

Predsednik zvezne skupščine tov. Edvard Kardelj in predsednik skupščine SRS tov. Ivan Maček na slavlju ob 20. obletnici I. zasedanja SNOS v Črnomlju

35-kilovoltni transformator z odvodnimi celicami

Elektro Ljubljana, enota Novo mesto, pripravlja tudi letos obsežna investicijska de-

Priprave na VIII. kongres ZKJ

Pod predsedstvom generalnega sekretarja ZKJ tovariša Tila je bila 21. februarja v Beogradu seja izvršnega komiteja CK ZKJ. Na seji so razpravljali o pripravah na VIII. kongres Zveze komunistov Jugoslavije in na bližnji plenem centralnega komiteja. Sklenili so, da bo VI. plenem CK ZKJ 16. marca v Beogradu, na njem pa bodo razpravljali o nekaterih perečih idejnih problemih in vlogah za predkongresno dejavnost ZKJ in o samih pripravah na kongres.

la, ki bodo pripomogla k boljši oskrbi z električno energijo. Največja investicija bo 35 KV transformator z odvodnimi celicami, ki ga bodo vgradili v razdelilno transformatorsko postajo v Bršljinu. S tem bo omogočeno napajanje 35 KV daljnovođa, ki ga bo letos gradila enota Ljubljana od Novega mesta do Kočevja, pozneje pa bo transformator napajal tudi 35 KV daljnovođa Novo mesto—Črnomelj, ki je zdaj napajana le z 20 KV. Ker novomeška enota nima dovolj sredstev za nakup in postavitev 35 KV transformatorja, bodo investicijo financirali iz skupnih sredstev podjetja Elektro Ljubljana. Transformator je za naše področje velikega pomena, saj se industrija hitro razvija in potrebuje vedno več električne energije.

Na sprejemu v dijaškem domu je preteklo sredo predsednik zvezne skupščine Edvard Kardelj spregovoril nekaj besed, ki bodo prebivalstvu črnomaljske občine in vse Bele krajine spodbudila za nadaljnje delo:

»Mi, ki smo med vojno večkrat prihajali v Belo krajino in tu bivali, ne moremo pozabiti horbene podpore in gostoljubnosti belokranjskega ljudstva v tistih dneh. Vsa belokranjska pota in vsi belokranjski hribi, predvsem pa belokranjski človek, nas na vsakem

NAPREDKA NI NIKOLI KONEC

koraku spominjajo na dni boja in na občutke, ki so nam jih prinesli tudi težki trenutki. Tako je Bela krajina res postala najožjia domovina vseh nas partizanov.

Res je, da smo nekaj časa hodili v Belo krajino skoro naskrivaj, vselej pa z občutkom neke vrste krivde. Dolgo časa naše moči niso bile zadostne, da bi lahko bolj podprli in bolj pomagali Beli krajini in da bi pravzaprav vrnili belokranjskemu ljudstvu tisto, kar je to ljudstvo dalo naši revoluciji in naši borbi med vojno. Danes, ko sem poslušal govor tovariša predsednika občinske skupščine, se mi je pravzaprav nekoliko odvalil kamen od srca. Imel sem občutek, da je največjadnje tudi v Beli krajini nekaj napravljenega. S tem nočem reči, da smo lahko zadovoljni s tem, kar je Bela krajina dobila, vendar mi-

slim, da so postavljeni temelji, ki odpirajo tudi Beli krajini določeno perspektivo stalnega napredka.«

Tovariš Kardelj je nato poudaril, da odloki, sprejeti na zasedanju SNOS v Črnomlju, govorijo o tem, da je slovensko ljudstvo svojo zmago že izbojevalo in da je zavestno šlo v novo bodočnost, ki se je bistveno razlikovala od preteklosti.

»Doba dvajsetih let ni dolga. Če 20 let našega napredka primerjamo s časovno enakim napredkom mnogih drugih narodov v preteklosti, tedaj lahko s ponosom ugotovimo, da nas te dobe ne more biti sram. Prav gotovo je, da z marsičim nismo in ne moremo biti zadovoljni. Prav gotovo pa je tudi, da je treba še marsikaj storiti, da bi lahko rekli, da smo izpolnili vse tisto, o čemer smo takrat v Črnomlju sklepali.

Zato lahko ob 20-letnici zasedanja SNOS z zadovoljstvom rečemo, da danes ne prihajamo v Črnomelj z občutkom, da smo se borili za nekaj, česar nismo izpolnili. Nasprotno lahko rečemo, da smo se borili prav za tisto, kar smo tudi izpolnili. Hkrati pa lahko rečemo še to, da napredka ni nikoli konec in da tudi zadovoljstvo ljudi s tem, kar so napravili, ni nikoli popolno, če ni obenem izpolnjeno tudi z voljo in naporom, da se napreduje.

Ob 20-letnici črnomaljskega zbora SNOS mislim, da smo vsi prepričani o tem, da moramo še naprej graditi in razvijati pridobitve, ki smo jih takrat zapisali v Črnomlju. Imamo vse osnove za to, da bodo ti naši cilji uresničeni.«

Na koncu se je tovariš Kardelj zahvalil za gostoljubnost in zaželel občanom Bele Krajine veliko uspehov pri nadaljnjem delu.

„Naše“, „vaše“ – ali vendarle družbeno?

Najčistejša oblika pogodbenega sodelovanja se je ustavila ob lokalni zaprtosti, ki ne vidi pomena, ampak se raje ustavlja ob mejah kmetijske zadruge, ki je na svojem območju »gospodar« ...

O pogodbeni proizvodnji ali kooperaciji v kmetijstvu je zlasti lani bilo veliko govora. Razprav o zelo pomembnem vprašanju, kako v napore za povečanje kmetijske proizvodnje pritegniti zasebnega kmeta, so se lotevali na višji organi. Ugotavljali so, da je pogodbeno proizvodnja, ki so jo zadruge začele že pred petimi leti, ostala na

približno isti ravni in da ni doživela kvalitativnih sprememb. Podobe, ki so jih sklepane zadruge, so bile premalo določene in za kmeta premalo spodbudne. Skratka, premalo jasno so določale, kaj bo k pogodbenemu odnosu prispeval kmetovalec, kaj zadruge in kako si bosta delila ustvarjeni dohodek. Posledica je bila, da so imele zadruge ob za-

četku leta sicer res podpisanih mnogo pogodb za razne kmetijske pridelke, da pa jim je v sezoni odkupov uspelo odkupiti bolj malo pogodbeno dogovorjenih pridelkov, mnogo več pa takih, za kar kršne niso bile dogovorjene.

Lani je bilo prvič slišati pripombe, da se morajo v pogodbeno proizvodnjo vključevati tudi družbena posestva. Analize so pokazale, da so družbena posestva zgradila mnogo pitališč za goveda in prašiče, ne da bi za zmogljivosti letih imela zagotovljeno krmsko osnovo na svojih površinah. Brez dvoma je rešitev samo v pogodbeni proizvodnji z zasebnim kmetovalcem, ki naj zagotovi krmsko osnovo. Lotimo se zdaj primera, ki je predmet razprave.

V Zalogu pri Novem mestu je Kmetijsko posestvo Novo mesto zgradilo pitališče prašičev z zmogljivostjo 10.000 bekonov na leto. Povpraševanje po bekonih pa je zelo veliko in pri kmetijskem posestvu so kaj kmalu ugotovili, da bi lahko s pogodbenim sodelovanjem zredili dodatnih 5000 bekonov. Mladih pujskov za rejo so imeli dovolj, zmogljivosti pitališča pa so bile premajhne. Pitanje bi bilo torej mogoče povečati samo s pogodbeno rejo. Izdelali so načrt za najčistejšo obliko kooperacije: kmetijsko posestvo da kmetovalcu, ki sklene pogodbo, v rejo pujska, ki je že prebil 4-tedansko karanteno pri posestvu. Rejec-pogodbenik se zaveže, da ga bo zredil do 125 kilogramov goveje. Posestvo za to rejo bo cepil enajst dni službo, zavaruje prašička pri med-občinski zavarovalnici, zagotovi strokovno službo in v

primeru, če bi jih rejec potreboval, tudi močna krmila. Ko je prašič spitan do teže 125 kilogramov, mu kmetijsko posestvo plača brez odbitka dejanski prirastek po 260 dinarjev kilogram. Če prašič pogine, plača posestvo reju dejanski prirastek.

Predstavniki kmetijskih zadrug, ki so jim pri KP Novo mesto predložili takšno kooperacijo, so oklevali, češ da ne bo šlo. Tako je bilo tudi v KZ Trebnje. KP Novo mesto je nato objavilo razpis in od avgusta lani se je zgledilo v Zalogu mnogo rejcev, ki so prevzeli 400 pujskov ter podpisali pogodbe. Predstavniki kmetijskega posestva Novo mesto so bili prepričani, da se bodo rejci odzvali zatega- (Nadaljevanje na 24. str.)

8. marec v novomeški občini

Stevilne delovne organizacije in krajevne organizacije Socialistične zveze v novomeški občini se marljivo pripravljajo na praznovanje 8. marca — dneva žena. Letos je opaziti dosti večje priprave v zvezi s KO SZDL, ki bodo pripravile ženskam manjše proslave s kulturnimi programi in prigrizki. V marsikateri organizaciji ne bodo pozabili na matere padlih borcev in vdove, ki jih že po tradiciji obdarijo. Tako obsežne priprave bodo brez dvoma prispevale k prijetnemu počutju, ki ga pripravljamo vsem našim ženam.

VREME

OD 27. II. DO 8. III. 1964

Prevladovalo bo suho oz. lepo vreme. Manjše padavine so verjetne okrog 7. marca. V začetku marca postopno topleje, toda okrog 7. marca zopet ohladitev.

Dr. V. M.

Nico pozabili Bele krajine in njenih zaslug

LEPO OKRASANI ČRNOMELJ JE V SREDO, 19. FEBRUARJA, SPREJEL STEVILNE VISOKE GOSTE, KI SO SE UDELEŽILI SLAVNOSTNEGA ZASEDANJA OBČINSKE SKUPŠČINE V POČASTITEV 20. OBLETNICE ZASEDANJA SNOS

Pred črnomaljskim kulturnim domom so se začeli že kmalu po deveti uri zbirati domačini. Kljub dežju in izredno neprijetnemu vremenu z močno meglo so ljudje vztrajno čakali vse do 10.15, ko so začeli prihajati na zasedanje: predsednik zvezne skupščine Edvard Kardelj s soprogo, sekretar CK ZKS Miha Marinko, član izvršnega komiteja CK ZKJ Franc Leskošek-Luka, predsednik skupščine SRS Ivan Maček-Matija, podpredsednik zveznega izvršnega sveta Boris Kraigher, predsednik izvršnega sveta Slovenije Viktor Avbelj, predsednica glavnega odbora SZDL Slovenije Vida Tomšič, organizacijski sekretar CK ZKS Albert Jakopič, predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti Josip Vidmar ter drugi ugledni gostje, kot: Lidija Šentjura, dr. Joža Vilfan, Stane Kavčič, Janez Vipotnik, France Bevk, Franc Pirkovič, Niko Silih, Božidar Jakac, Mara Rupena-Osolnik, Ada in Vlado Krivic, Niko Belopavlovič, Stane Dolenc, Viktor Zupančič in drugi, ter predstavniki okrajne, domače in sosednjih občinskih skupščin, kakor tudi gospodarskih organizacij Bele krajine.

Toplo so bili sprejeti in pozdravljeni tudi tovariši Vlado Zečevič, Marko Vujačić in drugi, ki so že drugič prišli na črnomaljsko zasedanje kot takratni delegati AVNOJ. Pristrčno so domačini sprejeli tudi delegacijo CK ZKS, Glavnega odbora SZDL Slovenije in okrajnega odbora SZDL ter predstavnike sosednjih občin in vse druge goste.

Zelo lepo in na novo urejeno dvorano črnomaljskega kulturnega doma so gostje domača napojila. Belokranjski so ugledne osebnosti večinoma takoj prepoznali, saj so jih pred dvajsetimi leti pogosto videli na osvobodjenem črnomaljskem o-

zemlju. Z burnim ploskanjem so bili sprejeti vsi gostje, posebno pa predsednik zvezne skupščine Edvard Kardelj.

Ko je delovno predsedstvo — inž. Rado Dvoršak, Franec Štajdohar in Anton Dvojk — zasedlo prostore, so

je zasedanje pričelo. Predsednik občinske skupščine Črnomelj je najprej pozdravil druge goste in predlagal minuto molka v spomin vseh umrlih članov SNOS. Posebna delegacija je s slavnostnega zasedanja odnesla venec h grobnici padlih.

Pomembni uspehi Bele krajine v povojnih letih

O razvoju Bele krajine v povojnem obdobju je spregovoril nato predsednik občinske skupščine Črnomelj inž. Rado Dvoršak. Povedal je, da je bila med NOB večina prebivalstva vključena v osvobodilno gibanje in da se je po vojni ta nerazvita deželica začela hitro razvijati. Zgraja-

(Nadaljevanje na 18. str.)

Misliti je treba s svojo glavo

Povod za razmišljanje o tej temi mi je nudil razgovor, ki sem mu prisluhnul. Govor je bil o nadaljnjem razvoju podjetja. Pri sobesednikih sem slutil izredno voljo. Njihova vnema, s katero so govorili o razširitvi podjetja, o novih tehnoloških postopkih in o drugih izboljšavah, je kar privzdignila mojo zvedavost. Nekaj pa me je le motilo: le redko so govorili po svoji glavi. Kar naprej so se sklicevali na to, kaj so rekli na občini, kaj meni tovariš na okraju in kaj je zadnjič sodil tovariš in republika. Premalo so mislili s svojo glavo, saj gre vendar za podjetje, s katerim so življenjsko povezani in ki ga upravljajo sami.

Mislil sem si tole: hvale vredne so pametne pobude, ne glede na to, od kod pridejo. Naša skupna naloga je, da predajamo drug drugemu pozitivne izkušnje. Ob pozitivnih zgledih se učimo in popravljamo, da bi sami naredili še bolje. Vsi skupaj zajemamo iz skupne zakladnice znanja — in vanjo tudi prispevamo. Vendar o vsem, kar zajamemo iz te skupne zakladnice, dobro premislimo. Vsako mehanično prenašanje izkušenj drugih bi bilo lahko zelo škodljivo. Nič manjše škode ne bi imeli od papagajskega reproduciranja tujih misli, češ tako, kot so rekli, je treba storiti tudi pri nas. Pri tem pozabljajo, da je naše podjetje drugačen čevlji, v katerega ni mogoče spraviti vsakega kopita, ki nam ga kdorkoli ponudi.

NAŠ AKTUALNI KOMENTAR

Kaj rado se zgodi, da se bo skliceval na mnenja drugih človek, ki se na svoje lastne argumente ne zanese dovolj. Namesto da bi se sam prepričal o koristnosti kakega predloga in skušal prenesti svoje prepričanje še na druge, se izogne vsakemu nadaljnjemu pojasnjevanju z lakonično izjavo: Na občini so rekli! S takimi izjavami pogosto posiljujejo tudi organi delavskega samoupravljanja. Takšna izjava izzveni nekako

takole: Saj nima smisla, da še naprej razpravljamo, naša zadnja se bo treba odločiti tako, kot zahtevajo od nas... To pa seveda ni res. Za predlog, ki pride od zunaj, najsi gre za integracijo, združitev podjetij, preusmeritev proizvodnje ali karšibodi, se bomo odločili le na podlagi spoznanj koristnosti. Vsaka naša odločitev mora temeljiti na prepričanju, ki klije iz moči argumentov. Če prevzemamo odgovornosti, imamo tudi pravico, da vsestransko pretehtamo vse mogoče rešitve, preden se odločimo za neke. V mislih imam pojave, ki jih je Edvard Kardelj v svoji obrazložitvi osnutka nove ustave pojasnil s temi besedami:

»Po eni strani so močne težnje, da se v imenu individualnega interesa egoistično ali partikularistično izkoriščajo družbena sredstva in da se živi na tuj račun, medtem ko se spet v imenu enostranskega tolmačenja kolektivnega interesa lahko manifestirajo tehnokratizem, birokratski centralizem, ločujejo neposredni proizvajalci od vpliva na produkcijo in delitev produkta itn.«

Prav za to gre: nimamo nobene pravice, da v imenu individualnega interesa izkoriščamo družbena sredstva, kakor da smo sami sebi dovolj in da se nas širša skupnost nič ne tiče; in tudi drugi nimajo pravice, da nam v imenu kolektivnega interesa vsiljujejo rešitve, ki so v resnici le slabo prikrita težnja po vmešavanju, birokratizaciji, centralizaciji itd. S takimi primeri smo se že srečali. Prišli so v podjetje in ga v imenu nekakšnega kolektivnega interesa rotili, naj se priključi drugemu podjetju, češ da je to korist vse skupnosti. Kolektiv se s tako obrazložitvijo predloga ne bi smel zadovoljiti. Kolektivnega interesa vendar ne smemo potvarjati. Nanj je treba pokazati tako, da nam bo postal otipljiv in da bomo videli v njem tudi svoje osebne interese.

Razen tega je treba na rob te resnice pribiti še ugotovitve, da moramo o kolektivnem interesu razmišljati vsi. Nič ne nima v zakupu socialistične, se pravi napredne miselnosti. Narobe: socialistična

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Star židovski pogovor pravi: »Nikar si preveč ne želi. Lahko se ti želje izpolnijo.« Ameriška diplomacija je v preteklosti pogosto jadovala, da je svet premalo pester in da sta samo dva bloka, ki delita svet. Vprašajte danes ameriškega diplomata, kaj meni, pa bo žalostno vzdihnil po »dobrih, starih časih«, ko je še živel Josif Visarionovič Stalin.

Morda je ta primera nekoliko pretirana, vsebuje pa zrno resnice: strogo blokovsko politiko je bilo neprimerno laže voditi kakor danes konstruktivno mednarodno politiko, ko se lomijo blokovske ograde in se nekdanji zavezniki izmikajo nadzorstvu ali celo prehajajo v opozicijo. Takrat je Stalin odločil, kaj je »napredno«, Dulles pa s križarskimi pozivi branil »svobodni svet« pred socialistično ali komunistično »tiranijo«. Oba sta mrtva in z njima je umrla politika, ki bi bila danes prav tako zastarela ko sežiganje čarovnic, čeprav se tudi to dogaja tu in tam vsaj v prenesenem pomenu.

Vzemimo nekaj konkretnih primerov. V Peking je že prišel francoski odpravnik poslov, ki mu bo v treh mesecih sledil veleposlanik. Francosko—Kitajski odnosi so torej »stekli«. V teh okoliščinah Pekingju ni na misel ne pride, da bi obsodil najnovejšo francosko intervencijo v Gabonu, čeprav ostro napada prihod britanskih čet v Kenijo in Tanganjiko. Za Peking je Francija že prenehala biti kolonialistična sila. Hkrati pa se obeta nova zaostritev med Pekingom in Moskvo. Sovjetski voditelji se menda pripravljajo, da bodo ostro odgo-

varjali na pekinške obtožbe. Po ostreni dvoboj bo povzročil novo polarizacijo sil med naprednimi gibanji in strankami po svetu. Kot predznak nove ofenzive velja vsekakor jemati siloviti sovjetski napad na albansko vodstvo, ki je dalo zaseči sovjetsko veleposlaništvo in

Zorenje novega časa

druge stavbe v Tirani, ki jih ima ZSSR za svojo last.

Na zahodu se tudi pospešeno odvija proces polarizacije. Ne gre samo za Francijo, ki ubira svoja pota v zahodnem zavezništvu. Gre tudi za druge člane nekdanjega »svobodnega sveta«. Ameriška vlada je na primer daš v en koš Veliko Britanijo, Francijo, Španijo, Maroko in Jugoslavijo glede trgovine s Kubo. Ker te države trgujejo s Kubo, ne bodo več prejemale ameriške vojaške pomoči. Britanija, Francija in Jugoslavija je tako in tako ne prejemajo, toda nekaj je bilo treba storiti v ameriškem predvolilnem letu. Očitno je namreč, da je gospodarska blokada Kube propadla. V časih hladne vojne se omenjene države nikakor ne bi znašle na istem seznamu ameriške vlade.

Ali pa vzemimo primer Španije, ki je sicer zaveznik ZDA, a pridno trguje s Kubo. Kljub temu bodo ZDA preselile svoje oporišče za

atomske podmornice na Skotskem v neko špansko pristanišče.

Takih in podobnih nedoslednosti, ki v časih hladne vojne niso bile mogoče, je čedalje več. In prav te nedoslednosti so značilne za novo obdobje v mednarodnih odnosih, ko se stare meje krhajo in se narodi skušajo približati drug drugemu. Manifestacije takih prizadevanj niso redke, vsekakor pa je treba med njimi letos omeniti vsaj dve: konferenco o svetovni trgovini v Zenevi in konferenco neangažiranih ozioroma miroljubnih držav, ki bo v Kairu. To bo druga taka konferenca po beograjski.

Kairska konferenca bo najbrž precej širša od beograjske, zakaj tudi pojem neangažiranosti se je spremenil, kakor se spreminja vse drugo. Čedalje več je držav, celo takih, ki so formalno članice kakih vojaških zvez, a si prizadevajo za utrjevanje miru, pospeševanje mednarodne trgovine in krepitev sodelovanja med narodi ne glede na ideološke razlike in družbene sisteme.

Iz tega vrenja, ki ga prinaša novi čas, izhaja pravzaprav ena sama preprosta resnica: blokovske ovire in meje so bile umetne, kakor je bila umetna hladna vojna. Narodi so začeli razbifjati te ovire in omejitve. S tem so se pojavili novi in zapleteni problemi. Toda te je mogoče rešiti. Edina resnična ovira, ki loči človeštvo na dva dela, je razdelitev sveta na lačne in site, gole in obtečene, razvite in nerazvite. To je tista ovira, ki jo je treba podreti. In napredek je že v tem, da so vsi prišli do spoznanja, da jo je treba podreti.

TEDENSKI NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

Industrijska proizvodnja v januarju je bila za dva odstotka manjša, kot je bilo predvideno. S takim rezultatom slovenske industrije ne moremo biti zadovoljni. Vzroki niso samo objektivne narave. Res je, da je prišlo januarja do omejitve v energiji, toda zastavlja se nam vprašanje, zakaj ni bilo pravočasno poskrbljeno za uvoz električne energije. Če smo planirali, da bodo potrebe po energiji za 34 odstotkov večje kot lani v istem času, bi morali ob pravem času poskrbeti za uvoz, brž ko se je pokazalo, da nam domače centrale ne bodo nudile dovolj energije. Krivda za padec proizvodnje je tudi v neurejenem položaju pri dodeljevanju deviz za uvoz reprodukcijskega materiala. Nekatera podjetja po poldrugem mesecu še niso prejela deviz, ki jih nujno potrebujejo, če naj izpolnijo svoje proizvodne in zlasti še izvozne naloge.

Takoj bo treba storiti potrebne ukrepe, da bi v naslednjih mesecih ne le izpolnili planska predvidevanja, marveč tudi, da bi nadomestili januarski izpad proizvodnje. Od naporov in prizadevanj že takoj na začetku leta je v marsičem odvisno izpolnjevanje planskih predvidevanj za vse leto. Proizvodna nihanja je treba omejiti na najmanjšo možno mero. Izrabiti je treba koristne pobude širšega kolektiva, da bi premostili trenutne motnje. V nobenem podjetju ne bi smeli dopustiti, da bi jih našle težave nepripravljene. Zavedati se moramo, da izpolnjevanje planskih predvidevanj ni samo v korist vse skupnosti, marveč da je to v interesu predvsem tudi vsakega posameznega kolektiva.

Zvezni sekretar za zakonodajo in organizacijo je obvestil javnost o predlogu zakona o volitvah organov upravljanja. Po predlogu tega zakona je določeno načelo neposrednih volitev članov delavskih svetov. Volijo se na dve leti, s tem, da se vsako leto polovica članov izmenja. Direktorja naj

misel postaja v razmerah, kakršne si ustvarjamo z razvijanjem samoupravljanja, vse bolj last vseh. Zatorej bi bilo napak, če bi se zmeraj zanašali samo na to, kaj se bo »skuhalo« v glavah drugih. Ne smemo čakati, da bodo prišle pobude od drugih, sami pa jih bomo slepo uredničili. Objektivni družbeni razvoj nas vse bolj postavlja v položaj, ko moramo biti pobudniki družbene akcije sami. Preprosto povedano: čedalje bolj morame misliti s svojo glavo. Kakršnakoli slepa pokorščina avtoriteti, ki ima za posledico mehani-

no izvrševanje pobud in predlogov (ali pa nalog) drugih, je zelo škodljiva.

Tudi za vlogo subjektivnega činitelja, na primer Zveze komunistov, je bilo neke pravilno ugotovljeno, da zavestne sile nimajo namena, da bi vladale namesto ljudi, ampak več: usposobiti ljudi, da bi znali vladati sami. Zato tudi pobude zavestnih sil, ki naj jih sprejemajo samoupravni organi, ne temelje na komandiranju, pač pa na prepričevanju. Vsako prepričevanje pa izziva samostojno razmišljanje!

Dva mlada medvedka poginila

Pred kratkim so pet kilometrov od Zlebiča pri Ribnici našli dva mlada medvedka mrtva. Stara sta bila okrog 10 dni in sta bila velika kakor odrasli mački. Enega od medvedkov so našli v snegu od gnezdu, iz katerega je padel, drugega pa v gnezdu, zavitega v srobot, zaradi česar se je zadržal. Enega od medvedkov bodo lovci dali nagačiti in ga bodo podarili kočevskemu muzeju.

KRATKE IZ RAZNIH STRANI

• Prvosejnik italijanske republike Segni in zunanji minister Saragat sta se vrnila iz državniškega obiska v Parizu, kjer je bilo ponovno potrjeno francosko-italijansko prijateljstvo. Toda stara ne-soglasja so ostala.

• V Dallasu se je začel proces proti Jacku Rubyju, ki je ubil domnevnega morilca predsednika Kennedyja. »Začelo je nekoliko pretiran izraz, ker sodišče žele izbira porotnike in še to bo trajalo dolgo. Nerazjasnjeno pa bo verjetno za zmeraj ostalo vprašanje: Kdo je pravzaprav ubil Kennedyja.

• Dosedanji avstrijski kancler dr. Gorbach je odstopil. Njegov naslednik je dr. Josef Klaus. Oba sta iz Ljudske stranke.

• Pogajanja in posvetovanja o ciprskem problemu, ki so potekala mimo sej Varnostnega sveta OZN in v katerih je zastavil svoj vpliv generalni sekretar OZN U Tant, še niso pripeljala do sporazumne rešitve.

• Francoski premier Georges Pompidou je izjavil, da bo Francija, ne glede na svojo neodvisno politiko, vselej stala ob strani ZDA v vsaki bodoči krizi.

• Pred nekaj dnevi je na parlamentarnih volitvah v Grčiji prepričljivo zmagala Papandreuova Unija centra, ki si je zagotovila absolutno večino v parlamentu. Med drugim je nova vlada izjavila, da si bo prizadevala za krepitev prijateljskih stikov z Jugoslavijo.

• Predsednik ZDA Johnson in mehški predsednik Lopez sta se sestala. Srečanje je vzbudilo veliko zanimanje predvsem zaradi številnih odprtih vprašanj med ZDA in Latinsko Ameriko, o katerih se bo sta razgovarjala oba državnika.

• Libija ne namerava obnoviti in razširiti pogodb z Veliko Britanijo in ZDA o vojaških oporiščih na libijskih tleh.

• Sovjetsko zunanje ministertvo je ostro protestiralo v Tirani proti sklepu albanskih oblasti, da si bodo prilastile poslopje in imetje, ki pripada sovjetski vladi.

START NI POVSEM ZADOVOLJIV

praviljal o aktualnih problemih kmetijstva in vasi. Referat o tem bo imel Rudi Cačinovič. V njem bo zajel problematiko strukturnih sprememb na vasi in naloge pri pridobivanju zemljišč za družbeno proizvodnjo, prikazal bo tudi sadove prizadevanj za pospešeno rast družbene proizvodnje po letu 1957, dotaknil pa se bo precej obširno tudi pogojev nadaljnje rasti družbene kmetijske proizvodnje. Plenum bo obravnaval probleme kmetijstva in vasi zelo kompleksno: tako bo govorila tudi o vlogi komune pri preobrazbi naše vasi, o planu sedemletnega razvoja kmetijstva in o drugih vprašanjih. Pričakujejo, da bo razprava o plenumu zelo bogata in da bo osvetlila tudi tista vprašanja, ki morda sedaj niso dovolj jasna. O delu plenuma bomo obširno poročali v eni izmed prihodnjih številčk časnika.

START NI POVSEM ZADOVOLJIV

imenoval in razreševal delavski svet na predlog natečajne komisije, v kateri bi bili predstavniki delavskega sveta in komune. Pričakujejo, da bodo volitve delavskih svetov do junija. Sprejemanje statutih delovnih organizacij pada torej že v čas priprav na volitve.

• V torek, 3. marca, se bo začel plenum glavnega odbora SZDL Slovenije, ki bo raz-

START NI POVSEM ZADOVOLJIV

prihodnjih nalogah ZSJ v boju za izboljšanje življenjskega standarda delavskega razreda ter za hitrejši gospodarski in družbeni razvoj dežele, spremembe in dopolnitve v statutu, volitve itd.

• Po sporazumu o odpravi viz, ki je bil dosežen s Poljsko, je prišlo do takega spora zuna tudi s Švico in deželami Beneluxa (Holandija, Belgija in Luxemburg). Zvezni komite za turizem je nedolgo tega predlagal, naj bi se znesek deviz, ki jih naši državljani lahko vzamejo v tujino, povečal od 20 na 30 dolarjev za individualna potovanja in 35 dolarjev za skupinska potovanja, ki jih prireja turistične agencije.

• Med novicami prejšnjega tedna smo zasledili tudi vest o tem, da so v Skopju doslej sanirali 7000 hiš, in to tako, da bodo lahko kljubovale morebitnim potresom. Iz Postojne so sporočili, da bo do začetka turistične sezone dograjena železnica v Postojnski jami do Velike gore, kasneje pa jo bodo podaljšali do Koncertne dvorane. Presenetili sta nas tudi dve manj prijetni novici: o predlogu sveta za promet zvezne gospodarske zbornice o zvišanju tarife za prevoz na železnici (izvzete so mesečne vozovnice) za 20 odstotkov in o želji proizvajalcev sladkorne pese po podražitvi sladkorja, kar pa je zaenkrat samo še želja in nič več. Bolj razveseljiv je predlog delovne skupine kulturno-prosvetnega zbora zvezne skupščine, da bi omogočili potrošnikom nakup »televizijskih in radijskih sprejemnikov na kredit, ki bi ga lahko odplačevali štiri leta, in sicer ne glede na višino mesečnih dohodkov. Naj na koncu obvestimo bralce še o tem, da bodo teze za pokojninski sistem predmet obravnave na seji zveznega zbora 27. februarja in na seji socialno-zdravstvenega zbora 28. februarja. Ob tej priložnosti bodo razpravljali tudi o predlogu zakona o izplačilu enkratnega dodatka uživalcem invalidnin.

BELA KRAJINA JE V REVOLUCIJI STOPILA NA POT RAZVOJA SVOJIH LASTNIH SIL

Podpredsednik dr. Marijan Breclj med govorom ob 20. obletnici I. zasedanja SNOS

»Naš današnji zbor, ki praznuje 20-letnico I. zasedanja SNOS, je živa pričča burne in samonikle razvojne poti nove ljudske oblasti, kakor je zrasla iz sadov narodnoosvobodilne vojne. Od prvih odlokov Vrhovnega plenuma OF slovenskega naroda v letu 1941 prek Kočevskega zbora, SNOS in prve slovenske nacionalne vlade je to revolucionarno pot, ki je po osvoboditvi zmagovito krenila v gradnjo države in družbe na socialističnih načelih in končno dobila svojo najprepričljivejšo potrditev v demokratični samoupravi delovnega človeka tako v njegovi delovni organizaciji, kot v njegovi komunalni skupnosti.

Ta jubilej slavimo tu v Beli krajini. Bela krajina ima v zgodovini naše narodnoosvobodilne vojne posebno mesto. Ima ga zato, ker se je belokranjsko ljudstvo vključilo v to borbo takoj in z vso svojo razpoložljivo živo in materialno silo in vztrajalo v njej v celoti in zvesto do končne zmage. Ima ga tudi zato, ker je bil prav ta del slovenske zemlje najdlje pomembno središče političnega vzpona osvobodilnega gibanja, še prav posebej pa središče sistematičnega in organiziranega dela v gradnji ljudske oblasti in slovenske državnosti. Zato je za nas vse, ki smo se tu zbrali s predstavniki Bele krajine, prva, častna dolžnost to, da ponovno izrečemo priznanje in zahvalo belokranjskemu ljudstvu za ta njegov tako pomembni delež pri uresničitvi velikih ciljev naše ljudske revolucije.

Nato je govoril o pomenu Kočevskega zbora odposlancev in drugega zasedanja AVNOJ v Jajcu in orisal raz-

vojno pot revolucionarnih sil vse do prvega zasedanja slovenskega parlamenta v Črnomlju.

»V zgodovini graditve ljudske oblasti v Sloveniji smemo označiti ta dogodek kot prvo redno zasedanje prvega slovenskega parlamenta, ki je sprejel vrsto odlokov in ukrepov ustavne, zakonodajne in upravnootkazniške narave, ki so bistveno in odločilno vplivali na nadaljnji razvoj ljudske oblasti in slovenske državnosti v okviru nove demokratične in federalne Jugoslavije. To zasedanje je imelo nalogo izvesti sklepe Zbora odposlancev slovenskega naroda v Kočevju in drugega zasedanja AVNOJ, ustrezno pogojem izredno pomembne notranje in zunanje politične situacije takratnega razdobja druge svetovne vojne. Krepitev ljudske oblasti na celotnem ozemlju zedinjene Slovenije je bila imperativna naloga, ki jo je v enaki meri narekoval razvoj same osvobodilne vojne, kakor tudi perspektiva osvoboditve. Pogled v bližnjo bodočnost je zahteval povsod pričujoče organe ljudske oblasti, ki je organsko zrasla iz narodnoosvobodilne vojne in ljudske revolucije, oblasti, ki bi povsod in v kalu zatrla vsake poskuse urediti kakršenkoli drugačen politični koncept povojne ureditve.«

Bela krajina je zaokrožena gospodarska celota

V nadaljevanju je dr. Marijan Breclj govoril o konkretnih nalogah, ki jih je moral opraviti SNOS, o vključevanju najširših množic v narodno oblast in neposredno rast te oblasti ter o času, ki je neposredno sledi zasedanju SNOS vse do prevzema oblasti ob osvoboditvi. O prihodnosti, ki se obeta Beli krajini, je dr. Breclj dejal:

»Pot nadaljnega razvoja postaja posebno pomembna za tiste predele, ki do sedaj še niso povsem ujeli koraka s hitrim in uspešnim celotnim razvojem naše skupnosti. Med njimi imamo danes v mislih predvsem Belo krajino. Izkusnje nam povedo, da je dala lastna iniciativa največ rezultatov tam, kjer je bila v resnici sproščena. To bi moral biti tudi osnovni kapital, na katerem naj Bela krajina gradi svojo bo-

dočnost. Ta iniciativa mora izhajati neposredno iz samoupravnih organov v gospodarstvu in v vseh družbenih službah in od vsakega posameznika, na kakršnem koli delovnem mestu se že nahaja; občinska skupščina kot najvišji samoupravni organ komune pa mora biti tisti avtoritativni faktor, ki bo za svoje območje čim popolneje definiral celotno politiko družbenega razvoja. Izhajajoč iz tega, da je Bela krajina zaokrožena enota tako v gospodarskem pa tudi v ostalih pogledih, bo usklajeno delo njenih gospodarskih in družbeno-političnih organov in institucij nujno potrebno zato, da bi se realno ugotovile razvojne možnosti in potencialne sile, ki naj zagotove zeleni razvoj.«

7-letni republiški plan mora upoštevati tudi nadaljnji napredek Bele krajine

»Široko postavljen koncept razvoja lastnih sil bo pokazal potrebo in omogočil smotno povezovanje industrije in drugih gospodarskih panog izven Bele krajine z njenim domačim gospodarstvom in ga tako z vlaganji od zunaj krepil. Če danes obstoječa tekstilna, kovinska in elektroindustrija odpirajo take možnosti. Nadaljnji gospodarski razvoj Bele krajine je prav tako v gozdarstvu in kmetijstvu, v prometu, turizmu, trgovini in obrtništvu, kar potrjujejo že dosednji rezultati, ki so doseženi na teh področjih. Toda nadaljnji razvoj Bele krajine ni naloga, ki bi smela biti prepuščena samo njenemu prebivalstvu. Stopnja, ki smo jo dosegli v celotnem družbenem razvoju jugoslovanske socialistične skupnosti, ustvarja v primeri še z nedavno preteklostjo bistveno drugačne pogoje za razreševanje problemov čim skladnejšega gospodarskega razvoja tudi v regionalnem pogledu. Ugodnejši so materialni pogoji in smotnejši sistem, ki usmerja našo gospodarsko politiko. Zato je razumljivo, da bo moral 7-letni republiški plan, ki bo določal smernice celotnega perspektivnega razvoja naše republike, dati odgovor tudi na vprašanje napredka takega območja, kakor je Bela krajina.

Odgovor seveda ne more biti: socialna pomoč. Gre za definiranje take ekonomske politike, ki bo zagotovila dosledno uveljavitev principa, da so vlaganja iz skupnih sredstev v posamezna manj razvita območja upravičena takrat, kadar neposredno obvezujejo rast lastnih proizvodnih sil teh območij in kadar usmerjajo njihov razvoj v vidika splošnih družbenih koristi. In Bela krajina je stopila na pot razvoja svojih lastnih sil ter si ustvarila legitimacijo, da se s pomočjo skupnosti hitreje in čvrsteje vključi v naš skupni nadaljnji razvoj.

Dan prvega zasedanja SNOS si je belokranjsko ljudstvo izbralo za svoj občinski praznik. Letos jim za ta praznik še posebej iz srca čestitamo in izražamo najboljše želje za nadaljnji razvoj njihove družbene skupnosti in za srečo vsakega njihovega občana posebej.«

Statut TŠS MIRNA: v duhu ustave

Prve dni marca bo delavski svet tovarne živalnih strojev na Mirni na svečani seji sprejel statut podjetja. To bo za delovno organizacijo izredno pomemben dan, ker bo odslej zaživela tako, kot je določeno na straneh statuta, temeljnega samoupravnega akta oziroma ustave delovne organizacije. Pri sestavljanju osnutka tega akta si je statutarna komisija v TŠS prizadevala, da bi zajela delovno organizacijo in vse mehanizme, ki po svoji vplivajo na perspektivnost podjetja. Kot je rečeno v predgovoru k osnutku, bi moral biti statut »v praksi upoštevana podlaga za uspešen in skladen potek dela in življenja v kolektivu«. Ali je osnutek temu primerno prirojen, pa sta poskušala v razgovoru odgovoriti predsednik statutarne komisije Ivan Zupančič ter član komisije in ekonomist Milan Kozolc.

Koliko časa ste pripravljali osnutek statuta in kaj ste upoštevali, da je dobil osnutek tako obliko, v kakršni ste ga posredovali v razpravo?

Odkrito povedano, delo ni bilo lahko. Osnutek je moral štirikrat na papir v vedno novi obliki in s popolnejšo vsebino. Najtežje je bilo zbiranje gradiva. Spoznali smo, da pravila, ki so bila veljavna, niso uporabljiva, ampak je bilo treba vpeljati nova, primerna času in razvoju podjetja. V ta namen smo dalj časa opazovali vsa delovna področja. To pa še ni zadostovalo. Upoštevali smo pripombe in priporočila vseh organizacij v kolektivu in izven njega. Vsako uporabno mnenje je bilo dobrodošlo. Delo nam je bilo nekoliko olajšano s tem, da smo imeli podjetje že razdeljeno na ekonomske enote, katerih izkušnje smo poznali in upoštevali v osnutku. Da bi statutarne naloge kar najbolje opravili, smo poslali enega člana na poseben seminar. Tako smo uspeli napraviti osnutek, ki upošteva daljše obdobje. Razprave o njem so povedale, da smo se naloge pravilno lotili.

Se morda spominjata kakšnega bistveno boljše predloga iz razprave, ki ga je bilo treba upoštevati pri pripravljanju statutarne koncepta?

Tudi takih predlogov je bilo precej. Na primer o tem, kdo postavlja vodje delovne enote. Eni so menili, da mora biti tak vodja dirigiran, drugi pa, da taka in podobna načela ne smejo priti do izraza, ker niso v duhu ustave.

Kako so obdelane pravice in dolžnosti članov kolektiva?

Vse v duhu ustave. Deja-

sredstev. Upravljanje je devec je popoln upravljavec centralizirano.

Kako je obravnavana delovna organizacija in na čem temelji njena vključitev v delitev dela v občin?

Podjetje je obdelano tako, kakršno je, vendar so mu po statutu odprta vsa vrata v prihodnost. Če zdaj odigrava pomembno vlogo v občini, ko bo rekonstruirano, pa se bo njegov pomen še povečal, ker bo ustvarilo glavni vir dohodkov. Eden najvažnejših temeljev za odnose med TŠS in občino bo prav gotovo vedno večje sodelovanje podjetja pri občinskih skladih. Podjetje pa se bo moralo še bolj vključiti v napredek svojega kraja s tem, da bo podpiralo interese v skupni korist.

Menita, da je osnutek statuta zadovoljivo obsegel vsa področja?

Prav gotovo še ne tako, kot bi želeli. Vendar bo osnutek, preden bo sprejet kot veljaven samoupravni akt delovne organizacije, doživel še nekaj sprememb in preciznejših pravnih oblikovanj. To lahko upamo, ker hočemo imeti statut za daljše obdobje, kar pa je bilo že omenjeno.

Novomeški zavod za statistiko bo ukinjen

Novomeška podružnica Zavoda za statistiko in proučevanje gospodarstva iz Ljubljane, bo prenehala poslovati 1. aprila letos. Republiški zavod za statistiko je zaradi poenostavitve poslovanja prevzel nekatere statistične službe, ki so jih doslej opravljale področne podružnice ljubljanskega zavoda. Podružnice so zato postale nepotrebne. Uslužbenci novomeške podružnice se bodo zaposlili v delovnih organizacijah. V Novem mestu bo do nadaljnega poslovala inšpektorsko inšpektorska statistična služba z dvema uslužbencema. Nema lokrat je bilo slišati, da je statistika premalo prilagojena potrebam komun, kljub temu pa se vprašujemo, odkod bodo občinske skupščine dojenjskega področja dobivale poslej statistične podatke, ki morajo biti pri roki?

Televizorji in radijski sprejemniki na 4-letno odplačevanje

Če bodo sprejeli priporočilo delovne skupine kulturno-prosvetnega zbora zvezne skupščine za vprašanja televizije, potem bodo radijske sprejemnike in TV sprejemnike v bodoče prodajali tudi na štiri letno odplačevanje ne glede na višino mesečnih dohodkov kupca. To priporočilo so sprejeli zato, da bi se čisto število radijskih in TV naročnikov v naši državi. Na nedavnem sestanku so razpravljali tudi o razvoju televizije v obdobju sedemletnega plana in poudarili, da bi do konca 1970 televizijska mreža morala pokrivati vso našo državo.

140 delovnih organizacij, predloženih pa šele 16 statutom

V novomeški občini je 140 delovnih organizacij, ki so po določilih 80. člena republiške in 91. člena zvezne ustave dolžne predložiti občinski skupščini v obravnavo osnutek svojega statuta, preden ga sprejmejo organi samoupravljanja. Strokovna in pravna služba pri občinski skupščini osnutke pregleda, in če je potrebno, povabi na razgovor predstavnike delovne organizacije. Občinska skupščina Novo mesto je imenovala 7-člansko komisijo, ki predlozene statute pregledu-

je. Doslej je izmed 140 delovnih organizacij v občini, ki so dolžne statute sprejeti, predložilo skupščini v obravnavo osnutke statutom le 16 organizacij. Člani komisije se bojijo, da bo konec marca, torej v zadnjih dneh, predloženih toliko osnutkov, da komisija, če upoštevamo skrajni rok, svojega dela ne bo mogla opraviti kvalitetno.

Združitev ribniških in kočevskih čebelarjev

Pred dobrimi šestimi meseci je bilo v Ribnici ustanovljeno čebelarstvo društvo, ki je povezovala čebelarje iz vse občine v enotno organizacijo. V tem času, novembra in decembra, so bile ustanovljene tudi tri čebelarske družine: v Ribnici, Sodražici in Dolenji vasi. V društvu je sedaj včlanjenih že 79 čebelarjev. V Ortneku družine še niso ustanovili, ker je nekaj čebelarjev vključenih v velikaški družini in bi s tem oslabilo to družino.

Čebelarji so se dogovorili o nadaljnjem delu. Nujno bi potrebovali primeren društveni prostor, vendar s tem slabo kaže. V naslednjih letih je predvidena gradnja čebelarskega doma, če bo dovolj sredstev. Na občnem zboru so bili tudi zastopniki čebelarjev iz Kočevja, ki so izrazili pripravljenost, da bi imeli čebelarji iz obeh občin skupno društvo. O združitvi čebelarjev iz obeh občin se bodo temeljiteje pogovorili prihodnjic.

JAVNA ZAHVALA

SMUČARSKO DRUŠTVO ROG – Novo mesto

se javno zahvaljuje vsem, ki so kakorkoli pomagali in propomogli k uspešni izvedbi V. republiškega smučarskega tekmovanja gozdarjev, lesarjev in lovcev, ki je bilo 25. in 26. januarja letos v Črmošnjicah na Dolenjskem.

Posebno zahvalo izrekamo občinskima skupščinama Črnomelj in Novo mesto, vodstvom družbenih organizacij v obeh občinah, vsem članom pripravljalnega odbora in organizacijskega komiteja, Občinski zvezi za telesno vzgojo Novo mesto, kolektivom KP in GG ter Novoles, Novo mesto.

Inž. Rade Kalinovič
predsednik Smučarskega društva
Rog – Novo mesto

Proizvajalci, ne skrivajmo glave v pesek!

— Da, da, pri nas je osnutek statuta že izdelan, je že v razi pravi med kolektivom, — poreko v upravi podjetja. Pokimaš in verjameš; ko pa pogledaš bolj od blizu, opaziš, da je šele v strojepisnikem pisalnem stroju, da ima do članov kolektiva pravzaprav še dolgo pot. — Čas nas drži z jeklenim prijemom za vrat in nas priganja. Hitenje je v tem primeru edini izhod, toda — ali je to hkrati tudi dejanska rešitev? Bomo s tem kaj pridobili, bodo statuti res tisto, kar naj bi bili? Si ne bomo nakopali prevelike družbene odgovornosti?

Pravzaprav ne kaže drugega kot pohiteti, če naj bo statut sprejet do določenega roka. Toda pri tem ne bomo mogli kriviti nikogar, tudi občinske skupščine ne, ker ne bo pravočasno pregledala osnutka. Krivi bomo predvsem sami; že dobro leto govorimo o statutih, komisije se sestajajo, na koncu pa le izgnanika časa kot vedno v podobnih akcijah.

Povsem logično je, da statuti (ne vsi!), delani v takih pogojih, šepajo, kar zadeva strokovno plat in družbenopolitično vlogo, ki naj bi jo imeli. Postanejo zbornik starih ali celo več členov, ki ne bodo nikomur ničesar povedali, najmanj pa proizvajalcu, ki so mu kot ustava v malem predvsem namenjeni. Za nekatere osnutke statinov v kočevski občini lahko trdimo, da vse preveč obdelujejo organizacijsko shemo podjetja, preobširno v primerjavi z delom, v katerem naj bi bil zajet človek-proizvajalec!

...Kaj kmalu namreč ugotovimo, da se urejanje stvari večkrat ne da ločiti od urejanja odnosov med ljudmi, da takšne ali drugačne strokovne odločitve največkrat izredno živo zadevajo v probleme človeka-proizvajalca in narobe, da zamišljeno avtonomno urejanje medloveskih odnosov v delovni organizaciji kar prevečkrat terja njim prilagojene in zato neavtonomne strokovne odločitve... (Stojan Požar v 1. št. revije Teorija in praksa, str. 43). In naprej: »Vsebinska notranjih odnosov v delovnih organizacijah nikakor ni izrpana samo na relaciji delavec — delovna organizacija oziroma v odnosu delavec — kolektiv, temveč se ta razmerja dejansko oblikujejo v dveh stopnjah, in sicer: delavec — delovna enota in

delovna enota — delovna organizacija...» (prav tam).

Gre torej za odnos med ekonomskimi enotami in podjetjem in za mesto človeka v statutu in v delovni organizaciji. Položaj proizvajalca v delovni skupnosti pa naj ne bo deklarativno določen; proizvajalec naj resnično začuti, ko bo prebiral statut, svojo veljavo, vsak naj se s svojega delovnega mesta začuti kot delček velikanskega mehanizma vse naše skupnosti, dejansko naj začuti osvoboditev dela. Ta določila seveda ne smejo ostati na papirju; veliko truda bo treba, da jih bomo spravili v življenje, uporabili in uresničili v naši vsakdanji praksi. Prav tako grešijo sestavljavci

statutov pri vrednotenju ekonomskih enot, njihovih pravic in dolžnosti; veliko nejasnosti je še pri tem, posebno kar zadeva delitev dohodka. Dosedanji statuti pa se teh stvari najraje izogibajo. Nekaj ocvirkov iz osnutkov:

— Skupščino kolektiva mora sklicati predsednik skuščine. Če tega ne stori predsednik, jo skliče direktor. (Kje pa so samoupravni organi?)

— Organi upravljanja so delavski svet, upravni odbor, strokovni kolegij in direktor. (Strokovni kolegij je predvsem posvetovalni organ direktorja. Razpravljati naj bi o sklepih delavskega sveta in jih v praksi uresničeval, če-

prav delajo v več kolektivih, prav nasprotno: strokovni kolegij pripravlja dnevni red in gradivo za seje delavskega sveta!)

Manjše podjetje, katerega delavski svet so vsi člani kolektiva: — Sklep sprejme delovna skupnost, pred tem pa je potrebno soglasje delovnega kolektiva!

Statuti se izgubljajo v podrobnostih, medtem ko nekaterih bistvenih vprašanih sploh ne omenjajo. Proizvajalec ne začuti perspektive ne za kolektiv ne zase, nikjer ni nakazan razvoj podjetja, ne vidi sebe v njem in ne čuti, da je to njegov statut!

Bomo kos tej veliki in odgovorni nalogi kljub kratkemu času?

Da se vrnem na začetek: ne slepimo drugih ne sebe, da je statut narejen, da je že »v razpravi«, čeprav še ni izdelan! Ne skušajmo s tem ubežati dejstvom, ne skrivajmo glave v pesek!

Res, ne skrivajmo glave v pesek! Stanje ne bo nič boljše!

F. Grivec

Statuti — nadaljevanje ustavnih razprav

Zbor delovnih skupnosti občine Kočevje (sestanka so se udeležili tudi direktorji gospodarskih organizacij in predsedniki samoupravnih organov) je v soboto razpravljalo o sprejemanju statinov delovnih organizacij in o prehodu na skrajšan delovni teden.

V občini je 34 gospodarskih organizacij in samostojnih zavodov, ki morajo pripraviti statute; od tega je 9 večjih gospodarskih organizacij, 9 obrtnih, trgovskih in gostinskih ter 16 zavodov in ustanov.

Dober mesec se in 9. april, rok za sprejem statinov, bo tu. Kje so sedaj statuti v kočevski občini? Le devet delovnih organizacij ima osnutke statinov v razpravi, 13 organizacij ima izdelane teze, tri so že sprejele osnutke statinov in jih predložili občinski komisiji v pregled, devet delovnih organizacij pa je komaj pričelo, z izdelavo tez ali pa še to ne!

Nad tem se lahko zamislimo, kajti dvomimo lahko, če bo občinska komisija uspela pravočasno pregledati vse osnutke statinov in če bodo sploh pravočasno pripravili. Dva pregledana statuta doslej je pač res premalo, odločno premalo.

K statutu Pekarne in slaščičarne je komisija dala veliko pripomb, in če jih bo delovni kolektiv v celoti upošteval, bo njihov statut lahko kmalu primeren za sprejem. Določbe statuta, ki določajo notranjo organizacijo, delovno področje in odgovornost organov upravljanja itd. se vrstijo brez določenega reda, tako da statut ne tvori zaočkrožene celote. Nekateri formulacije so tudi preveč nejasne in jim je težko najti

pravi smisel. Tudi formuliranje pristojnosti posameznih organov je netočno.

Statut kemične tovarne Melamin je sicer obsežen, vendar je zajel vsa področja, ki jih mora obravnavati ta samoupravni akt, čeprav so morda posamezna določila med seboj premalo uskladenjena.

Se nekatera splošna, zapazanja ob pregledovanju drugih osnutkov: večkrat so preobsežni, formulacije so neprecizne, nedoločene in nejasne, preveč obravnavajo stvari, ki bi jih prav lahko uredili z različnimi pravilniki, razvidne pa niso perspektive podjetja in s tem materialne možnosti proizvajalca. Nejasno so obdelane tudi mesto in vloga družbenopolitičnih organizacij v podjetju, ekonomska in družbena vsebina delovanja ekonomskih enot ter odnosi med EE in centralnimi organi upravljanja, niso jasni kriteriji nagrajevanja in sistem delitve dohodka itd.

»Vprašati me je pa sram...«

Delavski svet zaseda, razpravlja o nečem in sklepa. Člani dvignejo roke, strinjajo se. Do tod je vse v redu, ni pa v redu, ko zveš za pripombo nekega člana samoupravnega organa, češ da je glasoval za nekaj, česar ni razumel, da sploh ni vedel, za kaj gre. Kako to, vprašaš. — Nisem razumel obrazložitve sklepa oz. predloga. Tako učeno je bilo vse skupaj, da mi ni šlo v glavo. Vprašati me je bilo sram, da se mi drugi ne bi posmehovali. Zato sem glasoval...

Morda je glasoval prav, morda ne, to trenutno ni važno. Važno je dejstvo, da ni vedel, za kaj je glasoval.

O delu samoupravnih organov in o informiranosti kolektivov veliko govorimo in ugotavljamo, da so se samoupravni organi že nekako znašli, da je pa čutili še šibko razgledanost njihovih članov. In da je še premalo storjenega za informiranje članov kolektiva. Da ni moč dobiti prave oblike. In tako dalje.

Pred dvema letoma je bilo v Kočevju pet tovarniških časopisov, sedaj so menda le še štirje. Res, da to veliko stane, toda denar je dobro naložen. Potem ne bi bilo treba govoriti, da so kolektivni slabo seznanjeni z delom organov upravljanja, da ne poznajo proizvodnih načrtov itd. Izvlečki zapisnikov sej na oglasnih deskah so verjetno premalo, če jih ne spremljajo poglobljeni razgovori o sklepih različnih sej med zaposlenimi. Če član DS ne bo vedel, za kaj je glasoval, bo verjetno tudi težko posredoval sklepe sej članom svoje ekonomske enote.

Odravili smo sestanke brez dnevnega reda, ko je potek razprave usmerjalo naključje, nisimo se pa še v celoti navadili pripravljati gradivo za seje, da bi se člani lahko pripravili na razpravo in da bi lahko ves kolektiv že prej vedel, o čem bodo na sestanku govorili. Druga skrajnost so preobširni dnevni redi, obsegajoči po deset in več točk. V nekem kočevskem podjetju, ki ima pri 180 članih kolektiva 44-članski delavski svet, se navadno seje DS zavlečejo od jutraj do pozno popoldan ali celo zvečer. Lahko si mislimo, kako utrujajoči so taki sestanki... DS pa pri tem razpravlja tudi o stvareh, ki bi jih prav lahko rešil upravni odbor ali kaka druga komisija, bistveni, najvažnejši problem pa se zgubi v poplavi nevažnih vprašanih...

Cas bi že bil, da pričnemo razmišljati tudi o tem. Stvar ni ravno lahka, odgovornost ne majhna...

Praviljanje in sprejemanje statinov delovnih organizacij je v bistvu nadaljevanje ustavnih razprav pred letom dni. Gre le še za čim večjo in popolnejšo udržitve naše socialistične demokracije. Kaže, da se tega sestavljavci čisto premalo zavedajo, da je ponekod prvi cilj zadostitev zakonskih določil in izpolnitev obvez do določenega roka. Razen tega je iz nekaterih osnutkov statinov opazna premajhna družbenopolitična

razgledanost sestavljavcev. Opisuje dejansko stanje v podjetju, kot bi že vse doségli, in ne vidijo pred seboj nobene perspektive, ne za podjetje in ne za zaposlene. Premalo ali pa nič ni tudi govora o informiranosti kolektiva, rotaciji in reelekciji, planiranju, kadrih, 42-urnem delovnem tednu itd. itd. Skratka dovolj napak in pomanjkljivosti, ki jih bo v tako kratkem času res težko odpraviti.

PREHRANA DIJAKOV NI ZADOVOLJIVA

Dijaška kuhinja v Novem mestu je premalo izkoriščena. Dnevno pripravi le okrog 180 kosil, čeprav bi jih lahko blizu 300. Večeri pripravijo polovico manj kot kosil, zajtrkov pa samo nekaj malega. Tako je bolj slabo udeležena v dijaški prehrani, zlasti ker mnogi menijo, da bi se v njej lahko hranilo več internatskih in vozečih se dijakov.

Vprašanje dijaške prehrane so obravnavali prejšnji teden na posvetu v prostorih novomeške občinske skupščine predstavniki šol, DPM, dijaške kuhinje, občine in družbenopolitičnih organizacij. Ugotovili so, da večina internatskih dijakov in tistih, ki se vozijo, nima rednih obrokov, ampak se hrani priložnostno. Glavni vzrok temu je predvsem prešibka organizacija prehrane, čeprav je tudi res, da se dijaki ne morejo redno hraniti, ker nimajo sredstev. Samo enolončnica, ki jo prejema, jo zadoštuje doraščajoči mladini, ker potrebuje ta predvsem red v prehrani. Kar se tiče dijaške kuhinje, so bili nekateri mnenja, da ne opravlja svoje vloge, kot

bi jo lahko oziroma bi jo morala. Mnogi dijaki so preveč oddaljeni, da bi tja hodili na obroke. Morda bi zato kazalo vprašanje deloma omiliti tako, da bi dijaška kuhinja začela dostavljati hrano dijakom v tiste internate, ki nimajo svojih kuhinj. Sicer pa bodo pri tem morali sodelovati vsi odgovorni činitelji v občini.

Dovoljenja za krošnjarenje

V Ribniški dolini je še vedno precej prodajalcev suhe robe — krošnjarjev. Med njimi pa je bilo tudi nekaj spekulantov, ki so s suho robo prekupčevali, zato je oddelek za gospodarstvo in komunale zadeve občinske skupščine Ribnica sklenil narediti konec taki trgovini.

V bodoče bo moral vsak krošnjar vložiti prošnjo za dovoljenje na imenovanem oddelku, v njej pa mora navesti, koliko ima zemlje in gozdov ter koliko časa v letu se ukvarja z izdelovanjem suhe robe. Tako se lahko ugotovi, če je izdelovanje suhe robe in prodaja le-te glavni vir priložnih dohodkov za preživljanje. Ta ukrep pa poštenih suhorobarjev ne bo prav nič prizadel.

Za dvig domače obrti bije 12. ura

Ohraniti Ribniški dolini njeno domačo obrt in ji tudi s tem pomagati do sodobnega razvoja je ena izmed perečih nalog, ki jo terjajo tako zgodovinski, gospodarski kot kulturni pomen te pomembne tradicije

»V deželi suhe robe je še marsikaj narobe!« — mi je nedavno tega razlagal star rešetar-zdomar, žal mu nisem mogel oporekati. Vso povojno dobo je bila glavna gospodarska žila na širokem ribniškem zaledju vedno bolj omalovaževana, četudi je tisoč let nazaj nudila malemu ribniškemu človeku glavni, dostikrat tudi edini vir zaslužka, da je mogel preživljati sebe in svojo družino. Vprašanju obstoja in sodobnejšega razvoja lesne domače obrti ni še nikdo posvetil potrebne pažnje, še manj pa važnosti najpomembnejši gospodarski panogi severnega predela zahodne Dolenjske in še prek njenih meja.

Prva povojna leta je zelo uspešno delovala zadruga Suha roba v Sodražici, ki je zadržno vezala vse izdelovalce suhorobarskih izdelkov širšega področja, ki je tedaj pripadalo kar štirim okrajem: Kočevju, Logatcu, Ljubljani in Grosupljemu. Že sama politična razdelitev ozemlja ni mogla ugodno vplivati na uspešen razvoj zadruga, ker ji okrajji niso pripisovali nobene važnosti. Okrajnemu ljudskemu odboru Kočevje, ki mu je pripadala Ribniška

dolina z najbolj množično razvito domačo obrtjo, se ni zdelo vredno v vseh 14 letih obstoja, da bi samo enkrat razpravljal v gospodarskem svetu o tem vprašanju. Nič čudnega, da so se po tem zgledu ravnali tudi ostali okrajji. Prav tako so nemo stali ob strani občinski odbori, zato ni čudno, da je zadržno poslovanje brez potrebne opore oblasti začelo pojemati, domača obrt pa usihati. Vel. Lašče so si osnovale lastno zadrugo, Sodražica je poslovala za svoje področje, domača obrt pa je stalno hiral in izgubljala svoj nekdanji gospodarski pomen. Vse do zadnje vojne je bila suhorobarska domača obrt, ves čas svojega obstoja, prosta vsakega davka.

Tak položaj hišnega dela je bil tudi povsem upravičen, kajti vsa zahodna Dolenjska šteje v kmetijskem pogledu med pasivne predele Slovenije. Vsaj dve tretjini skope kraške zemlje je razdrobljene med kočarje in kajzarje in zelo značilno je dejstvo, da na celotni ploskvi ni domačije, ki bi se mogla preživljati samo z obdelovanjem zemlje. Prepričani kmetijski donos si je mali rib-

niški človek izpopolnjeval z ročnim delom v domači obrti, to je z izdelovanjem suhe robe in lončene posode.

Napačno bi sodili, da je bila domača obrt tem krajem nekaj presežek v gospodarstvu, nek pa je bila neobhodno potreben sestavni del življenjskih dohodkov vedno v tesni zvezi s prevažnim donosom zemlje. Tudi les, ki ga suhorobar potrebuje za izdelovanje predmetov, pa naj si bo iz lastnega gozda ali kupljen, je treba vrednotiti na svoj način, ker mu nadomešča življenjsko potrebščino, ki mu je obdelovanje zemlje ne more dati. Povojno obdobjenje izdelkov domače obrti ni moglo ugodno vplivati na obstoj takega hišnega dela in ga je samo zaviralo. Zato so nekatere stroke domače obrti skoro že do malega usahnile. Tako npr. podnarstvo z lesnimi vitrinami, žličarstvo, ročno mizarstvo in morda še kaj. Ko izdelovalec proda postorjeno robo za drugi, mu ta takoj odbije 10 odst. dohodninskega, 9 odst. poslovnega davka in občinsko takso, tako da mora oddati vsak četrti izdelek samo za javne datave. To pa je ubilo ljudem veselje do dela in so ga začeli že močno opuščati, ker se jim tako delo več ne izplača.

Zelo pereče je za suhorobarje tudi vprašanje rešetarstva — krošnjarstva, ki ga povojna oblast ovira, da ne morejo zdomarji več po svojih trgovskih potih, kakor so hodili že od vsega početka. Rešetarstvo v zvezi s krošnjarstvom je ven-

VERIŽNIŠTVO V TRGOVINI Z AVTOMOBILI?

Mar bo popularni fičko zato, ker si lasti SLOVENIJA-AVTO v Ljubljani pravico zastopništva za vso Slovenijo, zdaj res še za 11 tisočakov dražji? – Sumljiv poskus monopolizma na škodo potrošnika – Kje so organi, ki bi tu morali nujno intervenirati in zakaj po 10-dnevnem razpletu še ni znano, kako in kaj? – Zakon o ureditvi poslovnih razmerij na trgu je v tem primeru očitno kršen – Kaj pravi k navadnemu sklepu SLOVENIJA-AVTA novomeška ŽELEZINA, ki prodaja avtomobile vsej Dolenjski in Spodnjemu Posavju že od leta 1959?

Direktor podjetja Železina iz Novega mesta tov. Jože Unetič je v razgovoru najprej opisal ozadje zadeve. S prodajo avtomobilov je naše domače podjetje začelo 1959 in že leta 1960, leta uredilo sodobno specializirano prodajalno v Novem mestu ter v dogovoru s SGP Pionir in tovarno Zastava iz Kragujevca doseglo, da je bil 1960 odprt servis pri Pionirju. V letu 1960 si je Slovenija-avto prijavil pravico nabavljati avtomobile za vso Slovenijo in urejati vprašanje rabatov. Železina je še naprej poslovala z Zastavo neposredno, le račune je dobivala prek Slovenija avta, ki si je zato pridrževal tretjino rabata. Ko je leta 1962 izšel Zakon o prepovedi medgrozističnega prometa, se je Slovenija-avto samozavestno za stopništvo odrekel, ker bi moral zaradi omenjenega zakona plačevati dajatve, ki bi bile enkrat večje kot del rabata, ki si ga je lastil. Takrat je Železina postala kompleksni zastopnik Zastave in je vse doslej z njo poslovala v obojestransko zadovoljstvo.

stopnikov konec decembra lani so predstavniki Zastave zagotovili, da wreže zastopnikov ne bodo zmanjševali, ampak celo povečali. Na posvetu so sprejeli sklep, da bo

Jože Unetič, direktor novomeške Železine

Zastava ustanovila v vsaki republikli svojo podružnico. Novomeška Železina je porabila za modernizacijo svoje specializirane prodajalne Avto-deli 35 milijonov dinarjev, okoli 30 milijonov pa bo veljala ureditev novega servisa, ki bo v kratkem začel delati v novem gasilskem domu v Novem mestu.

odgovarjali le to, da so začeli, ker smo prišli vsi skupaj... Počasi smo zvedeli, da je Slovenija-avto postal »generalni zastopnik« Zastave za Slovenijo in da je brez naše vednosti ter protizakonito sklenil z Zastavo pogodbo tudi za dobavo tistih av-

– Naštejte, prosim, vzroke, zaradi katerih ste podpis odklonili

Niso nam znali pojasniti, kdo bo plačal zvezni prometni davek, ki se bo pojavil brez potrebe kot dajatev, če uspe poskus Slovenija-avta. Fičko bi se s tem podražil za 11.000, vozilo Zastava – 1300 pa za 20.000 dinarjev. Odgovorili so: »To smo že uredili sporazumno z Zastavo ter tudi vložili zahtevek za izpremembo zakona!«

150 potrošnikov z našega področja je zapuhalo našemu kolektivni predplačilo za naročena, a še nedobavljena vozila. Teh sredstev pač ne moremo kar tako, brez vseh garancij, prenesti na Slovenija-avto.

Samozvano »generalno zastopništvo« nudi Slovenija-avtu monopolni položaj. Zelo dobro vemo, da bo potrošnik kupoval vozilo tam, kjer ga bo hitreje dobil. Slovenija-avto bo kot »generalni zastopnik« delal avtomobile, ki so zelo konjunktorno blago, ter bo imel v rokah vatek in škarje...

Tudi kolektivni ostalih štirih zastopnikov Zastave smo trgovska podjetja, in smo družbi prav tako potrebni kot Slovenija-avto, še celo bolj pa zato, ker smo področnemu potrošniku mnogo bližji!

In še zadnji, pomemben vzrok: postopek Slovenija-avta ima zelo malo skupnega s trgovsko moralno ter je protizakonit. 9. člen Zakona o ureditvi poslovnih razmerij na trgu pravi: »Podjetja se smejo med seboj združevati za skupno poslovanje, če s tem ne rušijo enotnosti trga ali ne omejujejo proste kon-

tomobilov, ki smo jih ostali štirje zastopniki že prijaviли kot svojo količino v letu 1964. V pogodbah, ki so nam jih ponudili v podpis, smo bili omenjeni kot »prodajne organizacije« Slovenija-avta, ki lahko prodajajo avtomobile samo na svojem področju, medtem ko ta omejitve za Slovenija-avto ne velja. V pogodbi je bila navedba, da se sredstva, ki smo jih kot zastopniki že nakazali Zastavi kot predplačilo za še nedobavljene avtomobile, preknjižijo z našega dobroimetja v korist dobroimetja Slovenija-avta! Seveda smo podpis pogodbe vsi odklonili.

kurence ali če s tem ne spravljajo drugih podjetij v neenakopraven položaj. Kot star trgovski delavec zelo dobro poznam pošteno socialistično poslovanje in glavno nalogo trgovine, ki je v tem, da posreduje blago od proizvajalca do potrošnika po najkrajši in najcenejši poti. Vse to je s skrajno nekorektnim postopkom Slovenija-avta kršeno!

Tako je povedal tov. Unetič. In naš komentar? V imenu javnosti vprašujemo: za-

Še za 11000 din dražji

kaj so pri Slovenija-avtu skušali zadevo pripraviti sproti in na tiho in zakaj so igrali na karti iznenadenja? (Kot dokaz lahko služi telex obvestilo, ki so ga vsi štirje zastopniki prejeli 19. februarja ob 10.55, torej dan po obisku, z ultimativno zahtevo, naj do 13. ure pristanejo na podpis pogodbe. Ali so pomislili na to, da direktor podjetja ne more in ne sme podpisati takšne pogodbe, ne da bi se posvetoval z organi samoupravljanja in ne da bi vprašal potrošnike, ki so vozila predplačali, kako sodijo o preknjižbi svojih sredstev v korist Slovenija-avta?)

Fičko se lahko podraži za 11 tisočakov. Odgovor Slovenija-avta, »da so to že uredili«, potrošnika ne more zadovoljiti. Ali bo podražitev plačal potrošnik? Če bo 11.000 dinarjev prometnega davka plačal Slovenija-avto, vpra-

šujemo: mar imajo na skladih toliko sredstev, da jih lahko razmetujejo (gre za 60 do 70 milijonov)? Ali so svojo komuno obvestili o tem, da nameravajo zaradi zastopniških teženj po nepotrebnem odvesti zvezl 60 do 70 milijonov dinarjev, ki bi sicer ostali v komuni? In če bo ta davek plačala Zastava: mar ne bi bilo veliko boljše porabiti 70 milijonov za ureditev servisov v Sloveniji (kako malo jih je!) ali za pocenitev fička?

In za konec še ugotovitev: ne moremo dopustiti, da bi se zaradi zastopniških teženj Slovenija-avta ter protizakonito in v nasprotju z načeli socialističnega blagovnega prometa domača vozila za slovenskega potrošnika podražila, zato v imenu javnosti zahtevamo v tem primeru poseg pristojnih organov!

M. J.

En sam dom bo cenejši kot dva

Na nedavni seji upravnega odbora občinske gasilske zveze in gasilskega društva Kočevje so razen o ostalem razpravljali tudi o pereči potrebi po gradnji gasilskega doma v Kočevju. Obstoječi gasilski dom na Loški cesti v Kočevju je že premajhen za razvoj, ki ga je gasilstvo doseglo, poleg tega pa je tudi nevaren za promet. Stavba stoji ob cesti, ki pelje proti rudniku, zato je promet, kadar hitre gasilski avtomobili na požarišče, ogrožen in bi lahko prišlo do nesreče.

GRMADA: počitniški in športni center

Ko so na Grmadi letovali člani Počitniške zveze in taborniki iz Pulja, so razpravljali o nujni povečavi doma v tem kraju. Veliko bo pripomoglo k uresničitvi načrtov, če bo občina uredila do Grmade cesto in javno razsvetljavo skozi gozd in na velikih Poljanah. To bi bil lep prispevek k sedemletnemu razvoju turizma v občini.

Tudi primerno spominsko obeležje NOB spada na Grmado, ki je važno turistično središče v ribniški občini. Na njej je bila med vojno kurirska jarka, krizale so se mnoge partizanske poti, ker so tod okrog prihajale brigade in se spuščale v Ribniško dolino.

Predlog vreden premisleka

O ribniški šoli smo že večkrat brali, da ji manjka učnih prostorov. To šolo obiskujejo tudi otroci iz vasi Breže, Jurjevica in Kot, ki bi imeli bliže v osnovno šolo Sušje kot v Ribnico. Mislim zlasti na otroke iz nižjih razredov, ker je v Sušju nižerazrednica. Če bi otroci s tega področja lahko obiskovali domačo šolo, bi s tem dosegli dvoje: razbremenili bi ribniško šolo, šoli v Sušju pa bi zagotovili kvalitetnejši pouk. Če bi bilo več učencev, bi moralo biti več učiteljev in bi lahko v ak razred poučevali ločeno. Šolske učilnice v Sušju so lepe in prostorne. Prav bi bilo, če bi o predlogu, iznešenem na zboru volivcev, razmislili prebivalci navedenih vasi, pa tudi pristojni činitelji.

Janko Trošt

tem bodo razpravljali v prihodnjih dneh vsi prizadeti predstavniki – pa naj bi omogočila, da bo novi dom čim lepši in da bo čim bolj služil vsem organizacijam. Na obeh sejah so sklenili, da bodo s tem seznanili občinsko skupščino ter napravili potrebne korake za izdelavo načrtov.

Potreben je viden vozni red

Avtobusno postajališče v Velikih Poljanah je označeno, nima pa primernega voznega reda. Vozni red je obešen na drevesu, vendar tako zbledel, da ni več čitljiv. Prav bi bilo, če bi avtobusno podjetje, ki ima to progo, namestilo tak vozni red, kakršnega imajo v Velikih laščah in Ribnici. Ko bo cestnišče povsem urejeno, Pa bi morali narediti še pokrito postajališče v tem kraju.

Čimveč krvodajalcev v Tržišču

Krajevni odbor RK v Tržišču je nedavno izvedel iteno delovno konferenco. Na njej je ugotovil, da je imel lani štiri sestanke, od katerih je bil samo eden polnoštevilno obiskan, medtem ko štirih napovedanih sestankov sploh ni bilo. Na konferenci so poudarili, da delo RK kljub temu ni povsem zamrlo, saj so precej mislili na ponesrečene v Skopju, za katere so zbrali nad 60.000 dinarjev pomoči. Predsednik KO RK je zatem pozval navzoče, naj pridobivajo nove člane in nove krvodajalce, kar bo tudi naloga novega odbora. Članstvo se je zadnje leto precej zmanjšalo, iz česar sklepajo, da so odpadli vsi tisti, ki so pri organizaciji iskali samo dobiček.

V Kapelah bodo uredili gasilski dom

V Kapelah nameravajo aprila začeti obnavljati gasilski dom, ki je zelo zapuščen. V dvorani je pod preperel, kletne prostore pa zaliva voda. V severnem delu doma bodo uredili kuhinjo in gostišče, dvorano pa bodo preuredili. Pred domom bodo zasadili živo mejo in pripravili prostor za poletne veselice.

– Kako ste bili obveščeni, da je SLOVENIJA-AVTO postal »generalni zastopnik« ZASTAVE za Slovenijo?

– 15. februarja smo dobili brzojavko, naj se zglasimo

KRI SO DAROVALI

Tudi letos so se ljudje iz Velikih Poljan in okolice odzvali krvodajalski akciji. Kri so darovali: Stane in Marija Skufca, Marjan in Matija Andoljšek, Franc Peterlin, Ela Petrič, Alojzij Skulj, Jakob Rigler, Magda Adamič, Ivan Novik, Ana Miklič in Peter Vilewaldt

20. februarja pri njih zaradi sklenitve pogodbe. Z medsebojnimi telefonskimi pogovori smo vsi štirje kompleksni zastopniki Zastave: Fero-moto iz Maribora, Avto Celje, Trgo-avto iz Kopra in mi prav kmalu ugotovili, da smo dobili enake brzojavke, ki nas vabijo k Slovenija-avtu posamično... Sklenili smo, da je nekaj narobe. Zato smo se 18. februarja zbrali v Ljubljani in skupaj odšli k Slovenija-avtu. Ko so nas zagledali vse hkrati, jim je bilo močno neprijetno. Na naša vprašanja so najprej

dar sestavni del lesne domače obrti, ki ima že od nekdaj svoje stare pravice, ki so bile tako priznane, kakor je samo izdelovanje, ki je bilo s prostim razpečevanjem vedno v tesni zvezi. Te stare in že davno priznane pravice rešetarjev bi bilo napačno ukinjati. So rešetarji, ki jim je ta posel edini zaslužek, in če se jim odvzame, kje naj iščejo zanj nadomestilo? Še po prvi svetovni vojni so bili v Sodražici redni tedenski sejmi, kamor so nosili izdelovalci postorjeno robu, da so si jo med seboj zamenjali ali kupovali ter šli na ta način izpopolnjevali svoje krošnje z različnimi izdelki, ki so jih potem na svojih zdomarskih potih lahko razpečevali. Danes si lasti nakupovanje in prodajo suhorobarskih izdelkov Državni zavod za domačo obrt, ki obravnava domačo obrt samo s trgovinske plati in prepušča ostale pogoje za nadaljnji obstoj krajevnim razmeram, da jih bo uredil tok časa. Treba je le priznati, da smo z domačo obrtjo že vsa povojna leta v stalnem nazadovanju in še ni nobenega upanja, da se bo iz sedanjega mrtvila dvignila.

Vsega uvaževanja in podpore je vredna pobuda KZ Ribnica, ki si je postavila nalogo, da nudi domačo obrt trdno osnovo v zvezi s kmetijstvom, kakor jo je že ves čas svojega razvoja imela. Stališča, da je tega razvoja imela. Stališča, da je to hišno delo mogoče ohraniti kot dopolnilo k obdelovanju zemlje, je edino pravilno, ker je že preizkušeno. Samostojni združni odsék, v

katerem bodo člani izključno sami izdelovalci, bo znal najprej odstraniti ovire, ki danes hromijo domačo obrt in njen nadaljnji razvoj, kakor tudi urediti vprašanja nakupa in način prodaje lastnih izdelkov. Predvsem pa bo treba v izdelovalcih, kolikor jih je še, vzbuditi trdno zaupanje do lastne ustanove in lastnega poslovanja, kar edino more danes rešiti domačo obrt nazadovanja in ji zagotoviti še nadaljnji obstoj ter sodobnejši razvoj. Nedvomno bo potem tudi ljudska oblast pokazala za to značilno in gospodarsko še vedno važno ljudsko vrednoto več razumevanja, kakor ga je nudila doslej. Vse kulturne države, ne izvemivši Rusijo, posvečajo domači obrti največjo skrb ter ji nudijo vso podporo, ker se pač zavedajo, da jim je v največji pomen. To nam dokazujejo narodopisni muzeji svetovnega slovesa po vseh celinah, javne razstave izdelkov vsakovrstnih strok domače obrti po turističnih centrih, poleg državnih ustanov, kjer se preprosti ljudje lahko strokovno usposablja jo za eno ali drugo vrsto značilnih ljudskih izdelkov. Skušajo jo ohraniti živo in ji dati vse možnosti nadaljnega obstoja, četudi je morda že izgubila svoj gospodarski pomen. Zakaj naj bi torej Ribnica svoji dve najznačilnejši in najbolj množični veji ljudske dejavnosti opustila in ju izročila pozabiti?

Posledice povojnega nazadovanja lesne in lončarske hišne obrti v ribniškem področju so že močno

vidne. Povsem razumljivo je, da pokrajina s tako rahlim socialnim sestavom le težko preboli in prenese gospodarske preobrate, ki jih zahteva današnja doba. Zahodna Dolenjska nima sama zadostne industrije, da bi zaposlila številno prebivalstvo. Zato si išče mlajši rod dela in zaposlitve drugje in celo v tujini. Ribniška dolina se stalno izseljuje in ljudje, ki jo zapuščajo, se ne bodo vračali, ker tu ni zanje več življenjskih pogojev. Število prebivalstva pada in že nekaj let nazaj je v ribniški občini več smrtnih primerov kakor rojstev. Domačije po lepo urejenih vaseh se praznijo, z domačimi posli se ubadajo le še starejši ljudje, v skrbeh. Komu naj izročijo svoje domove. Medtem ko se je prei skoro slednja hiša bavila z eno ali drugo stroko suhorobarstva, je danes v občini le še 212 izdelovalcev in 60 rešetarjev zdomarjev. Z lončarstvom pa se peča le še pet lončarjev, in še to le sezonsko.

Če ohranimo širni Ribnici njeno značilno domačo obrt in ji pomagamo do sodobnega razvoja, kakor to po svojem zgodovinskem, gospodarskem in kulturnem pomenu nedvomno zasluži, bomo vsaj delno odstranili današnje težko stanje, da bo mali ribniški človek zopet našel svoj kruh na lastnih tleh in z večjim zaupanjem zrl v bodočnost.

K temu vprašanju pa bi želeli čim več glasov in mnenj.

Nesramen odnos do delavk, mater in nekdanjih aktivnih sodelavk NOV

Tovariš uredniki!

Podpisane delavke Marija Blatnik, Slavka Zabkar, Slavka Blatnik, Ana Skedelj in Dragica Sodič, vse bivše delavke podjetja KNJIGOTISK v Novem mestu, obveščamo s tem odprtim pismom bralce Dolenjskega lista o stvareh, ki se nikakor ne bi smele dogajati v okolju poštenega delovnega kolektiva.

Slavka Zabkar je bila zaposlena v KNJIGOTISKU že od leta 1961, druge štiri pa samo v letu 1963. Z prve dni po nastopu službe nas je presenetil običaj v podjetju, da se je med delavci zbiral denar za alkoholne pijače. To nalogo je največkrat opravljala predsednica delavskega sveta Anica Novakovič, ki je kahtevala od delavk vsaj po 50 dinarjev. Kot novinke se tem dajatvam v začetku nismo upale upirati in smo tudi me prispevale; vino so nosili iz najbližje točilnice. Upravnik podjetja Franc Lakner je dal ob neki priložnosti sam tisoč dinarjev, zato ni nič čudnega, da je to veseljačenje med delovnim časom slabo vplivalo na storilnost in kvaliteto dela. Dogajalo se je celo, da so delavke odhajale iz službe v vinjenem stanju. Ne bi rade navajale raznih podrobnejših izjav upravnika v odnosu do zaposlenih žensk, vendar poudarjamo: ni čudno, da delavke do upravnika niso imele pravih odnosov, kot bi jih morale imeti do odgovornega človeka v podjetju.

Nerazumljivo pa nam je, da nam upravnik tudi po več dni ni dal dela, čeprav je KNJIGOTISK imel dovolj naročil. Tako je delavka Pepca Bobnar nekoga dne šla k upravniku z željo, da bi ji odredil delo, pa ji je odgovoril, da naj se usede za peč in naj bere časopis, če nima kaj delati. Tov. Torkarjeva, blagajničarka, je večkrat prišla v delavnico in nas začudeno vpraševala, zakaj nam upravnik ne da dela, ko pa imamo vendar dovolj naročil. Pri tem pa je upravnik Lakner vedno grizal, da bo »plače enizala« in nam dal samo 80 odstotkov mesečnih prejemkov. Po drugi strani pa je poudarjal, da moramo biti poštene v podjetju. Nikoli pa ni tega predlagal predsednici DS Anici Novakovič, čeprav je večkrat med rednim delovnim časom opravljala vezavo raznih knjig za svoje osebne stranke, seveda z materialom, ki je last podjetja.

S tem v zvezi nismo mogle tudi razumeti, čemu take razlike v razponu plač. Ne zdijo se nam pravilno, da je bil najnižji prejemek 16.700 din, najvišji pa 37.000 din za delavke, česar nismo imele strokovne kvalifikacije niti strokovnega izpita. Čeprav Novakovičeva in Ema Košir tudi nimata ne kvalifikacije ne strokovnega izpita, sta imeli najvišje plače, me pa med najnižjimi. — Med delavkami je bilo vedno precej negotovanja; zlasti so kritizirale starjšje. Na enem izmed sestankov je bila leta 1962 najglasnejša Novakovičeva, nakar je upravnik njej in Ema Košir evišal prejemke za 40 dinarjev na uro. Anici Derganc pa damo za 4 din, medtem ko drugim delavkam takrat ni evišal osebnih dohodkov. Novakovičeva je kmalu nato postala predsednica delavskega sveta, Koširjeva pa predsednica upravnega odbora pri KNJIGOTISKU.

Posebno poglavje pa je vprašanje morale v tem podjetju. Izjavljamo, da sta An-

ca Novakovič in Ema Košir vsaka novo delavko že prve dni po prihodu v službo nasilno podrla na tla, ji trgali hlačke in puliti dlake na sploviu. To se je zgodilo nam vsem, poizkušali pa sta s to nesramnostjo tudi večkrat. Dlake sta navadno položili na papir in odnesli izven delavnice karat. Ob neki priložnosti sta imenovani izjavili upravniku, češ, »da bo zdaj videl, kako bodo opulile Blatnikova«. Marija Blatnik, po letih najstarejša in mati treh otrok, se je temu močno uprla in vpila, tako da sta jo po daljšem nadlegovanju le morali pustiti. Pri novih delavkah, ki na tak sramoten napad niso bile pripravljene, pa jim je to vedno uspevalo. Eni izmed mlajših delavk sta s silo raztrgali spodnje perilo in jo med nogami vso spraskali, drugi spet pa nista prikazali niti med menstruacijo. Glede nemoralnih odnosov do zaposlenih bi lahko pripomnile še kaj, a se nam upira pisati o tem.

Ker nismo pustile, da bi nad nami počenjali take nedostojnosti predsednici DS in UO našega kolektiva, smo prišle v nemilost pri vodilni strojki v podjetju. V januarju letos smo dobile odpoved. Mariji Blatnik je upravnik podjetja ker med malico »pominil« pod roko odpovedno odločbo z besedami: »To je za vas.« Pravočasno je vložila ugovor na upravni odbor podjetja, zadevo pa je na predlog upravnika obravnaval delavski svet. Na to sejo so povabili tudi Blatnikovo, upravnik Lakner pa ji je dal ustni odgovor na vse točke njenega ugovora. Blatnikova je v svojem ugovoru na odpoved navedla tudi sodelovanje v NOV, upravnik pa ji je na tej seji dejal: »Zakaj ste to navedli v ugovoru? Tudi jaz sem sodeloval v NOV. Oslartija in bedarija je to navajati po 20 letih. Če ste sodelovali, vam morajo drugi preskrbeti službo, ne jaz.« V tonu, ki je bil vse prej kot prijazen ali tovariški, ji je na tej seji dejala tudi predsednica Novakovičeva: »Kaj potem, če ste sodelovali v NOV, saj vam je to dobro plačano že s tem, ker imate priznano dvojno delovno dobo. Kdo pa naj gre potem iz službe? Bom šla pa jaz, vi pa ostanite, ker ste borca...«

Zdi se nam, da tudi lanske volitve za predsednico upravnega odbora v tem podjetju niso potekale tako, kot bi morale; vendar bi bilo tu preobširno navajati vse na dolgo in široko.

Zavedamo se, da v podjetjih zaradi pomanjkanja dela ali kakih drugih vzrokov lahko pride do odpustanja delovne sile. Za KNJIGOTISK pa se nam vendarle zdi čudno, da so v prvi vrsti odpustili (kolikor je bila ta odpuščitev sploh upravičena!) Marijo Blatnik, aktivno sodelavko NOV od 1942, Slavko Zabkar, ki je bila vsa 4 leta vojne s starši v nacističnem taborišču, Slavko Blatnik (oče in brat sta bila partizana od 1942) in Ana Skedelj, ki je imela 3 brate v NOV in očeta 16 mesecev v nemškem taborišču smrti. Nidesar nikomur ne očitamo, vse pa kaže tako, da je vodstvo v KNJIGOTISKU vendarle dajalo prednost takim, ki niso sodelovali v NOV.

Franc Lakner trdi, da je po 20 letih bedarija poudarjati partizaniščino, me pa smo mnenja, da ni tako. Borba naših narodov, naših očetov,

Zakaj pri nas premalo beremo časopise?

Po lestvici UNESCA smo Jugoslovani na predzadnjem mestu v Evropi

V JUGOSLOVANSKI KULTURI JE OSUPLJIVO DEJSTVO, NA KATEREGA NAJBREZ PREMALO MISLIJO TISTI, KI PIŠEJO IN DISKUTIRAJO O TEJ KULTURI. PO BRANJU ČASOPISOV SMO JUGOSLOVANI NA PREDZADNJEM MESTU V EVROPI.

Na tabeli, ki prikazuje, kako kupujejo v posameznih deželah dnevnik, je za nami samo še Albanija. Albanci imajo 45 izvodov na tisoč prebivalcev, mi pa komaj nekaj več — 56. Angleži, ki so na vrhu lestvice, čitajo desetkrat več časopisov kakor mi. Bolgari pa na primer štirikrat več kakor Jugoslovani. To dejstvo se zdi neverjetno, saj je znano, s kakšnim zanimanjem, lahko bi rekli celo s strastjo, spremljajo naši ljudje dogodke v tujini in doma, od najresnejših mednarodnih vprašanj pa do kondicije tega ali onega nogometaša »svojega kluba«. O vsem tem namreč časopisi pišejo.

Ali so mogoče številke na tabeli, o kateri govorimo in jo je objavil UNESCO, netočne ali zastarele? Niso netočne, če verjamemo državnim statistikam, saj je ta tabela UNESCO izdelana po uradnih podatkih, dobljenih od posameznih držav, tudi naše.

Tudi zastarele niso te številke, saj prikazuje lestvica položaj iz leta 1959, a ni znano, da bi se bile v zadnjih štirih letih v kateri od dežel, ki so na dnu lestvice, zgodile na tiskovnem trgu kakšne revolucionarne spremembe. Če primerjamo in preračunamo število prebivalcev SFRJ po popisu iz leta 1961, to je 18.539.000, upoštevamo prirastek ter poiščemo v statističnem letopisu Jugoslavije naklade naših časopisov, bomo dobili podatke, da je znašala naklada 1962 milijon 152 tisoč, kar nam da 62 izvodov časopisa na tisoč prebivalcev. To je nekaj boljše kakor 56, ampak še vedno smo samo pred Albanijo, vendar pa za Spanijo, ki je tretja od spodaj navzgor. V tej državi prodajo na tisoč prebivalcev 73 izvodov časopisa. Številke torej niso netočne niti zastarele. Vmes je nekaj drugega.

Kaj je pokazala anketa Inštituta za novinarstvo

Jugoslovanski inštitut za novinarstvo je konec leta 1962 napravil anketo, da bi izvedel, kaj je tisto drugo.

18. oktobra 1962 so vse pošte na ozemlju SFRJ, prek katerih dostavljajo časopise, zabeležile na prošnji inštituta in s privoljenjem direktorice PIT, koliko izvodov katerega od dnevnikov je pošta tega dne prejela in dostavila. Zabeležile so tudi število prejetih in dostavljenih tednikov med petnajstim in enaindvajsetim oktobrom. Pošte so odgovorile tudi na vprašanje, v katere kraje so bili listi poslani, nadalje o času, ki je potreben za dostavo, o načinu dostave in o drugih podrobnostih v zvezi s spremanjem in dostavljanjem tiska. Podatke pošt so dopolnili s podatki o prodaji časnikov v velikih mestih. Te podatke je inštitut dobil od časopisnih hiš.

Temeljni podatek, ki so ga tako dobili, namreč koliko časnikov razpečamo v kakšnem kraju, niti ni bil najvažnejši. Pomembnejši so bili

bratov in nas samih je tako sveta, da bo za vedno ostala v naših srcih. Ne poudarjamo pa našega sodelovanja v NOV z namenom, da bi nam kdorkoli nudil kakšne privilegije! Hočemo le delo in plačilo, ki ga bomo zaslužile z lastnimi rokami. Smatramo, da ima v SFRJ do tega vsak pošten človek popolno pravico. Zelimo pa delati v poštenem kolektivu, kjer ne bo moralnih poniževanj.

SLAVKA BLATNIK,
DRAGICA SODIČ,
MARIJA BLATNIK,
SLAVKA ZABKAR,
vse iz Novega mesta

podatki iz ankete, ki so pokazali, v koliko naseljenih krajih v naši državi prihajajo časopisi in v koliko ter v katerih krajih tiska ne dobivajo, nadalje, koliko časa je potrebno, da časnik pride od izdajatelja do bralca, ter zakaj je ponekod ta čas predolg. To anketo so nedavno objavili v posebni publikaciji (Anketa o razširjenosti tiska v Jugoslaviji. Izdal jugoslovanski inštitut za novinarstvo, Beograd 1962). Ko preberete to knjižico, se vam odkrije, kako slabo je razširjen naš tisk in zakaj je tako. Razumete lahko vzroke, da je naša država tako nizko na lestvici po razširjenosti tiska. Vprašate pa se tudi, ali teh vzrokov ne bi bilo mogoče odpraviti.

Zakaj je naš tisk tako slabo razširjen?

Vzrokov je mnogo. Lahko jih imenujete tudi drobne in vsakega od njih je mogoče tudi z nekoga stališča opraviti. Na nekatere bi celo lahko nalepili priljubljeno etiketo: »Objektivni razlogi«. Ampak vsi vzroki skupaj vam odkrijejo, da je naša dežela v hudo nezavidljivem položaju pri zadovoljevanju kulturne potrebe, ki se imenuje: branje tiska. Omenili bomo samo nekaj podatkov iz obsežne publikacije inštituta za

novinarstvo, ki jih dopolnjujejo tudi podatki iz drugih virov, na primer iz neke analize kulturno-prosvetnega sveta Jugoslavije, nadalje iz nekoga dokumenta, ki ga je objavil glavni odbor SZDL Bosne in Hercegovine in iz drugih virov. Navedlj jih bomo brez komentiranja:

Od skupno 27.835 naseljenih krajev v SFRJ v 25.061 (kar pomeni v 92,4%) niso časopisna podjetja zaposlila prodajalcev časopisov. V teh krajih živi 52,8% prebivalcev naše države. Ti potencialni bralci časopisov ne morejo vsak dan v svojem mestu kupiti časnika, temveč morajo iti v bližnja mesta, če jih hočejo kupiti.

Razen v Sloveniji časopisna podjetja nikjer ne negujejo oblik prodajanja časnika v tej smeri, da bi dostavljali list naročniku v hišo. V Sloveniji, kjer prinašajo časnik v hišo in kjer poštarji pobirajo naročnino, so časniki razširjeni v večjem številu kot kjerkoli drugod po državi. Na tisoč prebivalcev prodajo v takih krajih v Sloveniji 94,3 izvodov dnevnikov, medtem ko znaša v Srbiji ta številka komaj 64,5 izvodov, v drugih republikah pa še manj.

Pred kratkim smo brali v dnevnem časopisu, da posebna komisija zveznega kulturnoprosvetnega zbora pripravlja gradivo, katerega namen je ugotoviti stanje v naši ča-

sopisni dejavnosti in zagotoviti takemu tisku tra jne olajšave. Spričo naštetih dejstev bi morali nujno hitro ukrepati, saj bi z raznimi instrumenti lahko zagotovili temu področju našega političnega in splošno izobraževalnega dela ugodnejše pogoje. Vsekakor pa bi bilo potrebno, da take olajšave trajnega značaja zajamejo tudi pokrajinski družbeno-politični tisk, ki nima prav nič rožnatega položaja. Tudi naš Dolenjski list ni pri tem nobena izjema, saj se kar naprej otepamo stalnega primanjkljaja, cene v tiskarnah, pri raznih uslugah in dobavi surovin pa se (opazno ali prav po tihu, vedno pa v našo škodo) vztrajno pomikajo samo navzgor. — Od močno razširjenega dnevnega in drugega tiska bi nedvomno imeli korist predvsem vsi naši državljani. Gre končno za izrazito družbeno službo obveščanja; v duhu nove ustave je njen pomen zdaj tako obsežen, da ga zaradi financ in drugih materialnih skrbi ne bi smeli krniti!

Hitreje, udobneje, ceneje

Se pred letom dni je bilo Kočevje kljub bližini Ljubljane tako rekoč odrezano od sveta; potovanje z vlakom ali avtobusom je bila prava muka, pa tudi »ščakarja« so temeljito premislili, preden so šli na to pot. Sredi lanskega leta je avtobusni promet prevzel od Avta ljubljanski SAP, ki je po otvoritvi nove ceste uvedel na relaciji Ljubljana-Kočevje devet avtobusov. Z znižanjem cene in z uvedbo mesečnih vozovnic so doslej dosegli presenetljiv uspeh, kljub temu da pozimi ljudje navadno manj potujejo. Ljudje, doslej navajeni na sopi-hajoči vlak, kar ne morejo prehvaliti hitrega in cenene-ga avtobusnega potovanja, ki pa žal zaradi nabitega avtobusa včasih ni preveč udobno in prijetno.

»V spomin na 'srečni dogodek' — ob vstopu v 15. letnik izhajanja — poklanja uredništvu in upravi Dolenjskega lista dopisnik Slavko Hotko iz Žužemberka«. — Tako pismo v obliki risbe smo dobili prejšnji teden od našega sodelavca. Pa si ga oglejte še vi...

Nikogar ne smemo potiskati na rob družbe

»Kot dolgoletni naročnik vašega lista,« nam piše anonimni pisec

»bralec iz Dolenjske,« sem se tudi jaz odločil za odkrit razgovor(?) z vami. V zadnjih številkah objavljate članke o problemu Ciganov. Jaz mislim tole: če smo pregnali okupatorja, ki je bil veliko močnejši, bomo sposobni izgnati tudi Cigane, in sicer tja, od koder so prišli. Tam naj jih naselijo in jih pošljejo na delo, če treba pod stražo. Ako ne bodo hoteli delati, jih je treba k temu prisiliti...«

Anonimni pisec predlaga torej prisilno delo, najbrž po zgledu okupatorja. Ko človek prebere pismo, se niti ne čudi več, zakaj se pisec ni maral podpisati. To mu namreč ne bi prineslo ugleda. V času, ko osvobajamo človekovo osebnost in ko ustvarjamo pogoje, da človek ne bi bil več suženj svojega dela, marveč da bi mu delo bolj in bolj postajalo potreba in možnost za razvijanje ustvarjalnih sposobnosti, so taki ukrepi, kakršne predlaga »bralec iz Dolenjske« ne samo nazadnjaški, ampak tudi reakcionarni. Takih pogledov in takega odnosa do človeka, zakaj tudi Cigan je človek, nikakor ni mogoče opravičevati zgolj samo z nepoučenostjo in z neznanjem. Iz pisma veje nestrpnost do vsega, kar ni slovensko. Anonimni pisec razkriva s svojim pisanjem pomanjkanje najosnovnejšega, kar mora imeti človek — vsaj kanček srčne kulture.

Najprej se zaustavimo na začetku pisma, kjer pravi pisec, da se je tudi on odločil za odkrit razgovor z nami. Tu se pokaže anonimni pisec tudi kritičnik. Sklicuje se na odkrit razgovor, ko pa sam prav dobro ve, da anonimnost ni odlika odkritega razgovora. Najbrž mu tudi ni neznan, da je v naši državi protustavno in kaznivno vsako propagiranje ali izvajanje nacionalne neenakopravnosti ter vsako razpihanje nacionalnega, verskega, rasnega sovražstva ali nestrpnosti. V vsaki državi, kjer ima človekova osebnost visoko ceno, to ni dovoljeno. Tudi v dokumentih OZN je označeno tako početje, ki ga, žal, še nismo mogli iztrebiti, kot nevredno človeške družbe.

Ustvariti je treba pogoje za enakopravno življenje

To, kar se je zgodilo v Prečni, je vsega obsojanja vredno. Zločina, ki se je zgodil nad nedolžnim človekom, nihče ne zagovarja. Narobe: ljudje se upravičeno zgražajo in terjajo najstrožjo kazen. Toda ne zato, ker sta to storila dva Cigana, marveč zavoljo tega, ker je vsak zločin, najsi ga stori kdorkoli, vsega zgražanja vredna. Na enako obsodbo bi naletel tudi zločin, ki bi ga zagrešil kak domačin. Človekovo življenje je dragoceno in prav zato nedotakljivo.

Tak je tudi odmev na pisanje v našem listu. Večina bralcev se zgraža nad ubojem, ker jim je žal nedolžnega človeka, čigar življenje niti je bila pritrjana z zločinskimi posegom. Taka pisma prejema uredništvo tudi sicer, ne glede na to, kdo je storilec. Pišejo pa nam tudi posamezniki, ki izrabijo take primere za to, da dajo duška svojemu sovražstvu do drugih narodnosti. V pismih so kar se

da pogumni, zato pa so na koncu, ko se je treba podpisati, strahopetci. Anonimni bralec iz Dolenjske to celo priznava. Zakaj je bilo treba sprožiti tudi vprašanje Ciganov, ki sicer niti nima neposredne zveze z ubojem? Vsi Cigani namreč ne morejo biti odgovorni za

ODKRIT RAZGOVOR

smrt nedolžnega človeka. Tudi prebivalcev neke vasi, kjer se zgodi zločin, ne bomo obsojali samo zato, ker je med njimi živel zločinec. Čeprav ima zločinstvo tudi svoje družbeno ozadje, bi bilo absurdno, če bi zaradi enega ubijalca rotli in pretili, češ, rešite nas ubijalcev. Tako so namreč vpili nekateri posamezniki, ko so zaradi zločina v Prečni obsodili vse Cigane kot zločince, potencialne ubijalce, pred katerimi se je treba zavarovati.

V življenju Ciganov seveda ni vse v redu in prav. O tem je bilo v našem časniku že precej napisanega. Dogodek v Prečni je ponovno opozoril, da je treba storiti odločne ukrepe za tako imenovano rešitev ciganskega vprašanja. To bi bilo treba storiti tudi tedaj, če ne bi prišlo do tragedije v Prečni. Nikakor se ni mogoče sprijazniti s to dediščino preteklosti. V času, ko si prizadevamo za splošen kulturni razcvet naše domovine, za višjo kulturno raven naših ljudi, se kajpak ni mogoče sprijazniti z dejstvom, da živijo Cigani na najnižji stopnji civilizacije in kulture, prenekatere brez stalnega prebivališča, otroci pogosto brez zadovoljive vzgoje, odrasli brez stalne zaposlitve itd. V 33. členu ustave je rečeno, da so vsi občani enaki v pravicah in dolžnostih, ne glede na razlike v narodnosti, rasi, vereizpovedi, spolu, jeziku, izobrazbi ali v družbenem položaju. Vsi so pred zakonom enaki. Pri tem pa ne gre zgolj za deklarativno enakost, napisano samo na papirju. Ustvariti je treba pogoje za enakopravno življenje. To pa ne pomeni, da se je treba zavzemati samo

za to, da bodo Cigani prišli do enakih pravic, kot jih uživajo drugi državljani, ampak je treba ustvariti tudi pogoje, da bodo lahko izpolnjevali dolžnosti. Rešitev tako imenovane ciganskega vprašanja bo zadovoljiva šele tedaj, kadar Cigani ne bodo prepuščeni sami sebi in ko ne bodo več samo socialni problem, ki ga je treba reševati z občasnimi podporami, brezplačnim zdravljenjem in na druge načine. To vprašanje bo uspešno rešeno takrat, ko bodo Cigani lahko izpolnjevali tudi tole ustavno določilo: Vsak občan je dolžan ob enakih pogojih, ki jih določa zakon, prispevati za materialne potrebe družbene skupnosti.

Ni nobenega »tja, od koder so prišli«

Anonimni pisec bi moral vedeti, da živijo Cigani v nekaterih predelih Slovenije že dolga desetletja. Mnogi Cigani, ki so danes že precej v letih, so se rodili v naših krajih. V Evropo so prispeli Cigani v 15. in 16. stoletju. Marsikje žive kot stalno naseljeni. Ni malo takih, ki so se že popolnoma asimilirali, se pravi, da so v stiku z ljudmi na višji kulturni stopnji prevzeli njihove vrednote in njihov način življenja. Druge spet žive etnično in geografsko ločeno, za kar pa niso vselej sami krivi. Konkretno raziskave bi gotovo pokazale, da se Cigani oklepajo starega načina življenja tem bolj, čim bolj so potisnjeni na rob družbe. To, da se bodo čutili vključene v okolje, v katerem morajo delati in živeti, ni odvisno samo od Ciganov, marveč tudi od tiste socialne sredine, od katere je v mnogočem odvisno, ali jim bo dala več ali manj možnosti asimilacije. Tam, kjer se bodo vedli ljudje superiorno, kot da so nekaj več, ali se bodo vedli v odnosu do Ciganov celo skrajno sovražno, se bodo le-ti počutili družbeno osamljene. Seveda jim ne preostane nič drugega, kot da se zaprejo vase in da ostanejo zvesti tradicionalnemu načinu življenja, ker jim večina odreka pravico do novega. To nujno poraja tudi notranje konflikte, ki se lahko sprežejo tudi v agresivna dejanja.

Do asimilacije Ciganov seveda ne more priti kar čez noč. Kdor bi to pričakoval, bi si delal iluzije, ki se ne bi nikoli uresničile. Prav gotovo pa je tudi res, da bi lahko čakali na asimilacijo še dolga desetletja, če bi čakali prekrizanih rok in če ne bi storili nobenega ukrepa v tej smeri. Res je, da tudi objektivni družbeni razvoj vodi do sprememb na tem področju, saj je znano, da tudi splošni družbeni in gospodarski napredek delata v prid rešitve tega vprašanja. Vendar pa ne bi smeli čakati, dokler ne bo napredek povsem obvladal tudi naše Dolenjske, marveč je potrebno, da subjektivne sile pospešijo ta proces. Zlasti bi morale delovati proti pojavom nestrpnosti in sovraštva, ki niti niso tako osamljeni. Za asimilacijo je treba ustvariti najprej vsaj vzdušje strpnosti, drug na drugega se morajo navaditi in se prilagoditi. To naj bi bila odskočna deska za nadaljnji proces, ki naj bi se odvijal v vzdušju medsebojnega sodelovanja, ko bodo Cigani bolj in bolj osvajali vrednote in način življenja ljudi na višji kulturni stopnji.

Nekateri posamezniki, kakor na primer naš anonimni pisec, se tudi trkajo na svojo višjo kulturno stopnjo. Žal je to le domišljija. Ni človek to, kar misli o sebi, da je, marveč tō, kar je v resnici. S takim odnosom do problema Ciganov dejansko kažejo na svojo zaostalost.

Kako se morejo sklicevati na svojo kulturnost, ko pa s svojo rasno in nacionalno nestrpnostjo zdrknejo celo pod raven Ciganov?

Nestrpnost do Ciganov skriva v sebi tudi slab odnos do drugih narodnosti

V naši novi ustavi je poudarjeno načelo, da se Jugoslavija zavzema za vzpostavitev in razvoj vseh oblik mednarodnega sodelovanja, ki služijo utrjevanju miru, krepitvi vzajemnega spoštovanja in prijateljstva med narodi in državami ter njihovega zblizevanju. Tak odnos Jugoslavije do oblik mednarodnega sodelovanja kliče iz svobodnih in enakopravnih odnosov med jugoslovanskimi narodi. To pomeni, da združujejo jugoslovanski narodi lastna stremiljenja za naprednimi težnjami vsega človeštva. To je dragocena pridobitev revolucije, na katero smo upravičeno ljubosumni in na katero ne dovolimo pljuvati. To je tisto, kar vzbuja pri drugih na-

rodih ugled in spoštovanje.

Kaj pa pravi naš anonimni pisec? V nadaljevanju svojega pisma razkrije, da mu je rabilo »cigansko vprašanje« le kot pretveza, da pove nekaj drugega. Takole besediči in tveže:

»Pa tudi to bi vas rad vprašal, kaj bo z našo lepo slovensko kulturo? Če se pelješ v vlaku ali avtobusu, slišiš samo govorico z juga. Slovenci govorimo po njihovo, ker se ne zavedamo, da so oni pri nas in da moramo govoriti z njimi v našem jeziku. Če pa pridemo Slovenci na jug, ne slišimo več naše besede. Ako pa govoriš po naše, ti zabrušijo, češ zabubani Kranjec...«

Spet si bomo pomagali z ustavo. V njej je namreč rečeno, da sta občanu zajamčena svobodno izražanje svoje narodnosti in kulture ter svobodna raba svojega jezika. Jeziki narodov Jugoslavije in njihove pisave so enakopravni. Tudi vsaka narodnost na manjšina ima zajamčeno pravico, da prosto rabi svoj jezik, razvija svojo kulturo ter v ta namen ustanavlja organizacije. Ta pravica je zajamčena tudi Ciganom.

Odlika vsakega Slovenca je, da je ponosen na svoj jezik in na svojo kulturo, toda le s pogojem, če spoštuje tudi jezik in kulturo drugega naroda. Menim, da je enako škodljivo, če je človek brezbr-

žen do jezika in kulture svojega naroda ali pa če je zaverovan samo v svoje, vsem ko vrednote drugih narodov prezira. In še nekaj: izobrazbena raven Slovencev iz leta v leto narašča, iz generacije v generacijo bo manj ljudi samo z osnovno šolo. Tak izobrazbeni nivo pa predpostavlja, da znajo ljudje mimo svoje materinščine še vsaj enega tujih jezikov. Na koncu koncev tudi vse večja medsebojna odvisnost narodov vsega sveta, nastajanje ene same človeške skupnosti narakuje potrebo in hkrati ustvarja pogoje za čedalje bolj neposredno medsebojno komuniciranje. Kako naj nas potem moti tuja govornica, s pogojem seveda, da negujemo in naprej razvijamo svojo materinščino?

Morda bi kdo dejal: takega odgovora si ni zaslužil... Toda iz celotne vsebine pisma je razvidno, da pisca ne moti toliko, če naši ljudje govorijo z ljudmi druge narodnosti v njihovem jeziku. Bolj ga moti tuja govornica. To pa je narobe in predvsem — skrajno nekulturno. Po njegovem bi bilo treba vse, ki ne govorijo slovensko, izgnati iz naše ožje domovine, da bi ostali čisto sami, tako rekoč hermetično zaprti in zavarovani, da ne bi izgubili svoje kulture in svojega jezika. Dejansko je narobe: jezik in kultura se razvijata in bogatita le ob stiku z drugimi kulturami in jeziki. Vsa naša jugoslovanska skupnost je zaradi pestrosti nacionalnih kultur in njihovih posebnosti bogatejša, nikakor pa ne obratno.

Med Cigani je tudi veliko marljivih in poštenih ljudi

Tovariš urednik!

Zivim daleč od Dolenjske, a sem vaš redni bralec. Ze dalj časa berem članke o Ciganih in njihovih problemih. Pohvale vredna je skrb novomeške občinske skupščine, da se je tako energično lotila reševanja tega težkega vprašanja. Zverinski umor mladega fanta v Prečni seveda meče grdo luč na Cigane, vendar ti tudi sami obsojajo zločin in vem, da je morilec le izjema med njimi. Zato ni prav nič potrebna humanost do morilcev, ki zaslužijo najstrožjo kazen, kar naj velja tudi za razne pretepače in roparje; vse take naj sodišča ostro kaznujejo.

Socialistična družba pa mora poskrbeti tudi za cigansko vprašanje. Naša nova ustava posveča največjo skrb predvsem ČLOVEKU. Zato je težko razumeti nekatere ljudi, ki vam zdaj pošiljajo take predloge, kot smo jih slišali na procesih s sojenja nemških vojnih zločincev kmalu po končani vojni. Vsak pošten človek obsoja sovražnost, kajti ta v naši družbi nima prostora. Razisem preživlja najhujše obsodbe v ZDA in v Južnoafriški uniji; vse napredno človeštvo obsoja rasistične izpade. Spoštovanje človeka pa je hkrati tudi sprječevalo naše kulture.

Samo zaradi primerjave vam bi rad povedal, kako živijo in delajo Cigani tu pri nas v Krivi Palanki. Najprej vam povem, da je tu precej Ciganov. V štirih letih sem slišal samo dva prepira med Ciganami, v katera pa se moški sploh niso mešali. Vsa leta, kar živim v Krivi Palanki, ni bilo med Cigani nobenih tepežev, nobene tatvine! Morda tam pri vas kdo ne bo verjel, lahko pa se o tem prepriča pri nas: gospodinje sušijo tu perilo na vrveh po cele noči, kljub temu niti robček še ni nikdar izginit! Kolesa puščamo na ulici po ves dan pa tudi čez noč; kakor ga pustiš, tako ga jutraj spet najdeš. Oblast je naredila, kar je mogla, za zaposlitev in dostojno življenje Ciganov. Poglejte na primer družino Jašar: oče je avtomobilski mehanik in dolgoletni šofer cestne uprave; zdej dela v transportnem podjetju »Proleter«, je član Zveze komunistov in je zelo prizadeven pri vsem delu ter pravičen. Njegova žena je hišna pomočnica; pred prazniki pomaga urejevati stanovanja, in ko čisti, ni potreben pred njo noben ključ. Starejši Jašarjev sin je izučen avtomobilski mehanik, trenutno pa služi vojake v Ljubljani, kjer prav tako dela v avtomobilski delavnici. Drugi sin študira v Strumici, njihova hčerka pa je prav pridna učenka v gimnaziji.

Takih primerov je tu veliko. Navedel pa sem samo enega, zato da bi se ljudje na Dolenjskem prepričali, da je tudi med Cigani veliko marljivih in poštenih ljudi — imeti pa morajo seveda prilžnost za zaslužek in dostojno življenje.

Lep pozdrav!

Franc Ferbežar, kapetan I. kl.,
Kriva Palanka

Nova kemična tovarna MELAMIN zavzema vse vidnejše mesto v gospodarstvu kočevske občine

NEHVALEŽNO BRSKANJE

Degresivne otroške doklade — Nataliteta v Sloveniji med najnižjimi v Evropi — Je res »razkošje« imeti otroka? — Teorija in praksa se ne ujemata — Po stari navadi in praksi: »greši« samo žena, fanta ali moža ni nikoli zraven... — Dior: kontracepcija

Na pobudo nekaterih zdravstvenih delavcev v naši državi smo dobili predlog za spremembo dosedanje uredbe o splavih. Nova uredba, ki pa še ni sprejeta, naj bi poostriala dosednji kriterij dovoljevanja splavov na klinikah in v bolnišnicah.

V zvezi s tem je bilo novembra v Beogradu široko posvetovanje, ki ga je sklicala Konferenca za družbeno aktivnost žena Jugoslavije. Udeleženci posvetovanja so bili tako rekoč vsi zoper poostren kriterij...

Ozadje tisočernih nesreč

Ce si odmislimo prošnje za splave, ki so medicinsko upravičeni, nam ostanejo tiste, ki so pogojene s šibkim socialnim stanjem prosilke. Sestavljajo jih več komponent.

Št. 1: otroške doklade

V svetu poznamo tri sisteme otroških dokladov:

- progresivnega — več otrok, višja doklada
- linearnega — vsem otrokom v družini enako visoka doklada
- regresivnega — več otrok, nižja doklada.

Prvi sistem je najbolj značilen za Francijo, deželo močnega upadanja natalitete, zadnji — za Jugoslavijo. Z nataliteto pri nas pa je takole: v Sloveniji je med najnižjimi v Evropi, v našem državnem merilu pa je sploh najnižja! V številkah povedano: leta 1950 je znašal naravni prirastek v SRS 12,6 odstotka na tisoč prebivalcev, leta 1960 pa le še — 8,1 odstotka!

Ali so otroške doklade potemtakem stimulative za starše? Za rast in krepitev države, za številnejše prebivalstvo? Pa še pomislek glede namena otroških dokladov: jih naj štejemo za socialno podporo ali za pomoč družbe družini? Če so prvo, je ta podpora zelo zelo skromna, tako rekoč simbolična — in niti malo ne stimulative, kvečjemu — žaljiva. Če so drugo — je prav tako.

Št. 2:

Že zopet — vprašanje otroškega varstva, vprašanje skrbi zanj in za nadzor nad otroki naših zaposlenih staršev, vprašanje nestrokovne gospodinske pomoči, vprašanje — zaradi nenehne misli na otroke brez pravega nadzorstva — majhne produktivnosti zaposlenih žena, vprašanje slabo urejenih, pomanjkljivih in maloštevilnih, pa tudi predragih servisov za pomoč v gospodinjstvu, vprašanje stanovanj, vprašanje... In iz vsega tega vprašanje: Ali si današnja zaposlena žena lahko privoši »razkošje«, da rodi otroka?!

Otroških vzgojnovarstvenih ustanov je — žargonsko povedano — kriminalno malo. Nekje so prenatrane, druge spet — niso zasedene. Zakaj? Mesečnih 3.000 dinarjev zgorj za varstvo in 9.000 dinarjev za varstvo in delno prehrano sta številki, ki jih marsikdo kratko in malo ne more vzeti od svojega tridesetdnevnega proračuna; zlasti pa jih ne morejo vzeti starši tistih otrok, ki bi bili varstva najbolj po-

trebni — otroci staršev z majhnimi prejemki, otroci staršev, kjer je v službi samo oče, otroci mater samohranilk, mater ločen, nezakonskih mater, ki tvorijo

Ni majhno število neporočenih žena, ki prosijo za odobritev splava zaradi svoje okolice, nerazumne in obsojajoče, primitivne in zlobne... Pa tudi ni majhno število žena, ki pogumno rode otroka, potem pa so prisiljene beraditi po pisarnah socialnega zavarovanja in sodišč za »miloščino« človeka, na papirju — ali pa še to ne — očeta svojega otroka... Plačevanje preživnine tih otrok je zagotovljeno z zakonom. Ni pa zagotovljena višina in na zagotovljeno avtomatično povišanje te preživnine ob sicer splošnem porastu cen. Cene bencina se zvišajo, ceno preživnine pa mora mati ob pomoči odvetaika — izsiliti...

trancepcijo (izmed Slovenk vsaka petindvajseta). Pa vendarle se nikakor ne uspavajmo s tem, kajti v kontracepcijskih posvetovalnicah v državnem merilu ni navala. V 161 slovenskih posvetovalnicah tudi ne. Drugače je na ginekoloških oddelkih bolnišnic. Samo v Beogradu so leta 1962 opravili 27.000 splavov; od tega 20.000 legalnih, 7.000 pa so jih dokončali. Koliko je šele tistih, za katere ne vemo!

Zakaj se kontracepcija ni uveljavila v celoti? Mnenja so različna. Morda zaradi preskromne popularizacije njenih metod, morda zaradi premajhne zavzetosti samih zdravnikov, morda zaradi premajhne anonimnosti, nezaupanja v

čico anonimnosti in neodgovornosti. Njega praktično ni več.

Še malo brskanja

Nedavno tega anketirani beograjski zdravstveni delavci in sociologi pa profesorji medicinske fakultete menijo tudi takole: »Treba je ustanoviti posvetovalnice za vse, matere, dekleta, in kar je najbolj pomembno — za moške...« »Odkrito je treba govoriti o vseh teh problemih v višjih razredih naših srednjih šol...« »Sem zoper odpravo socialnih vzrokov pri dovoljenju splava...«

Še drobec primerov

— Prvi (iz lastne prakse): V zadnjem gimnazijskem razredu je predavatelj stomatologije prišel pri razlagi do zadnjega poglavja v knjigi, poglavja o spolnih organih. Pogledal je v tla, se postavil pred kateder in v zadregi dejal: »No, tako smo končali letošnjo snov.« Zaprl je knjigo — in oči — pred pomembnim poglavjem in problemom petindvajset dozorjavajočih dijakov in dijakinj.

— Ali pa izjava študentke: »Doma so me samo nenehno opozarjali, naj se čuvam fantov. Zakaj? Tega niso povedali...«

— Ali pa: »Vse do prihoda na fakulteto nisem zvedela o spolnem življenju ničesar — razen nekaj strokovnih izrazov, s katerimi nisem vedela kaj početi...«

Eden izmed beograjskih sociologov pravi:

»Sem zoper poostreno uredbo. Tista, ki je sklenila, da se bo rešila nezazelenega otroka, bo to storila — tako ali tako. Mar ne bo potem še več nestrokovnih in nevarnih posegov? Komu je potemtakem potrebna predlagana nova uredba? Mar zgolj zdravnikom, ki se bodo v večji meri pričeli ukvarjati z »illegalnim« delom? Mar njihovim zaslužkom? Napak je, če verjamemo, da bomo take splave preprečili.«

Anonimna udeleženka ankete časopisa NIN o splavih pripoveduje takole:

»Prošnjo za odpravo plodu so mi zavrnil. Komisija me je prepričevala, naj tega nikar ne storim, znanca pa mi je uredila splav zasebno pri enem izmed ginekologov. Ko sva se zagledala, sem v njem spoznala — člana komisije. Vendar ga to ni motilo, da mi ne bi za splav zaračunal 12.000 dinarjev.«

Pa spet eden izmed beograjskih zdravnikov:

»Verjemite mi, če bi bil moški tisti, ki bi moral roditi namesto žena in prestajati vso psihično in telesno obremenitev nosečnosti, vam zagotavljam, stokrat zagotavljam, da na današnji stopnji civilizacije problema splavov in urejene kontracepcije — ne bi več bilo.«

Brskanje no teh problemih je menda zares nehvaležno.

(IZ 7 DNI)

LIDIJA JE V ZADREGI... (Foto: Lojze Medle)

Problem št. 3:

Naši zakoni ne delajo razlik med zakonskimi in nezakonskimi otroki. Naši zakoni zagotavljajo tudi slednjim enake pravice; teoretično štejejo mater z otrokom za pravnorejavno družino z vsemi njenimi ustavnimi pravicami... Teoretično... Toda družba, v kateri živimo, tega — žal — še ni osvojila...

Kontracepcija ni izpolnila vseh pričakovanj

V Beogradu se je na primer leta 1961 zdravilo 17 tisoč zaposlenih žena zaradi ginekoloških obolenj, polovico od teh zaradi nestrokovno opravljenih splavov... Statistično dejstvo je, da uporablja vsaka stota Jugoslovanka kon-

sredstva, ki so nam dostopna, morda zaradi šestokrat premalo taktnega odnosa zdravnika do pacientk? Morda zaradi preskromne ali boljše rečeno ničeve spolne vzgoje v naših šolah? Morda pa tudi zaradi dejstva, da so dovoljeni splavi v bolnišnici zastoj, kljub temu da stanejo državo težke milijone dinarjev, kontracepcijska sredstva pa morajo žene same plačevati?

Kri, ki rešuje življenja

Pretekli teden so darovali kri na novomeški transfuzijski postaji: Franc Jenko, Samo Modic, Jožefa Jevšek, Stefka Junc, Marta Uhan, Marija Vasič, Alojz Bevc, Vera Klobočar, Marjetka Radovan, Janez Turk, Anica Kisovec, Ani Florjančič, Stanka Saje, Miha Udovč, Ivan Jakše, Anton Cesar, Angela Senčar, Franc Hrovat, člani kolektiva Elektrom, Novo mesto; Maks Rojc, član kolektiva Elektro, Novo mesto; Anton Gregorič, član kolektiva Iskra, Novo mesto; Ana Jamnik, gospodinja iz Bršlina; Alojz Paderšič, posestnik iz Zapuž; Jože Hočevar, član kolektiva osnovna šola Mokronog; Alojz Drčar, Jože Košmrlj, Jože Kosec, člani kolektiva IMV, Novo mesto; Mihaela Rukše, gospodinja iz Brusnic; Marija Božič, gospodinja iz Brusnic; Jože Lukše, posestnik iz Brusnic; Janez Močnik iz Elektrotehničnega podjetja, Novo mesto; Anton Srebrnjak, posestnik z Velikega Slatnika; Marija Deželan, gospodinja iz Brusnic; Alojz Božič, upokojenec iz Brusnic; Franc Gazvoda, upokojenec iz Brusnic; Tezija Kralj, gospodinja iz Brusnic; Franc Jenič, posestnik iz Brusnic; Jakob Gazvoda, posestnik iz Brusnic; Jože Kolenc, delavec iz Zaloga; Jožefa Bhatnik, gospodinja iz Brusnic; Jožefa Berkopec, gospodinja iz Brusnic; Marija Dragan, gospodinja z Golobnjeka; Alojz Lenčič, posestnik iz Loke; Jože Potočar, posestnik iz Gornje Stare vasi; Slavko Kastelic, delavec s Pristave; Anton Gregorič, posestnik iz Dolnje Brezovice; Marija Divjak, gospodinja iz Mihovice; Jože Strojina, posestnik iz Mihovice; Ana Volčjak, gospodinja iz Dolnega Vrhpolja; Neža Kovačič, gospodinja iz Javorovice; Jožefa Grubar, gospodinja iz Dolnega Vrhpolja; Pavla Pavlič, gospodinja iz Loke; Terezija Pavlin, gospodinja iz Gornje Stare vasi; Anton Judež, Rozalija Kastelic, člana kolektiva Splošne bolnišnice Novo mesto.

Pri nas se dogaja...

— da ukinjamo celo obstoječe kontracepcijske posvetovalnice;

— da se družba vse premalo zavzema za zdravstveno prosveto ljudi;

— da so šole popolnoma neprizadete pri spolnem pouku, da pa se spotikamo ob zanositvah petnajstletnic;

— da uvažamo Diorjeve in Worthove parfume, za dobra, zanesljiva in sodobna kontracepcijska sredstva pa nam zmanjka deviznih sredstev;

— da v praksi — žal še vedno tudi med zdravniki — vrednotimo ženino nosečnost zgolj in izključno za »njen greh in prestopek« — to velja predvsem za neporočene nosečnice — da je samo in zgolj žena obsojena na pisanje prošnje za dovolitev splava, moledovanje komisij... Kajti mož in fant se sme po nekakšni nikomur razumljivi logiki zaviti v tan-

Vpliv kontracepcijske službe polagoma narašča

Tudi na ginekološko-porodniškem oddelku novo-meške bolnišnice so zadnja leta k občutnemu pomanjkanju prostora za bolnice prispevali splavi. Leta 1960 jih je bilo 486, leta 1961 — 510, leta 1962 je število umetnih splavov naraslo že na 561, lani pa je bilo nekoliko manjše — 520. Med vsemi umetnimi splavi je bilo največ takšnih, ki jih je ustrezna komisija odobrila zaradi slabih socialnih razmer. Navedeni podatki so nas napotili k predstojniku ginekološko-porodniškega oddelka dr. Ljubu Kretiču, ki je na zastavljena vprašanja takole odgovoril:

— Kako gledate na tolikšno število umetnih splavov?

— Jasno je, da z medicinskega stališča umetnih splavov ne moremo odobravati. Zdravju prizadetih žena pa je vsekakor manj škodljiv strokovno opravljen splav, kot pa mazaški splavi, ki bi ob ostrejšem kriteriju komisije nedvomno močno narasli. Mazaški splavi pa so za zdravje in življenje žena mnogo bolj nevarni.

— Ali je naša kontracepcijska služba zadovoljiva?

— Mreža posvetovalnic, kjer lahko žene dobe navodila o kontracepciji, je na našem področju zadovoljiva. Posvetovalnice imamo v Žužemberku, Sodraži, v Trebnjem, Sevnici, Sentjerneju, Novem mestu, Metliki in Črnomlju. Ne bi mogel reči, da žene niso poučene o kontracepcijskih sredstvih, le zanimanje zanje je še vedno premalo čutili. Kontracepcijska sredstva, ki jih propagiramo, predvsem diaphragma, pa so deloma vezana na določen standard: topla voda, primerno stanovanje itd., to pa je mnogim ženam žal še nedosegljivo. Vpliv kontracepcijske službe nedvomno polagoma narašča.

Pri tem je treba povedati, da se žene ne samo pri nas, temveč tudi drugje v svetu najbolj navdušujejo za peroralna sredstva. To so tablete, ki jih uživajo in so zanesljivo sredstvo proti zanositvi. Teh tablet pri nas še ne izdelujemo in smo navezani samo na malenkosten izvoz. Ta stvar je silno draga, zaradi tega je tudi drugje še ne morejo množično uporabljati.

Uspeh kontracepcijske službe pa je v marsičem odvisen od splošnega napredka nekega kraja. V industrijskih predelih, kjer so se ljudje navadili spremljenega načina življenja, je kontracepcija že močno razširjena, težko pa je z njo prodrati na deželi, med kmečkimi prebivalstvom.

— Kaj menite o planiranem številu rojstev?

— Spoznanje, da je treba planirati število rojstev, se je tudi pri nas že močno uveljavilo, da pa je za doseganje boljših rezultatov na tem področju mnogo primernejša kontracepcija kot umetni splavi, tega ljudje še niso doumeli. Menim, da moramo po sedanjih poti dalje. Sedanj način urejevanja rojstev je v trenutnih naših razmerah najbolj prikladen.

Razgovor s strokovnjakom in številke nam povedo, da je na tem področju silno težko priti do hitrih in pomembnih rezultatov. Pri nas se je napredek le pokazal, saj je bilo lani 41 umetnih splavov manj kot leta 1962, število pa je dotlej vsa leta naraščalo.

'Vojna v človeku ubije človeka...'

Jože Novak-Miha se spominja pohoda XIV. divizije na Štajersko

Ime mu je Miha. Miha je bil vsa vojna leta, ime mu je ostalo tudi po osvoboditvi, Miha je še danes. Za marsikoga, predvsem za stare vojne tovariše, s katerimi je bilo prijateljstvo skovano v krvi in ognju, tisočkrat prekaljeno in potrjeno in za katere ima beseda prijatelj povsem drug, svojevrsten in globlji pomen, pa je samo Miha. Da je to JOŽE NOVAK, doma iz Kočevja, je, dejal bi, postranskega pomena. Pomembnejše je, da so ga kot Miho spoznali v bojnem metožu, skupno prelili marsikatero kapljo krvi, svoje in druge, in skupno šli skozi ognjeni krst.

Obiskal sem ga. Ne bi mogel reči, da sva se pogovarjala; v glavnem je govoril on. Spomini, potopljeni nekje na dnu zavesti, v zadnjem kotičku človeškega srca, so privreli na dan kot izvir iz razmočene kraške zemlje ob deževju. Nizal je vesele in grenke dogodivščine; bolj grenke, kajti teh je bilo več, i reveč. Govoril mi je o pohodu skozi pekel, o pohodu Štirinajste na Štajersko...

Kakor mnoge druge je tudi njega zanesla pot v hosto kmalu v začetku. Ni dolgo izbiral smeri; nagonsko je začutil pravo; spoznal je, kje je njegovo mesto, sledil je klicu srca...
Nekje pri Sv. Ani nad Ribnico je pričel partizantiti. Kmalu po prihodu v četo si je moral izbrati ilegalno ime. Kakšno? Ni tako preprosto, izbrati si novo ime, ki mora biti lepo, zvočno, pri tem pa pristno partizansko. In nihče drug ga ne sme še imeti! Novo ime bo trajno, spremenjalo ga bo vsa partizanska leta, ostalo mu bo še po vojni.

»Kaj pa že imate?« je vprašal. »Ja, imamo že Gašperja, lahko si izbereš Boltežarja ali Miho.« je dejal Efenka.

Odočil se je za Miho in Miha je ostal...

Vojna je grozna stvar, pripoveduje. V človeku zatre vse, kar je v njem človeškega, sprosti njegove najgloblje, najslabše nagone, spreminja ga v zver. Drugače si tudi ne znam razlagati dejanj, ki sem jim bil priča v tistih štirih letih ali pa sem jih celo sam napravil. Tako se ti priskuti človek in vojna, človek bolj, ker je povzročitelj vsega grdega, vseh zverstev, tudi vojne.

Pohod na Štajersko. Prišli smo v popolnoma tuje kraje, med neznane ljudi, za katere smo komaj vedeli, kaj čutijo do nas. Bili so v veliki večini pod močnim vplivom sovražnikove propagande.

Med postankom, na primer, nam je nekaj ljudi kar zmrznilo; mraz, sneg, utrujenost in kratek spanec v zamejih, pa so ti zmrzile noge.

Mnogo takih in ranjencev smo pustili po samotnih gorskih kmetijah, da bi se pozdravili, in mnogih nismo več videli.

Ko je naš bataljon (3. bataljon Tomšičeve) zavzel postojanko Letuš (krog 280 vermahtovcev), sem pri komandantu Nemcu našel 50-70 fotografij o mučenju partizanov. Na mnogih je bil na slikah tudi on, kako je zverinsko trpinčil ujete ranjene partizane. Na fotografijah sem spoznal okoli 15 fantov iz mojega bataljona... To me je dvignilo. Nikdar prej nisem počel kaj takega, pa tudi kdaj pozneje ne, toda povem ti, da švabski zveri ni bilo v ničemer prizanešeno — vendar je bilo to iz skromno maščevanje za vse, kar je storil — ta komandant...

Presenečenje? Da, tudi presenečen je bilo dovolj, posebno na Štajerskem, kjer smo se podili iz boja v boj, iz ognja v ogenj, skozi smrt in pekel, toda kakor bi s srpom zamahnil naravnost proti našemu cilju...

Spominjam se enega takih presenečenj. Po boju pri Letušu je nekaj vermahtovcev, Štajercev v nemški vojski, prešlo k nam. Moj, tretji bataljon, je bil ob napadu na Gornji grad v zasedi na Slepah nad Motnikom. Zvečer smo se utaborili v dveh hišah na samem in se spravili k počitku. Stab bataljona je bil v neki kuhinji. Nenadoma, bilo je okrog štirih zjutraj, sem v snu zaslišal streljarjev klic: »Stoj, streljal bom! V tem je že zaregijalo. Se ne popolnoma buden, toda zavedajoč se težkega položaja, sem z brzostreko skočil skozi okno in naletel na vogalu na dva Nemca. Pokosil sem ju, istočasno pa se je že oglašil naš mitraljez na hribočku. Nemci, ki so nas presenetili, kakor že dolgo ne, so zažgali hišo in sosednji skedenj, v katerem je bila ena četa. Naša sreča je bila v tem, da nismo bili na kupu, sicer bi nas sovražnik prav lahko stisnil.

Toda po prvem presenečenju smo udarili nazaj. Izmazali smo se z malenkostnimi izgubami, medtem ko so imeli Nemci okrog 160 mrtvih, zaplenili smo veliko orožja, osem konj in sprejemno in oddajno radijsko postajo.

Kako je prišlo do presenečenja, saj sovražnik ni vedel za naše položaje? Kje smo, so Nemci zvedeli od dveh naših »vermahtovcev«, ki so ju ujeli v patroli. Starega partizana, ki je bil z njima, so zaklali.

Tudi to nam je bila dobra šola. Presenečenje je bilo na-

vadno najmočnejši partizanski adut, presenečeni pa smo bili dostikrat tudi sami. Kasneje smo se v takih primerih še bolj pazili in smo postrlili straže...

Avgusta 1944. Napadali smo Ribnico na Pohorju. Moj bataljon je bil v zasedi nekje pri Dravogradu. Zamaskirali smo se v ozki soteski, v kateri je bilo komaj dovolj prostora za cesto, ozko železnico in Dravo. Cesto smo zaminirali, se skrili ob progi in čakali. Kmalu je pripeljal po cesti osebni avto, za njim pa pet kamionov Nemcev. Mislim, da jih je bilo nekaj nad dvesto.

Osebni avto je zapeljal na mino in pod njim je izbruhnil cel gejzir kamenja in prahu. Kot na znamenje smo na pet kamionov nametali bomb, nato pa jurišali. Le okrog 12 Nemcev je pobegnilo, ostali so za vedno ostali v ozki soteski na cesti med Dravo in ozkotirno železnico.

V tem boju sem bil ranjen, ko sem nekaj stikal okrog razbitega avta, vendar ne prehudo. Bataljon je dobil veliko najrazličnejšega materiala, orožja in drugega, po boju pa je imel skoraj vsak partizan tudi uro; te smo pobrali pobitim Nemcem.

Veselje, partizanski humor? Ne rečem, da se kljub težkim časom, mrazu, naporom in praznim želodcem nismo

Jože Novak-Miha iz Kočevja, nekdanji komandant 3. bataljona Tomšičeve brigade, se rad spominja dogodkov iz vojnih let, posebno pohoda Štirinajste divizije na Štajersko. Kadar se srečata z narodnim herojem Silnim, rada rečeta marsikatero o tistih časih. Na sliki: Jože Novak ob prihodu v Beograd januarja 1945; ko je bil dodeljen s Silnim v Titovo gardo

velikokrat nasmejali. Med pohodom na Štajersko, vem, da se nismo celih enaindvajset dni bojev in še malo po končanem pohodu. Toda minilo je tudi to, pričeli so se mitingi, veselje se je spet naselilo v naših srcih in v srcih ljudi onkraj Save, okrog

Pohorja in Kozjaka. Oglašila se je partizanska harmonika, razlegel se je naš preserni smeh, pozabljeni so bili prestani napori. Pred nami so bile nove naloge, novi boji, novi pohodi, novo trpljenje in novo življenje...
France Grivec

Plodna konferenca v Sodražici

Lepo obiskani letni občni zbor krajevnih organizacij ZB v Sodražici 23. februarja je pokazal veliko zanimanje članstva za to organizacijo.

V preteklem letu se je odbor organizacije čisto sestajal. Predsednikovo poročilo je navedlo, da je imel 18 sej. Na odborovih sejah so razpravljali o priznavanju posebne delovne dobe (39 prošelj), skrbi za borce (zdravljenje), zbiranju zgodovinskega gradiva itd. Lani so v avli novega zdravstvenega doma v Sodražici odkrili spominsko ploščo z imeni padlih borcev in žrtev fašističnega nasilja Sodraške doline.

V razpravi so med drugim spregovorili o skrbi za otroške živih borcev. Organizacija naj bi proučila, kako ti otro-

ci živijo. V šoli bi se morali otroci učiti o zgodovini NOB v teh krajih. Naloga organizacije je izdelati topografijske zbiranje vseh krajev, ki so znani iz NOB. Spregovorili so tudi o kmetih borcih, katerih položaj je precej pereč. To velja zlasti za kmete v višinskih predelih.

Nadalje je bilo na razpravi govora o zbiranju gradiva in pisanju kronike NOB. To bo delala posebna komisija. S problemi bivših internirancev se bo pečala posebna komisija, ki jo nameravajo ustanoviti.

V ribniški občini bo letos več pomembnejših prireditev, ki bodo pritegnile tudi sodraško organizacijo ZB. Na dan občinskega praznika 26. marca se bodo člani ZROP

in ZB srečali pri Francetovi jami. Taka tovariška srečanja bodo letos še 1. maja, 4. in 22. julija na Travni gori in Grmadi, kamor bodo prišli borci iz Ribniške doline, Lašč in Dobropolj.

Nabrano v topliškem logu

● Upravni odbor prosvetnega društva v Dolenjskih Toplicah je imel 7. februarja sejo, na kateri so pregledali poslovanje knjižnice, kina in društvene blagajne. Knjižničarka je obvestila člane odbora, da je knjižnici pokojna Sobarjeva zapustila nekaj knjig. Predlagala je tudi, da bi strokovne knjige poklonili šoli, s sredstvi blagajne pa kupili nekaj novih knjig. Knjižnica mora nujno dobiti nove prostore v mali dvorani prosvetnega doma. Med drugim so na seji ugotovili, da je zadnje čase vedno večje zanimanje za kino predstave, pa ni popravil kinoprojektor. Tudi ostreje prosvetnega doma čaka na popravilo.

● Lani sta pričeli gozdna uprava in KZ Dolenjske Toplice graditi cesto proti Drganjem selom. Z deli bodo zdaj nadaljevali, vendar ne od topliške strani, pač pa od Drganjih sel.

● Solska mladina v Dolenjskih Toplicah je lepo počastila Prešernov dan. Življenje in delo velikega pesnika je bilo podano v govoru, zatem pa so recitali nekaj Prešernovih pesmi. Na prireditvi je pel mladinski pevski zbor.

● Pustni karneval, ki so ga po več letih v Dolenjskih Toplicah spet obudili, se je ponorčeval iz več krajevnih problemov. Med drugim je osmešil preskrbo kraja z mlekom, izdelovanje regulacijskega načrta, krojaški in čevljarjski servis, lekarno in še kaj. Karnevalu so se s svojim sporedom pridružile tudi maskare iz Straže. Sd

OB IZIDU PRVE ŠTEVILKE NOVE SLOVENSKE

REVIJE

TEORIJA IN PRAKSA

Te dni je izšla prva številka nove slovenske revije TEORIJA IN PRAKSA, ki jo je začela izdajati Visoka šola za politične vede v Ljubljani. Namen nove publikacije zelo nazorno predstavlja zanimiv uvod »Ob prvi številki«, iz katerega vzemo, da je nova revija namenjena predvsem hitrejšemu idejnemu zorenju in snovanju slovenskih komunistov in drugim socialističnim silam. Že prva številka pri naša v č kritičnih in argumentiranih razprav ter analiz, po katerih lahko sodimo, da bo vodstvo nove revije izhajalo predvsem iz naših osnovnih družbeno-političnih konceptov in naše vsakdanje živje stvarnosti. Vsebinska prva številka potrjuje, da bo revija posegala na vsa področja družbenega dogajanja in razvoja, ki je tako pester in silovit, da ga je treba nenehno osvetljevati z različnih zornih kotov. Le tako bo moč usklajevati teorijo s prakso in obratno; revija je ob tem strnila svoj program v ugotovitve: »Za radi vsega tega bo kritičen pogled v našo konkretno stvarnost, to se pravi, kritičen pogled v družbene razmere, zlasti v Sloveniji in tudi v Jugoslaviji, na področju tako teorije kakor prakse veljavni pravopis naše revije...«

alna vsebina uvrščajo novo revijo že ob njeni prvi številki na dostojno mesto v našem revijalnem tisku. V I. številki piše Boris Majer O družbeni vlogi marksistične filozofske misli, Roman Albreht o problemih po razglasitvi 42-urnega delavnika, Stojan Požar Ob statutih delovnih organizacij, Mitja Stupan o Duhovnem bogatstvu človeške osebnosti, objavljen je prevod poljskega filozofa Adama Schaffa O moralni odgovornosti, z glosami in komentarji pa sodeluje Franc Setine (Pravico ustvarjajo ljudje sami), Mitja Švab (Harmonija in disharmonija osebnih dohodkov), Anton Sipanič (Odrpte meje), Tomaž Černež (K poglobitvi demokracije), Franček Saje, Slavko Podmenik, A. Zun, Frane Jerman in drugi. Bibliografija seznanja bralca z novostmi v knjižnici Inštituta za sociologijo in filozofijo ter Visoke šole za politične vede v Ljubljani.

Vsaki, ki v kakršnikoli obliki, na ožjem ali širšem področju deluje v samoupravljanju, bo našel v novi reviji obilo zanimivega branja, napotkov in snovi za razmišljanje. Nova revija pa je hkrati pomemben obet, da je z njo vendarle odstranjeno zaostajanje naše družbene publicistike za sicer zelo pestrim revijalnim življenjem v SRS.

Uprava revije TEORIJA IN PRAKSA je pri CP Delo, Ljubljana, Tomšičeva 1; letna naročnina znaša 2000 din, posamezna številka pa stane 200 din.

Nova revija bo izhajala mesečno na 160 straneh; njen glavni urednik je Stane Kavčič, odgovorni urednik pa Stane Kranjc. Sodobna oblika in prikupna oprema, pregleden tisk, seveda pa predvsem aktu-

Plen je bil precejšen. Zaplenjeni so bili 3 težki mitraljezi, 1 puškomitraljez »zbrojevka«, 1 minomet, več pušk, skladišče municije, tri skladišča hrane in tri kuhinje s pravkar kuhanim kosilom, plašči in kovčki cele čete, ves arhiv itd. Brigada je imela v boju 6 mrtvih in 18 ranjenih, večinoma oficirjev. Padel je Mavsar, komandir čete in borec od 1941. leta, ranjeni so bili načelnik štaba brigade, komandant 2. bataljona, pomočnik komisarja 2. bataljona itd. Brigadni kulturnik Pirnat je zvedel, da je njegov brat domobranski stotnik in da je bil komandant postojanke.

Po akciji so začeli borci pleniti skladišče in je bilo treba nemalo naporov, da se je povrnil red, posebnost, ker se je bilo treba vsak čas nadejati sovražnega protinapada. Računa se, da je tedaj 63. četa slovenskega domobranstva izgubila najmanj polovico svojega sestava. Tako je npr. 15. brigada naštel na bojišču 12 trupel padlih sovražnikov, dva pa sta bila ujeta. Nekaj se jih je skrilo po skednjih in so čakali tri dni, da se je brigada umaknila. Približno 40 je bilo ranjenih, pa so jih odnesli večinoma s seboj. Prav tako so odnesli s seboj precej mrtvih. Stotnik Pirnat je zaradi umika prišel pred vojaško sodišče.

Zavzetje Kriške vasi je najuspešnejša akcija 15. brigade. Dvignila je samozavest borcev, rešila pa je tudi kočljivo vprašanje obleke in obutve.

Naslednje dni se je brigada nastanila na Lazah pri Korinju. 6. julija je sovražnik napadel komoro 15. in 12. brigade na Ilovi gori, vendar ni dosegel pomembnejših uspehov. Komora se je umaknila čez cesto Zdenska vas — Zagradec. 7. julija je bataljon domobrancev ponovno napadel Zagradec in Dečjo vas, kjer se je nekaj dni prej zadrževal štab 15. divizije. 15. brigada je v tem napadu pretrpela precejšnje izgube. Padlo in utonilo je 22 borcev, ujetih pa je bilo 18, večinoma Istranov. Večji del žrtev je bil iz vrst prateža.

Do 29. julija je bila brigada na tem območju. Zadrževala se je okoli Laz, Kočevja, Ilove gore, Korinja in Tisovca. Večjih bojev ni bilo, pač pa so se skoraj vsak dan dogajali patroljni spopadi, ki so bili izredno ostri in krvavi. Zaradi slabe budnosti je brigada imela precejšnje žrtve. 22. julija je brigada odšla v okolico Sela — Šumberk namesto 18. divizije, ki je pretrpela na tem območju velike izgube. 27. julija je brigada demonstrativno napadla Stično in se po napadu nastanila v gozdu nad vasjo Orlaka in Sela — Šumberk. 30. julija je izvršila preiskavo v vasi Rdeči kal, vendar pa je bila brezuspešna. Novi komandant brigade Štefan Pavšič — Jur je začel učiti brigado manevrskega vojskovanja. Tako je brigada 2. avgusta vpadla v vas Sad blizu Stične, in to podnevi, ter vas preiskala.

RUDI PUŠENJAK — URAGAN:

8

„Belokranjska brigada“

Patrolni spopadi so se vrstili dan za dnem in spet so zaradi nebudnosti padale nepotrebne žrtve. Sovražnik je z neprestanimi napadi iz zased in nočnimi napadi skušal vnesti demoralizacijo med nove borce. V tem času so začeli v brigado prihajati novi borci tudi iz Stajerske. Ti so bili navadno zelo hrabri in vojaško dobro izvežbani, posebno tisti, ki so prišli iz nemške vojske. Drugače pa so bili na glasu, da ne ločijo dobro, kaj je moje in kaj je tvoje, ker so se pač tega učili pri Nemcih. Tudi politično so bili dokaj zaostali in med njimi je bilo dosti bivših nemčurjev, vermanov in sovražnih agentov, ki so se pred koncem vojne poskušali oprati.

3. avgusta je brigada doživela precejšen poraz. Ponoči je bila na Orlaki. Okoli 9. ure zjutraj se je začelo streljanje v Žužemberku, kjer so bili tačas štab 15. divizije in zaledni deli raznih brigad, komanda mesta in rajon. Sovražnik v moči enega bataljona se je splazil ponoči skozi redke vrste 15. in 4. brigade ter zjutraj skoraj neopaženo in brez odpora vdrl v mesto. Domobranci so največ klali. Tako so poklali vse zapornike v zaporih komande mesta, čeprav so bili med njimi tudi prekupevalci in celo prijati vohuni. Skupno je tedaj v Žužemberku padlo okoli 40 ljudi, oziroma so bili poklani. Zenske so klali v spolovila, jim rezali prsi itd. 4. bataljon 15. brigade je prvi prispel iz Orlake in nemudoma napadel sovražnika iz smeri Zafara. Med spopadom so prispeli tudi drugi deli 15. brigade, razen enega bataljona, ki je ostal na položaju, in četa 4. brigade. Tako so bili domobranci v Žužemberku obkoljeni. Zato so poskusili prebiti obroč. Uspelo jim je razbiti 4. bataljon 15. brigade na Cvibljah in ga potisniti proti Smihelu, čeprav je imel domobranci bataljon precejšnje izgube. Štab brigade je 4. bataljonu poslal na pomoč 1. četo 1. bataljona. Toda prišla je prepozno. Domobranci so jo zalotili v plitvi in goli dolinici med Zafaro in Cvibljem. Tu je vsa četa, razen dveh borcev iz Bele krajine, ki sta bila ujeta in sta kasneje zbežala iz regrutske čete v Grosupljem, padla v boju. V strelski vrsti je ležalo 25 mrličev, ranjence pa so tako poklali. Padel je namestnik komandanta brigade poročnik MASLIVC (Jože Sivec iz Sentjerneja) s kurirjem Gričarjem. Do takih žrtev je prišlo spet zaradi slabe borbenosti borcev in ker oficirji niso bili večji v poveljevanju, zaradi česar so se sami borili v prvi črti. Razmesarjene žrtve pa so razkačile vso brigado in tudi civilno prebivalstvo v Žužemberku, ki je bilo precej pod vplivom sovražne propagande.

7. avgusta je sovražnik spet poskušal napasti Žužemberk, toda zaradi 15. in 4. brigade svojih naklepov ni izpeljal do konca. Do spopadov med domobranci in 15. brigado pa ni prišlo, ker sta se koloni v gozdu zgrešili, oziroma je 15. brigada prišla prepozno.

PROF. JANKO JARC:

Pred sto leti v Novem mestu

Prelom med meščani in odborom

Ko je tako opravil z občinskimi gospodarstvom, sprejme tudi rokovico v zadevi jubilejnih svečanosti in izjavi, da ne morejo Novomeščani od občinskega odbora pričakovati ničesar več. Zdej je treba dokazati, da znajo meščani bolje vrednotiti koristi mesta kot občinski odbor, in je treba z vso pospešnostjo jadrati k cilju! Da prisili občinski odbor na podlagi njegove izjave k popolnemu umiku, javlja, da se je pod firmo A.R. združena napredna stranka odločila za ustanovitev začasnega pripravljalnega odbora, ki naj takoj začne s potrebnimi pripravami. Ko pa bo definitivno konstituiran odbor, bo ta sam stopil pred javnost.

Po sklepih seje občinskega odbora in tem dopisu sodeč, je prišlo v Novem mestu do temeljitega preloma med občinskim odborom in delom meščanstva, vendar pa ta spopad ni imel posebnih posledic: občinstvo, ki je bilo zaradi ne ravno vzornega gospodarstva z občinskim denarjem nezadovoljno, z občinskim odborom je bilo zaradi gimnazijske afere na Zorka in njegovo firmo naravnost razjarjeno. Poleg tega pa ves spor za izvedbo jubilejnih svečanosti pri najširših slojih Novomeščanov ni mogel naleteti na posebno zanimanje, ko je bilo do izvedbe vendar še več kot leto dni časa, vsa veselica pa — in kaj prida več povprečni meščan od vsega slavlja niti pričakoval ni — vendar ne potrebuje takih strašnih priprav! Jubilejna loterija pa je bila konec koncev tudi le — loterija. Pa tudi Zorkov predlog, da naj gre deputacija na Dunaj na stroške občine, ni mogel biti splošno sprejet z navdušenjem, ko se je okoli občinske blagajne vendar gnetlo toliko meščanov za — posojilo!

V sredi Zorkovega Novomeščanom vedno bolj neprijetnega drežanja pa se je v »Novicah« 1863, str. 376 oglasil Peter Hicinger s predlogom, da naj novomeško petstoletnico — »ker ni ležeče na velikih stroških za kak nečimeren hrum, za golo našopirjeno praznovanje po neslovanski šegi —« praznujejo tako, da izdajajo kratko zgodovino mesta s prilogami važnejših dokumentov, s primernimi prireditvami na dan obletnice in predvsem z zagotovitvijo obstanka višjih razredov gimnazije.

In ker po mnenju nekaterih na rotovžu ne za eno ne za drugo še vedno niso kazali prave vneme, so meščani v decembru 1863, bržčas zopet na Zorkovo pobudo, podpisovali novo vlogo na občinski odbor in zahtevali sklicanje izredne javne seje, ki naj sklene takojšen odhod deputacije na Dunaj. Vlogo so poslali prek glavarstva s prošnjo, da to pošlje k seji deželnoknežjega komisarja kot zastopnika podpisnikov. Seja se je 10. decembra res vršila v navzočnosti okrajnega načelnika Ekla in se končala s sklepom, da za vzpostavitev višjih razredov gimnazije odpošljejo na Dunaj

prošnjo, slavnostnemu odseku so pa naročili, da do konca leta predloži odbor vse predloge, ki se mu zde za izvedbo jubilejnih slavnosti potrebni.

Vse leto 1863 je tako poteklo v včasih zelo bučni debati med pobudniki jubilejne proslave in občinskim odborom, ki je končno le obetala nekaj sadu, razkrivajoč ravno po za slugi dopisnika Zorka zanimive poglede v življenje občanov Novega mesta, v njihove majhne, vsekakor na osebnih nasprotjih temelječe medsebojne borbe, in prikazujoč obenem glavne akterje v včasih

Dr. Andrej Vojska, sodni svetnik in edini Trdinov prijatelj v Novem mestu

manj prijazni luči. Na drugi strani pa razodeva ta debata le precejšnjo razgibanost vsaj dela prebivalcev malega mesta, ki se jim sicer nikdar ni nikamor mudilo, kot Krki ne, ki mesto oklepa. Če si je Zorko domišljal, da bo z jedkostjo svoje polemike naravnost napornim, prevečano zvitim iskanjem občutljivih mest v živčnem sistemu malomeščanstva lahko in hitro zdramil to težko gmoto, je bil v občutni zmoti. Od himničnih spevov lojalnega in dinastičnega navdušenja in izpodbadanja kranjskega patriotizma prek dramljenja v tradiciji zakoreninjene meščanske zavesti prebivalcev deželnoknežjega mesta in visoke pesmi o sodobnem konstitucionalizmu in občinski avtonomiji pa do pozivanja na čast in poštenje meščanov, kažoč pri tem na nepravilnosti v gospodarstvu, do obljub ter otipljivih materialnih koristi in vse do pretenj z obračunom pri občinskih volitvah — vse je preigral in vse je poizkusil — ali Novo mesto je v večini ostalo, kar je bilo: brez Ahilove pete je lagodno živel meščan, ta in oni pa je v vsem hrušču imel morda tudi košček svoje zabave, katere račun je končno le plačal — Franc Zorko.

Novi predlogi za napredek mesta in volitve novega občinskega odbora

V začetku novega leta, 4. januarja 1864, se je občinski svet zopet sestel in sklepal med drugim tudi o gimnazijskem in jubilejnim vprašanju. Pripravljalni odsek, katerega poročevalec je bil F. V. Langer pl. Podgoro, je predložil odboru svoje predloge, tičoč se obeh vprašanj: deputacija, ki naj bi šla k cesarju, naj bi si tam izprosila najvišjo podporo za mestno bolnišnico, dekliško šolo, more-

bitno pomnožitev učil na gimnaziji in — kar je bilo čisto novo in do tedaj od nobene strani omenjeno — za osnovanje hranilnice. Obenem pa je Langer poročal, da se je obrnil na grofa A. A. Auersperga za sporočilo, ali bi bil sedaj primeren čas za odhod deputacije, kar pa je ta odločno zanikal. Z naročilom, naj F. V. Langer ob času zasedanja dež. zbora še podrobneje govori z grofom Auerspergom o vseh teh zadevah, je občinski odbor vzel vse s hvaležnostjo na znanje ter se vse leto, vsaj kolikor je iz ohranjenih sejh zapisnikov razvidno, na ta vprašanja ni več povrnil! Tudi v ekshibitnem protokolu ni vse leto zaslediti nobenega tozadevnega dopisa. Podoba je, da je bil odbor vsega tega že kar nekam sit in je vse prepustil rajši slučaju, kolikor niso tudi na tako ravnanje odbora vplivale zahteve meščanov pri deželni vladi — da naj občinski odbor razpusti.

Medtem pa je bilo tudi konec Zorkovega dopisovanja. V gimnazijski aferi se je zameril narodnjakom, z ostalimi dopisi mestnim veljakom na rotovžu, in ko se je s svojim jezikom obregnil še ob Dominika Rizzolinija, rodoljubnega novomeškega lekarnarja, je bilo sodbu izbito dno: na pritožbo iz meščanskih krogov je moral njegov pokrovitelj v. Scheuchenstuel, predsednik okrožnega sodišča, predlagati, naj avskultanta Fr. Zorka premeste, kar je bilo sredi julija 1864 tudi izvršeno. Odšel je v Ljubljano, bil pa je še vedno anonimni informator Lajbaherice o novomeških zadevah. Leto kasneje je napisal tudi nekaj podlistkov s svojo staro šifro A. R., v njih napadel novomeške narodnjake in bil najbrž zato zopet prestavljen iz Ljubljane v Maribor. Svojo poldrugoletno novomeško korespondenco je Fr. Zorko zaključil 30. junija s trpko ugotovitvijo, da ve za mesto, kjer je prepovedano govoriti. Če bi morda kdo hotel vedeti za naslov, naj se obrne na — A. R.

Občinski odbor se obira z odstopom

27. februarja 1864 je novomeškemu občinskemu odboru potekla po zakonu iz leta 1849 določena triletna funkcijska doba. Ko je bilo jasno, da občinski odbor niti malo ne misli na kake priprave za nove volitve, se je znova zganila meščanska opozicija in pričela zbirati podpise na vlogo deželni vladi z zahtevo, naj občinski odbor razpusti in razpiše nove volitve. Dopisnik Zorko, ki je v novem letu postal bolj redkobeseden, pa se je na tihem smejal v pest: po enoletnem trdem boju se mu je res posrečilo združiti nekaj meščanov, ki so se že toliko izvežbali v načinu boja z neobčutljivimi mestnimi očeti, da so sedaj začeli že deželno vlado bombardirati s tožbami proti občinskemu odboru. Naj je že bila vmes samo skrb za dostojno izvedbo jubilejnega praznika ali pa je imela ta opozicionalnost mnogo bolj otipljive materialne razloge: občinskemu odboru, ki se je slej ko prej zavijal v plašč nedostopne vzvišenosti nad javnim mnenjem, je sedaj grozila nevarnost od nadrejene oblasti.

Ko je bilo v marcu srečno rešeno gimnazijsko vprašanje z vzpostavitev štirih višjih razredov, se je menda občinski odbor oddahnil, misleč, da se bodo tudi vse ostale zadeve čisto lepo uredile. Zato ni ne županu ne komu drugemu niti od daleč prišlo na misel, da bi odložil svoj mandat, različne vloge meščanov jih pa tako niso nikoli mnogo vznemirjale.

Novomeška mladoporočenca pred 100 leti

»Stane Jarm oblikuje v lesu z izjemnim elementarnim občutjem za monumentalnost form. Je zastopnik učinkovitega izraza monumentalne tektonike figurativne umetnosti.«

(Iz obrazložitve ob podelitvi nagrade iz Prešernovega sklada ob letošnjem Prešernovem dnevu)

Presenečen sem bil, ko sem zvedel za pomembno priznanje mlademu kiparju Staneu Jarmu iz Kočevja, čeprav sem nekaj podobnega na tihem že dolgo pričakoval.

Obiskal sem ga. Sediva v tesni sobi in skušava skopo odmerjeni čas čim bolj izkoristiti. Z vseh strani me gledajo kipi, matere, vdove, avtoportret iz študentovskih časov. Iz polnega predala potegne goro skic, majhnih in velikih, na risalnem papirju in na mali potemneli papirnati krpi, ki je nekoč bila učencevo opravičilo. »Skiciram vedno, kadar imam čas,« pravi. »Posebno pozimi, ko v

zasilnem ateljeju težje delam. Zimske zamisli skušam poleti realizirati...«

Skicira tudi v šoli, med poukom, v zbornici in na sestankih. Povsod »dih« iz njegovega umetnik, ki snuje nova in nova dela.

To je njegova druga nagrada. Kip Talec je razstavljal v Ljubljani na razstavi Društva likovnih umetnikov Slovenije, pred tem pa ga je pokazal na samostojni razstavi v Kočevju v počastitev 20-letnice Kočevskega zbora oktobra lani. Ob 20-letnici vstaje je za kip Materi talcev prejel drugo nagrado, pred dvema letoma pa je sodeloval na kiparskem simpoziju v Kostanjevici. Posebna zanimivost Kočevja je njegov sgrafito na domu rudarjev in kip »Mladenka« pred samskim domom, ki je po več letih le prišla iz zaprašenega ateljeja.

Sledim njegovi umetnosti, njegovim materam in likom preprostih ljudi. V svojem

matere so tipične za te kraje. Poznam ljudi, poznam njihovo pehanje za vsakdanji kruh in njihovo trpljenje med vojno. Zene z upadlimi licji, žalostjo v očeh (misel na vojno trpljenje je še živa, dim požganih domov se ni požel in solze gorja se še niso posušile na licih!) in s črnimi rutami na glavah ga presunja in privlačujejo. Prav zaradi tega so njegova dela tako domača in lahko razumljiva, saj bi skoraj lahko kar dejal: Pogledaj, to pa poznam, vem, zakaj žaluje, zakaj se odeva v črno, kaj je njena bol in njena želja...

Skoraj v vsakem delu je kanček kolpske doline, detail iz življenja domačih ljudi, del njih in del vojne. »Vojna,« pravi, »je v nas vseh pustila neizbrisne sledove. Vse doživeto hranimo v sebi in skušamo kakorkoli posredovati drugim. Jaz skušam svoje občutje vojne, delež mojih krajev v njej izliti v svoje kipe, posredovati drugim na ta način. To je človeško...« Da, to je človeško, je zgovorno in neposredno pričevanje o zaplenjenih poteh človeka.

Kaj meni o abstraktni umetnosti? Je ena številnih izpovednih oblik. Kar je v njej dobrega, ostane, dobrega je pa marsikaj. Mnogi abstraktni umetniki so kasneje prešli na druge oblike, abstraktnost pa je pustila v njih neizbrisne sledi, jih je oplemenitila...

»In tvoji načrti?«

Zeli predvsem delati, ustvarjati, razstavljanje. Izpovedati čim več tistega, kar čuti, kar nosi v sebi. Za to bi

Slovar slovenskega knjižnega jezika

Institut za slovenski jezik pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti je dni razposlal postusni smopci Slovarja slovenskega knjižnega jezika. V njem je 115 gesel in 31 podgesel iz prvga zvezka slovarja (A-J). Okvirni načrt predvideva v desetih letih slovar za okoli 120.000 gesel in podgesel (brez lastnih gesel in podgesel) formata. Zaradi preglednosti bo uporabljen sedem vrst tiska, natančno določeno vlogo pa bodo imela tudi ločila in druga grafična znamenja.

potreboval prostor, atelje, vendar je s tem v Kočevju težko. Sedaj v glavnem oblikuje les, uporabljal pa bi tudi druge materiale, če bi imel boljši prostor.

Priznanje našemu kiparju Jarmu smo v Kočevju kar nekako prezrli, prav tiho je slo mimo nas. Škoda. Škoda tudi, da ni prostora za stalno kiparsko razstavo, da ni

Stane Jarm: VDOVA (les)

prostora, kjer bi lahko nemoteno ustvarjal in nam napravil še veliko veliko lepšega. F. GRIVEC

Razstava o Ilirskih provincah

27. aprila bodo v prostorih Narodnega muzeja v Ljubljani odprli obširno zgodovinsko razstavo o Ilirskih provincah. Razstava bo v uvodnem delu prikazala obdobje od začetka francoske revolucije (1789) do nastanka Ilirskih provinc, njen osrednji del pa bo v pestrih eksponatih prikazal štiriletno dobo Ilirskih provinc z vsemi pomembnejšimi zunanji dogodki.

Vrnitev iz Prage

Generalni sekretar Zveze književnikov Jugoslavije Ivan V. Lalić in književnik Dobrica Čosić sta se pred kratkim vrnila iz Prage, kjer sta se udeležila sestanka predstavnikov pisateljskih društev socialističnih dežel. Na sestanku so proučevali možnosti, da bi sodelovanje med književnimi organizacijami teh dežel še povečevali.

Akademiški kipar Stane Jarm iz Kočevja

V kulturno dejavnost več zrelosti!

Še nekaj tednov nas loči od IV. kongresa Zveze Svobod in prosvetnih društev Slovenije. Sodeč po dosedanjih komentarjih, bo ta delovni kongres temeljito pretresel dosedanje vlogo in delo kulturno-prosvetnih organizacij v naši republici in vplil v razširjeni obseg dejavnosti novo vsebino. Kot tak bo kongres prav gotovo važen mejnik. Več o tem, o razpravah in še posebej o uveljavljanju kulture na našem področju je v razgovoru povedal predsednik občinskega sveta Svobod in PD v Novem mestu tovariš ERNEST JAZBEC. Njegovi odgovori so hkrati stališča, ki so jih delegati Svobod, prosvetnih društev in ustanov s področja novomeške občine sprejeli in obdelali na plenumu občinskega Sveta Svobod in PD, ki je bil lani decembra v Sentjerneju.

V času pred IV. kongresom Zveze Svobod in PD Slovenije je precej slišati o novih delovnih oblikah, ki naj bi se porodile med kongresno razpravo. Katere od teh bi bile po vašem mnenju za Dolenjsko še najbolj primerne?

»V tem času je bilo res opaziti, da je bila kulturno-prosvetna dejavnost obravnavana kot »konjičkarstvo« posameznikov, manj pa kot družbena potreba pri vzgoji in oblikovanju delovnega človeka. Zavaljo tega so se ustrezne (amaterske) dejavnosti razvijale marsikje na podlagi čitalniških prijemov. To je seveda pritegnilo manj mladih v dejavnost, ker so ti iskali sodobnejše oblike v svojih organizacijah in solah ali pa čisto izven teh.

Ko govorimo o novih delovnih oblikah, seveda ne smemo misliti, da je na primer pevski zbor ali dramska skupina zastarela oblika. Vendar naj bi se nove oblike šele porajale, v njih pa bomo našli možnost za vključevanje ljudi v kulturne organizacije. Porajale se bodo take organizacijske oblike, ki bodo resnično odsev potreb, možnosti, zrelosti in želja ljudi. V takih prizadevanjih se bo izoblikovala idejnost in taka vsestranskost Svobod, prosvetnih društev in drugih organizacij, ki bo kos težnjam delovnih ljudi po kulturnem bogatstvu in uživanju kulturnih dobrin.

Ali bo pomen amaterizma (ljubiteljstva) glede na predvidene spremembe kaj izgubil ali pridobil? Bo v novi vsebinski shemi dovolj prostora za dejavnost amaterskih skupin?

»V predvideni vsebinski shemi bo amaterizem le pridobil na pomenu. Tega ne gre pojmovati samo ob igranju na odru, petju in muziciranju. Njegova naloga je, da posreduje umetniško delo čim bolj dovršeno. To pa zahteva od amaterskih skupin, da se poglabljajo v novo vsebino in iščejo zanjo nove oblike. Register oblik kulturnega življenja je tako obši-

ren, da si kulturnega dela tudi spričo novih pogojev in potreb ne moremo zamisliti brez amaterizma.«

Govori se, da bo organizacija sama dobila novo ime. Bo to v kakšni zvezi z novo vsebino dela na kulturnem področju?

»Novo ime (variante: Kulturna skupnost Slovenije, Kulturna skupnost Slovenije - Svoboda, Svoboda, kulturna skupnost Slovenije in Zveza kulturnih organizacij Slovenije) bo vsekakor odraz vsebine in novih delovnih oblik. »Svoboda« so nastale pred vojno in so odigrale pomembno vlogo v krepitvi razredne zavesti delavstva. Danes, v procesu vsestranske decentralizacije, bi takša vloga »Svobode« pomenila, da ne razumemo novega položaja našega delovnega človeka. Za ime organizacije se bo odločil kongres.«

Bo prehod v novo vsebinsko shemo kulturnega dela v novomeški občini

Ernest Jazbec, predsednik občinskega sveta Svobod in prosvetnih društev

možen brez posebnih težav ali pa bo treba čez ovire?

»Ker je v društvenih težnjah po novih oblikah in vsebini dela vse večja, bo tudi prehod manj opazen. Za kulturno dejnost bo seveda treba zagotoviti več finančnih sredstev in sposoben kader. Bolj pa bo treba v dejavnost prilegniti mladino, česar kulturne organizacije do zdaj niso storile.«

Kakšen je predkongresni obračun dela občinske

ga sveta Svobod in prosvetnih društev Novo mesto?

»Občinski Svet Svobod in PD je v času pred okrajno skupščino, ki je bila v januarju, in pred IV. kongresom Zveze Svobod na svojih sejah, plenurnih in sestankih razpravjal o celotni kulturni dejavnosti v občini. Tudi na našem področju je opaziti težnje po novih delovnih oblikah. Do tega je prišlo pravzaprav na podlagi dela samih društev. O tem smo obširneje razpravljali decembra v Sentjerneju, odgovor na zadnje vprašanje pa terja malo več prostora, ki ga bomo dobili v eni izmed prihodnjih številčk našega domačega časnika.«

PROF. MIRO KUGLER

O BARVAH

Se eno pravilo za razumevanje sveta barv je neobhodno treba vedeti. Je pa težko razmišljati o čemerkoli, ne da bi pomislili, ali je to toplo ali hladno. Če nam je hladno, si želimo toplo in obratno. Občutje toplote in hladnega je tesno povezano z barvami.

Vse barve lahko razdelimo na tople in hladne. Vsak bo lahko kar sam uganil, katere barve učinkujejo toplo, katere hladno, če vzame v roke barvni krog. Najbolj vroča barva je na meji med oranžno in oranžno rdečo (med 11 in 12). Toplina barv v desno in levo od te meje počasi upada. Na meji med modro ter zeleno modro je polje najbolj hladnih odtenkov. Oranžno rumena (10), oranžna (11) in oranžno rdeča (12) so zelo tople barve. Zeleno modra (6), modra (5) in vijoličasto modra (4) so hladne barve. Modro zelena (7), rumeno zelena (8) in rumena (9), rdeča (1), škrlatna (2) in vijoličasta (3) pa so nekako v sredini.

Ako le malo razmišljamo o toplih in hladnih barvah, bomo kar sami spoznali, da ima vsaka barva zase svoj hladni in topli pol. (V tem je zopet skrito pravilo enobarvnega sklada.) Vzemimo na primer modro (5) barvo. Tam, kjer meji z zeleno modro, so najbolj hladni odtenki modre barve. Na meji proti vijoličasti pa najbolj topli, še modri odtenki.

Vijoličasti barvi (3) je dopolnilna rumena (9). Ni vseeno, če zložimo toplo rumeno (9) s toplo vijoličasto (3) ali s hladno vijoličasto (3). Učinek je zelo različen! Polzkušite! V prvem primeru se je rumena zelo približala oranžni rumeni in vijoličasta škrlatni. To nam omogoči, da lahko za silo uporabimo po pravilu trojnega

Stane Jarm: PROTEST (les)

bistvu je ostal zvest domačemu kraju, Kolpi in hribom okrog Oslinice. Rad upodablja tamkajšnje ljudi; predvsem izbira motive iz vsakdanjega življenja. Njegove

in hladnega, delalo precej preglativ. Potrebno je dokaj izkušen, da človek obvlada raznovrstne barvne tvarine, ki nam nadomestijo pisane mavrične žarke, dan in noč.

Vedite: tople barve delajo naš videt debelejši. V obleki hladnih barv bomo bolj drobni. Tople steno približajo, a hladne jo oddaljijo.

Da, barve, pravzaprav barvila, ki jih uporabljamo v industriji, obrti, pri domačem delu, pa tudi tiste, ki jih uporabljajo umetniki, so pač le barvne tvarine ali barvila in ne barvne svetlobe, katere smo v mislih razvrščali in mešali, za katere veljajo povedana pravila.

Marsikdo se je že jezil, ko je poizkušal rdečo barvo nekoliko osvetliti z belo ali pa rumeno zatemniti s črno, da bi dobil svetlejšo ali temnejšo barvo istega odtenka. Ni in ni uspelo. Rdeča, mešana z belo, je postala nekako bolj modrikasta, postala je bolj hladna; rumena pa umazano zelenkasta. Izkušnja nas pouči, da bomo to neugodnost odpravili vsaj delno, če v prvem primeru dodamo malo rumene, v drugem pa nekoliko rdeče. Pri mešanju barvil bo pomagalo načelo, da z rumenimi barvami vrnemo toplino z belo osvetljenim rdečim in zelenim barvam; z rdečo pa — sič — manj uspešno rumenim, ki smo jih zatemnili s črno. Modra barvila v tem pogledu manj nagajajo.

Barvila so tako vpletena v naše dnevno življenje, da se moramo seznaniti z nekaterimi njihovimi osnovnimi lastnostmi. Barvila delimo v prirodno organska in anorganska ter umetna organska in anorganska. (Organska so iz tra-

rin, ki so bile žive, npr.: oglje, premog, nafta, čebulno listje, kafra, razno lubje itd.; anorganska pa so iz kamenin in kovinskih rud in spojin). Anorganska barvila so trpežnejša od organskih. Organska katranska barvila rada, kot pravimo, krvavijo. Ta pojav vas čisto razjezi. Dogodi se, da kake barve ni in ni mogoče prebarvati. Vedno sudarja skozje. Zid je bil pred obravnavo z nadomestkom anorganskega barvila; Teh nadomestkov se je v sobolikarstvu izgubilo, čeprav jih je v trgovinah največ. Za barvanje zidov so priporočljiva le anorganska, svetlobno zelo odporna barvila, ki pa so dražja.

Namen naših pogovorov ni seznaniti se s pridobivanjem in lastnosti raznih barvil, marveč je opozoriti na pomanjkljivosti našega znanja iz praktičnega barvoslovja. Malokomu napis in napetek na papirnatem ali pločevinastem omotu barvil kaj več pove o njegovih lastnostih. Ker so barve tako ozko povezane z nami v obleki, stanovanju, naravi, ker jih uporabljamo tako rekoč vsak trenutek, je res zelo zelo napak, da smo z njimi tako malo seznanjeni. Kostanjevica ima npr. simpozij kiparjev od Japonske do Francije, restavracijo pa ima porabljeno tako, da človek vidi, ko se spomni izrednega smisla za barve prav japonskega in francoskega naroda. Kje so naše skladišne stare barve, barve slani, lončevine, barve s slik, slikanih na steklo itd!

Za konec pa primer sestave barv v zelo svetli, južni stanovanjski sobi; strop — smetanasto bel; steni brez oken — polno močno zeleni; ostali dve svetlo blede pomarančni. Vrata naj bodo bela. Na svetli komodi (predalniku) ob zeleni steni naj bo visoka vaza iz močno na rdečo pečene glaze... V sončnih prostorih uporabljajte hladne, v senčnih, severnih pa tople barve.

Robert Merle SMRT JE MOJ POKLIC

11

Na dan pred božičem, takoj popoldan, je Setzler prošil za pogovor z mano. Po zadnjem pogovoru so odnosi med nama na videz ostali nespremenjeni. Res pa je, da sem ga odtlej videval veliko manj, pri meni se je oglašil samo še po službeni dolžnosti. Pozdravil je, vrnil sem mu pozdrav in rekel, naj sede. A moje povabilo je odklonil.

«Če dovolite, Herr Sturmbannführer, samo nekaj besed bi rad spregovoril z vami.»

«Kakor želite, Setzler.»
«Gledal sem ga. Zelo se je spremenil. Njegov hrbet je bil še bolj upognjen in lica so mu upadla. Izraz njegovih oči me je presenetil.»

In mehko sem rekel:
»No, Setzler?»

Opazil sem, kako se mu prsi dvigajo, odprl je usta, ko da bi mu zmanjkovalo zraka, vendar ni spregovoril. Bil je bled kakor stena.

Rekel sem:
»Ne marate sesti, Setzler?»

Odkimal je in s tihim glasom spregovoril:
»Hvala, Herr Sturmbannführer.»

Preteklo je nekaj trenutkov. Stal je popolnoma nepremično, visok in mladec sključen, njegove vročične oči so počivale na meni. Bil je kakor prikazen. In začel sem:
»No?»

Prsi so se mu dvigale, čeljust se mu je povescila kakor otmirlava in z brezzraznim glasom je rekel:
»Herr Sturmbannführer, vljudno vas prosim, da Reichsführer SS vendarle prenesete mojo prošnjo za priključitev enotam na fronti.» Iz žepa je potegnil nekakšen papir, ga razvil, napravil nekaj korakov naprej kakor robot, položil papir na mojo mizo, se za prav toliko korakov spet umaknil in stopil v pozor.

Nisem se dotaknil tistega papirja. Čez nekaj trenutkov sem rekel:
»Vašo prošnjo bom prenesel z negativnim mišljenjem.»

Nekajkrat je trenil z očmi, adamovo jabolko mu je poskakovalo v grlu, a to je bilo vse. Udaril je s petami, pozdravil se po vseh pravih zavrtih na petah in krenil proti vratom.

»Setzler!»

Obrnil se je.
»Nocoj na svidenje, Setzler.»

Pogledal me je z izbuljenimi očmi.
»Nocoj?«

Morilci ob božični jelki

»Da, povabila vas je moja žena, nicht wahr? Tudi Frau Setzler. Saj veste, k božični jelki.«

Ponovil je:
»K božični jelki?«

In rahlo se je nasmešnil.
»Seveda, seveda, Herr Sturmbannführer, zdaj sem se spomnil.«

»Pričakujeva vas, brž ko boste končali nočno službo.«

Sklonil je glavo, me znova pozdravil in odšel. Sem sem gledoval gradbišča. Veter je pihal od zahoda in dim iz jarkov v Birkenau se je vlekel čez taborišče. Potegnili sem Picka v stran.

»Kaj pravijo o tem smradu?«

Pick je spučil obraz.
»Stokajo, Herr Sturmbannführer.«

»Saj vas ne sprašujem po tem.«

»No, tako je ta reč.« je Pick rekel v zadregi.

»Naši esesovci pripovedujejo, da je ta smrad iz usnjarnje, ne vem pa, če sami verjamejo.«

»Kaj pa jetniki?«

»Razumeli boste, Herr Sturmbannführer, da si ne upam preveč spraševati tolmačev, lahko bi postal pozorni.«

»Ze res, lahko pa bi z njimi klepetali.«

»Saj sem, Herr Sturmbannführer. A brž ko sem omenil ta smrad, so obmolknili kakor ribe.«

»Slabo znamenje.«

»Da, tudi jaz sem si že dovolil to pomisliti, Herr Sturmbannführer.« je rekel Pick.

In obrnil sem mu hrbet. Bil sem vznemirljen in zlovoljen. Bilo je očitno, da specialni postopek vsaj v taborišču ne bo dolgo ostal skrivnost.

Krenil sem proti prostoru za apel. Naročil sem, naj za božič sredi tega prostora postavijo za jetnike božično drevo.

Naproti mi je prišel Hageman, debel, visok in ošaben. Zamaščen podbradek mu je počival na ovratniku.

»Vzel sem najvišjo smreko, kar sem jih našel... Gleda na tako veliko dvorišče za apel...«

Zapihal je.
»...bi majhna smreka učinkovala dokaj smesno, ali ne?«

»Smreka« za kandidate smrti

Pokimal sem in stopil naprej. Smreka je ležala na tleh. Dva jetnika sta pod vodstvom nekega kapa kopala luknjo. Rapportführer in dva scharführerja so stali ob strani in opazovali to delo. Brž ko me je rapportführer zagledal, je zavpil: »Achtung!« oba scharführerja sta skočila v pozor, kapo in jetnika pa so brž sneli z glave čepice in obstali kakor pribiti.

»Nadaljujte.«

Rapportführer je zavpil: »Los! Los!« in jetnika sta začela delati kakor ponorela. Njune poteze se mi niso zdele kdove kako semitske. Morda sem imel takšen vtis zato, ker sta bila nenavadno slušna.

Kapniki? Seveda, le da bo njihovo življenje mnogo krajše kot je obstoj njihovih »pravih bratov« iz apnenca. Ko se bo ozračje ogrelo, bodo namreč te čudovite oblike iz ledu, ki merijo zdaj tudi do dva metra v višino, izgubile... Posnetek je iz podzemeljske jame pri vasi Krka, kjer priteče na dan naša osrednja dolenska reka. (Foto: Milan Žvegljič)

Novo osebne izkaznice dobimo

Zvezni sekretariat za notranje zadeve je pred dnevi izdelal osnutek novega zakona o osebnih izkaznicah. Po tem osnutku bodo nove osebne izkaznice veliko bolj enostavne tako po svoji obliki kot tudi glede na podatke, ki jih bodo vanje vpisovali. Največje spremembe so predvidene glede oblike osebnih izkaznic. Nove izkaznice bodo pravzaprav karton v velikosti 6 x 9 cm, zavarovan na obeh straneh s posebno prozorno maso, ki bo služila tudi kot ovoj. Na prvi strani bodo poleg fotografije še rubrike: datum rojstva, kraj rojstva, občina in socialistična republika, datum izdaje osebne izkaznice in registrska številka. V novih osebnih izkaznicah, kot so prstni odtis, osebni opis, poklic in zakonski stan. Nove osebne izkaznice bi veljale 10 let in jih ne bi podaljševali.

očeta in matere. Na drugi strani pa bodo naslednji podatki: datum rojstva, kraj rojstva, občina in socialistična republika, naslov stanovanja, datum izdaje osebne izkaznice in registrska številka. V novih osebnih izkaznicah, kot so prstni odtis, osebni opis, poklic in zakonski stan. Nove osebne izkaznice bi veljale 10 let in jih ne bi podaljševali.

Pravi milijonar z lažnim denarjem

Dolge mesece je v severnih in severovzhodnih področjih Brazilije krožilo več lažnih bankovcev po tisoč urisirosov kot pravih. Poltvoja je ponarejevalce mrlično iskala, toda dolgo časa brez uspeha. Končno je ujela več oseb z velikimi vsotami ponarejenega denarja. Njihove sledi so vodile v Rio de Janeiro in Sao Paulo. Tam je neki gostilničar naposled spregovoril in pojasnil resnico.

Organizator ponarejanja in širjenja ponarejenega denarja ni bila morda tolpa gangsterjev, temveč milijonar Uruatan Bezera Lente, v Rio de Janeiro dobro znan denarnik!

Kaj se vsak te'cen zgodi pri nas, vam pove DOLENJSKI LIST!

V tistem času, ko je povsod kraljevala nezaupnost, nevarnost in nemir, morali so se graščaki preskrbeti zvestimi služabniki, na katere so se mogli v vsaki priliki zanašati. Ker svojim lastnim podložnikom niso zaupali sebe in svoje varnosti, najemali so si popotne vojščake z Nemskega, tako imenovane »lands knechte«, tiste ljudi, o katerih je znano, da so služili vsakemu, kdor jih je dobro plačal, in niso posebno tankovestno vprašali, ali jih rabi za dobre ali slabe namene.

Ravno tako kakor te nemške vojake jemali so v službo posebno dolenski Kranjski plemenitiški jako radi Uskoke, ali kakor jih ljudje še današnji dan imenujejo. Vlahi. Ti so veljali kakor zanesljivi, vsem plemenitiškimi željam z radovoljnostjo služeči ljudje in hrabri bojniki.

Na Srajbarskem turnu je gospodar potreboval več hlapcev. Rad je tedaj v svojo službo vzel dva Uskoka, ki sta se prišla ponujati.

Eden izmed teh dveh je bil precej postaren, grdega, odurnega obraza in neprijaznega obnašanja. Imenoval se je Peter in trdil je, da je že služil pri nekem manjšem, malo znanem graščaku blizu Ljubljane. Drugi, Janko, dejal je, da ni bil še nikjer v službi, in je bil mlad fant čednega obličja, pa nekako lokavega, potuhnjena vedenja.

Helmi oba nista bila po volji in rekla je očetu, naj ju kakor neznanca ne jemlje v hišo. Pa stari se v

DEČEK DUB V VESOLJU

22. Dub je hotel zadevo preizkusiti. Iz žepa je privlekel različne predmete — žepni nož, nalivno pero, belečnico. Razporedil jih je pred seboj kot po mizi, v resnici pa so »viseli« v zraku. Naj je postavil predmet v katerikoli položaj, ostal je tako, kot ga je namestil. Pri tem se mu je pripetila tudi nevspešnost. Žepni nož je nobile porinil vstran — nožič se je kar naprej gibal v tisto smer in je vstran šel, ko se je prilepil ob strop. »Pobegnil je!« je vzkljnil Dub. Vsi v raketi so se zasmeli. Razložil so Dubu, da imajo vsi predmeti v raketi enako hitrost.

23. Vesoljska raketa nima oken, pa vendar lahko potniki gledajo to, kar je zunaj rakete. Povsod naokrog so televizijski zasloni in na njih vidijo v barvah in plastično Tih ocean, prek katerega letijo. Izven Zemlje, osvetljene s soncem, vladajo črna vesoljska tema, okrašena z velikimi in jasnimi zvezdami. Tako bleščite zvezd z Zemlje ni moč videti zaradi ozračja, ki je okrog nje. — Stevardesa se je odpravila po Dubov nož. — »Čemu pa ne plava v zraku!« je zaklical Dub. Oče mu je pokazal, da hodi stevardesa tako, da zatika noge v jermene na tleh. Pri tem se je oprjemala ročajev, ki so viseli s stropa

24. Stevardesa je prinesla potnikom limonado v stekleničkah, iz katerih so mogle cvete. Dub ne mara piti skozi slamico, češ da je to otročje, zato je potegnil cevko skupaj z zamaskom iz steklenice. Prislonec je steklenico k ustom, toda naj jo še tako nagnil, iz nje ni prišelka niti kapljica. Z naglo kretljivo je dvignil steklenico. Tekočina je zlezla iz nje kot kača, se zaokrožila v krogljico in obvisela v zraku. Dub je ujel to vodeno žogo in jo stisnil. Razpršila se je v večje in manjše kapljice, a je kar naprej lebdevala v zraku. Dub je takoj vedel, kaj se je zgodilo.

Izgubljeno mesto KADILCEV TUDI TO NE BO RAZVESELILO:

NIKOTIN + POLONIJ RAK

Ze dolgo se vleče razprava, ali kajenje povzroča raka na pljučih ali ne. Čeprav so sumili, da je kriv nikotin, pravih dokazov ni bilo. Zato so kadilci nejevoljno zmajevali s glavami in ugotavljali, da se to le govoričenja. Pred nedavnim pa je znanost dokončno dokazala, da kajenje povzroča rakaste tvorbe v pljučih.

IZNAJDLJIVOST

Velika pridobitev za pariško kozmetiko, zlasti v finančnem pogledu, je mila, ki ima obliko roke francoskega kralja twista Johnuya Halligaya. To milo kupujejo mlada in malo manj mlada dekleta kar množično, zato da bi jih v kopalni kadi božala roka njihovega idola.

Ukradeni Rubens

Z drzno akcijo so neznaní tatovi ukradli iz bruseljskega umetniškega muzeja Rubensovo sliko »Štiri črna glava«. Tatovi so zlezli ponoči prek zidarskega ograjda na sosednji hiši in vdrli skozi stekleno střevo v muzej. Edina sled, ki so jo nepravdipraviteli pustili, je šest metrov dolga puščica. Ko so zjutraj v vroom odkrili, so muzej takoj zaprli. Po navadi opravljata v muzeju dva čuvaja nočno službo, toda tokrat je bil eden od njih na dopustu. Direktor muzeja je izjavil, da bi slika doslegla na javni dražbo, ker je vredna milijonov dolarjev. Seveda je svetovno znana, je perada dražba nemogoča.

Padeč s srečnim korcem

19-letni gradbeni delavec Peter Dument iz New Adingtona (Anglija) je padel s petindvajset metrov visokega sklednja. Vstal je nepoškodovan in svojim presenečenim tovarštem pojasnil: »Sreča, da sem skakalec amater!« Na raznih večernih tečajih sem treniral, kako je najlaže in brez nevarnosti pasti.«

letni fiziolog dr. Edward Radford in 37-letna zobozdravnica dr. Valma Hunt sta namreč po triletnem raziskovanju prišla do ugotovitve, da je kajenje v resnici glavni vzrok obolenj za pljučnim rakom.

Radford in Huntova sta ugotovila, da zeleni list tobaka enakomerno vsebuje radioaktivnih elementov — kotvino polonij. V nasprotju z drugimi radioaktivnimi kovinami polonij izp seva pri razmeroma nizkih temperaturah. Delci radioaktivnega polonija se vežejo z delci tobakovega dima, ki ga kadilec vdihava. Čeprav gre za majhne količine radioaktivnega polonija, je taka količina že nevarna, saj znaša prirodna radiacija v zemeljskem ozračju samo 0,2 rema.

Zanimivo pa je, da sta oba znanstvenika prišla do teh ugotovitev nepričakovano, saj sta v zadnjih treh letih raziskovala, kakšen učinek imajo posamezni radioaktivni elementi na človeške kosti in zobe. V okviru tega raziskovanja sta našla v človeškem telesu polonij, ki je podobno svincu ali bizmutu. Njuno odkritje je prišlo v javnost nekaj dni potem, ko je posebna komisija 18 znanstvenikov, ki jo je imenovala ameriška vlada, izrekla pričanje, da je vzročna zveza med kajenjem ter rakom na pljučih. (tm)

Radioaktivni minerali

Če je na Marsu življenje, kot trdijo nekateri strokovnjaki, potem se vsekakor zelo razlikuje od življenja na Zemlji, mora pa biti tudi zelo odporno proti radiaciji. Tako sklepa Hermann Jagoda iz znanstvenega laboratorija v Cambridgeu (ZDA).

Ta učenjak je namreč pričeval, da prejema vsak organizem na Marsu, seveda čez res obstaja, 30 do 50 krat večjo dozo radiacije kot organizem na Zemlji. Površina tega planeta naj bi bila po njegovem prepričanju tudi radioaktivno amonejšja, ker je plinski ovoj okrog Marsa

znatno tanjši kot okrog našega planeta. Prav zaradi tega pa Marsovo površino ne štita tako močno pred kozmično radiacijo kot zemeljski amonsterski sloji površine našega planeta.

Omenjeni ameriški znanstvenik smatra, da skrivna Marsova površina v sebi mineralne, ki absorbirajo določeno dozo radiacije in bi jih lahko zaradi tega uporabili za indikatorje tega planeta. Marsovo starost bi morda lahko določili, če bi nekaj primerkov teh mineralov preiskali in analizirali na Zemlji.

CVETKE Z DOMAČIH LOGOV

Ljubljanska filharmonija je gostovala pred leti v Beogradu s Prešeren-Skerjančevu kantato »Sonetni venec«. Ko je bil koncert končan, je navdušeno občinstvo hotelo videti tudi skladatelja, o katerem so slišali, da je navzoč. Nazadnje je profesor Lucijan M. Škerjanc le vstal in med burnim ploskanjem stopil do odra, da bi se poklonil občinstvu.

Takrat je neki poslušalec dregnil svojega soseda: »Eto, vidiš, sad ide Prešeren!«

Profesor in pisatelj Anton Ingolič je nakupil v knjigarni nekaj novih knjig. Pri sestavljanju računa se oglašil Ingolič:

»Od zadnjic sem dolžan še dva dinarja.«
In ko opazi dekletovo presenečenje, pristavi:
»Se čudite, kajne, ker sem profesor?«
In vzvnan odide. Kmalu nato se vrne v knjigarno, kjer je pozabil vse, kar je imel: knjige in dežnik.
Dekle za pultom ne more biti tiho:
»Glejte no, pa ste res profesor!«

Profesor dr. Alojz Vadnal je pri izpitu zahteval od študentke, naj nariše premico. Študentka jo je narisala, pozabila pa je na puščico, znak, da je premica brezkončna.

»Ali je tam, kjer ste nekak, že konec premice?« jo vpraša profesor.

Študentka zmeden odvrne:
»Ne!«

»Torej?«

Študentka vleče s kredno do konca table.

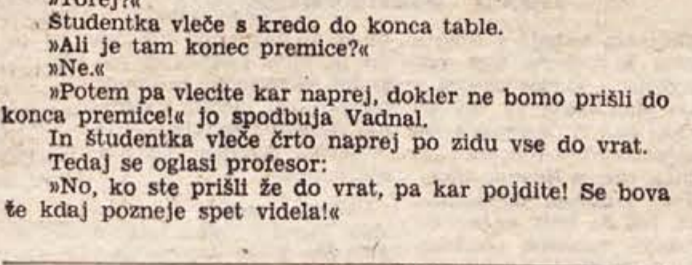
»Ali je tam konec premice?«

»Ne.«

»Potem pa vlecite kar naprej, dokler ne bomo prišli do konca premice!« jo spodbuja Vadnal.

In študentka vleče črto naprej po zidu vse do vrat. Tedaj se oglašil profesor:

»No, ko ste prišli že do vrat, pa kar pojdite! Se bova že kdaj pozneje spet videla!«

— Vaš fantič naj tri dni... ne gre v šolo...

Kaj bo potlej z njim počel, to nam nič mar. Kadar to opravimo, zapustimo hitro grad.«
»Naprej plačaj!«
»To je, da, kaj meniš, da sem jaz tako neumen in Janko!« Jaz nikomur ne zaupam. Tudi Kosomanu ne, čeprav ga poznam. Njemu vseeno, ali ima kaj ali nima.»

»Veljak!« pravi oni in udari v Petrovo roko. Zdeli se pastirja v slami zagledajo. Petrovo obličje se bolj zatemni in morda v prenačiji smame Vlah skrit nož izza pasu. Eden ga začne pogovarjati, rekoč, davn fant ničesar slišal in da pravil ne bo.

Začel je torej prestrašenemu dečku vse muke in kazni, če besedično črhne o tem, kar je slišal, potem ga brene z nogo in spodi iz hleva.

Samo ob sebi se ve, da je bilo pastirja strah samo misliti o tem.

X. POROKA

Zaželeni dan pride. Lepega poletnega jutra je bilo, nebo jasno, sonce je veselo vzhajalo, »kakor bi se z veselimi ljudmi vedrilo vzhajalo dne.«

Svate so prihajali od vseh strani, imenitni in neimenitni plemenitniki s svojimi ženami in hčerami, na lepih konjih in brzih vozovih. Tudi ženin s precejšnjim krdom svojih sorodnikov je bil priležil se prejšnji večer.

Da bi se ta veselil praznik na Srajbarskem turnu slovesno praznoval, uganjena je bila poroka v bližnji samostni podružni cerkvi, katero so nekdanji pobožni posestniki Srajbarskega turna na lastne stroške postavili. In da bi bil ta dan zares praznik, ukazano je bilo kmetom, da ne smejo ničesar delati ni doma ni na polju. Tlačanje so tej zapovedi tem laglje in toliko rajši pokorni bili, ker so vedeli, da jih bo čakal v grajskem dvoru danes velikanski sod vina in dolga miza mesa, kar se ne dobó vsak dan.

Prej omenjeno cerkvice je stala na obeh straneh

„Ciganka bo poskrbela za srečo...“

Odgovor na „POTEPTANO ZAKONITOST“

Se ni dolgo tega, ko smo poročali, kako je prebrisana Ciganka Olga Hudorovac iz Prečne zvalila od neke ženske v Novem mestu kopico obiek in večje vsoto denarja, pred kratkim pa se je pred okrajnim sodiščem v Novem mestu razvozlavala podobna zgodba o tisti Ciganki, le lahkoverna gospa je bila druga.

Lani je prišla Olga s svojim namazanim jezikom v Bršljin in ponujala kolje za fiziološko. Tako se je ustavila tudi pri S. V hipu je spregledala gospodinjstvo in jo ocenila, da je lahkoverna sorte, zato ji je hkrati s koljem ponudila tudi proročanje. Pogledala je roko, potem pa prosila nekaj obleke. Gospa M. ji je dala kar za 17.000 dinarjev ponošenih stvari, da bo coprnija še bolj držala...

Nedo dolgo zatem je Olga spet prišla. Od M. S. je zahtevala denarja in obljudila,

da ga bo vrnila. Dobila je celih 21.000 din (1), potem pa je ni bilo več in ogojufana stranka je ciganko prijavila. Sodnikom je Olga Hudorovac, ki ji teče pogojna kazen za isto kaznivno dejanje, skušala natvesti pravcat roman: — M. S. še nikdar videla nisem, zato tudi ne more biti res, da mi je kaj dala. Verjetno me je prijavila zaradi tega, ker je zvedela, da je njen mož nekajkrat prišel k meni v barako in mi prinesel več stvari: belo krilo, kombinžo, moške spodnje hlače in zeleno krilo...

Lahkoverna M. S. pa je dejala: — Prepričana sem, da Olga mojega moža ni poznala in da je tudi on ni prej videl. Njen mož: — Ciganka grdo in ostudno laže. Vse si je izmislila. Nikdar je nisem kaj bolj poznal!

Pri svojih docela nasprotnih trditvah sta obe stranki vztrajali do konca obravnave. Ko pa je sodnik vprašal M. S., zakaj je sploh dala

Olgi Hudorovac denar, je odgovorila:

— Ciganka je govorila, da bo storila tako, da bom v zakonu bolj srečna!

Prebrisana Olga se seveda lahko smeji takim gospe, ki celomesečne dohodke kar takole za prazen nič zapravijo. Je še kje tak strokovnjak, ki bi v nekaj minutah zaslužil 38 tisočakov? Najbrže ga pri nas ne bi našli!

Olgi Hudorovac, ki je gojufala lahkoverne stranke, sodišče prejšnje kazni ni preklevalo, pač izreklo enotno kazen za obe kaznivi dejanji: 8 mesecev zapora, pogojno za tri leta.

Olga ima 5 otrok, kmalu bo rodila šestega, obsojena pa je bila tudi na povračilo škode v znesku 38.000 din. Spet se lahko vprašamo: kje bo dobila ta denar? Na pošten način toliko denarja ne more zaslužiti, ker nima razen otrok nobenega svojca. Kam naj gre s celo vojsko

bosopetnikov na delo? Kdo jo bo vzel?

To je ponoven dokaz, da je treba ciganko vprašanje čimprej rešiti v celoti in enkrat za vselej, sicer se bo zgodba s Ciganko Olgo ponavljala v nedogled. Gojufala bo najbrže še naprej, da bo lahko vračala denar.

Ko obsojamo Cigankino nepoštenost, pa moramo hkrati spet s prstom pokazati na prav neumno lahkovernost nekaterih posameznikov, ki v 20. stoletju še sveto verjamejo, da jim lahko kdorkoli »pricopra« srečo, denar, zdravje in še kaj! Za imamo v naši sredi tako neumno »gospo«, da pričakujejo »srečo« od revne Ciganke, ki prosjači za skorjo kruha za lačne otroke! Res škoda, da ne poznamo kazni za neumnost — šele potem bi take prislodarije spravili s sveta...

Dizdarevič do smrti zabodel Ajkiča

Javnost še ni pozabila nedavnega umora pri Prečni, ko je te dni odjeknila vest o novem uboju. Tokrat se je zločin zgodil v Bršljinu pri Novem mestu. 25-letni delavec pri SGP Pionir Aziz Dizdarevič je v umivalnici samskega bloka 22. februarja ob 16. uri med prekanjem zabodel z nožem 20-letnega rojaka Arifa Ajkiča, ki je bil prav tako zaposlen pri Pionirju. Ajkič je ranam takoj podlegel. Domnevajo, da je bil eden od vzrokov, da je Dizdarevič uporabil nož, preprij igraju kart. Ostale vzroke pa bo ugotovila preiskava, ki je v teku.

Silno draga nedeljska zabava...

Ko je začelo v minuli sezoni zoreti grozdje, so se neko nedeljo proti večeru peljali z osebnim avtomobilom malo »na lepše« Alojz Sever, lastnik avtomobila, in njegovi trije kolegi. Ko so se pripeljali na Catež do Ravnikarjeve gostilne, so ustavili. Videli so gručo fantov, ki se je cukala in pretepala. Ivan Jerlah, ki se je tudi pripeljal v tem avtomobilu, je videl, da fantje udrihajo po njegovem znanu soferju, zato je skočil zraven, da bi ga potegnil iz gruče. Ni se še dobro obrnil, ko ga je nekdo močno udaril po obrazu, tako da mu je iz ust takoj začela teči kri. Jerlaha so odpeljali v Trebnje k zdravniku, od tam pa v ljubljansko bolnišnico, ker je imel dvakrat prelomljeno spodnjo čeljust.

Jerlaha je udaril Marjan Habith, 25-letni strojnik iz Canja pri Blanci. Pri obravnavi, ki je bila pred nedavnim na novomeškem okrajnem sodišču, ga je sodnik vprašal, zakaj je Jerlaha udaril. Obtoženi je odgovoril: — Bil je pač pretep. Mene je nekdo začel udariti po glavi, ne da bi vedel kdo. Zato sem se v hipu obrnil in s pestjo udaril tistega, ki je bil najbližji. Slučajno je bil to Jerlah in ga nisem imel namena poškodovati...

Včasih so kmečka dekleta cenila fante samo zaradi njihove fizične moči, že davno pa upoštevajo povsem druga merila. Čisto odveč je, če se fantje na vasi še vedno stopo za prazen nič samo zaradi tega, da bi se potem govorilo, kdo je bil najmočnejši. Danes ima mladina že mnogo več možnosti koristne in lepše preživeti nedeljsko popoldne kot organizirati gostilniški pretep.

Marijan Habith je bil obsojen na 4 mesece zapora, pogojno za dve leti, poškodovanemu Jerlahu pa bo plačal 80 tisočakov za odškodnino. To je silno draga zabava za eno nedeljsko popoldne in si je najbrže ne bo več privoščil.

NESREČE

Avtomobil je zdrsel s ceste

23. februarja ob 16. uri je zdrsel s poledenele ceste med naseljem Dovše in Brezje pri Senovem osebnim avtomobil CE-61-30, ki ga je vozil Janko Hus. Ko je Hus pripeljal na klanec, ga je začelo zanašati, zato je avto ustavil. V tem trenutku je vozilo začelo drseti nazaj in ga ni bilo mogoče zaustaviti. Hus je skočil iz avtomobila, ki je zdrsel okrog 30 m pod cesto. Pri tem je nastala za blizu 700.000 dinarjev škoda.

Petrolej se je vnel v trgovini

V trgovini »Merkator« v Dolenjsko Toplicah so nedavno pravčasno preprečili požar. Stranka, ki je prišla nakupovat petrolej, je imela s seboj steklenico, ki pa je bila verjetno počeena. Vendar tega ni opazila niti prodajalka, ki je v steklenico nalila petrolej. Nenaodoma se steklenica odprla, petrolej se je razlil po tleh blizu Ogenju so pogasili s vrečami in razgrete peči in se naglo vnel. Vodo ter tako preprečili škodo, ki bi bila lahko nastala v bogato založni trgovini.

Nasilna vselitev v novo stanovanje

Občinsko sodišče v Novem mestu je nedavno tega razpravljalo o nasilni vselitvi v tuje stanovanje, ki sta jo izvedli lani 21. novembra Terezija Zelnik in njena hči Minka, obe iz Novega mesta. Pred sodiščem sta dokazovali, češ da jima je bilo od pristojne komisije občinskega odbora ZB za trdno obljubljeno dvosobno stanovanje v novem bloku na Cankarjevi cesti in da je Minka videla v zapisniku navedene komisije ime njene matere kot prve upravičene do tega stanovanja. Povedali sta, da jima je stanovanjski referent že naročil, naj prideta po ključeh, ko pa sta prišli, je z izročitvijo zavlačeval. Od znancev je Minka Zelnik zvedela, da je bil sklep komisije naknadno predrugačen in da so njima obljubljeno stanovanje dodelili Viljemu Zupanciču. Zato sta se 23. novembra nasilno vse lili, tako da sta vlomili vrata, v dveh nočeh pa nanesti vati vse svoje stvari. Viljemu Zupanciču je bila izdana odloč

ba za to stanovanje šele dva dni po njuni vselitvi. Po večkratni intervenciji pristojnih organov sta morali stanovanje zapustiti. Terezija Zelnik je dobila enosobno stanovanje drugje.

Občinsko sodišče je prisodilo Tereziji Zelnik plačilo 3.000 din kazni, pogojno za 1 leto, njeni hčerki Minki Zelnik pa plačilo 5.000 din kazni, razen tega mora plačati sodni postopek in 700 din odškodnine za novo ključavnico, ki jo je v novem stanovanju poškodovala.

Nasilnih vselitev je bilo v Novem mestu že več in je prav, da pridejo ljudje, ki se na nezakonit način selijo, pred sodišče. Po drugi strani pa bi bilo treba vendarle enkrat napraviti red v stanovanjski politiki, tako da bi bili sklepi pristojnih komisij dosledno upoštevani in da jih ne bi več, kot se deseti krat zgodi, v zadnjem hipu spreminjali. To povzroča precej hude krvi.

Čezmerna trgovina je dušila proizvodnjo

Pred dnevi je novomeško okrajno sodišče obravnavalo nepravilnosti, ki so se godile v bivši Mlekarni v Novem mestu — Obsojena sta bila Branko Ahčin, takratni direktor, in Vera Graberski, finančna knjigovodkinja.

Direktorja bivše Mlekarne Branka Ahčina je obtožnica bremenila več kaznivih dejanj, na obravnavi pa je javni tožilec umaknil obtožbo za nekatera premoška dokazana dejanja. Obtoženi se je moral zagovarjati le zaradi nevestnega poslovanja in zlorabe položaja, Vera Graberski pa zaradi tega, ker se je okoriščala s sindikalno blagajno.

Nevestno poslovanje se je pri direktorju pokazalo v tem, da je leta 1959 postavil za vodjo obrata polkusne proizvodnje v Šentrupertu priučnega sirarja, čeprav je vedel, da bi moral to delo opravljati strokovnjak z izobrazbo. Zaradi tega se je v neustreznih prostorih pokvarilo 1000 kg sira, kar predstavlja 580.000 din škode. Pred sodniki je skušal zadevo opravičiti s tem, da je proizvodnja dalj časa lepo tekla in da se je prepričal o tem, da je vodja obrata znal delati sir gorgonzolo, ukrepal pa da je takoj, ko je bil obveščen o slabi kvaliteti sira. Izgovor ni bil dober, saj se je dokazalo, da je direktor reagiral šele na oster protest Ludvika Dvorčaka, ko je ta opazil v obratu posuti strup za podgane in je odklonil vsako odgovornost, če bi se ljudje zaradi tega zastrupili.

Drugo kaznivo dejanje je bivši direktor Mlekarne zagrešil s tem, da je nekemu inženirju iz Tuzle, ki je z družino letoval na Otočcu, plačal hotelski račun v znesku 75.175 din, razen tega pa mu pošiljal pakete mlečnih izdelkov, skupaj malo manj kot 100 kg sira, kar so vknjižili kot »reklamov«. Omenjenemu inženirju pa Mlekarna ni bila prav nič dolžna. Rečeno je bilo, da bo naredil elaborat o organizaciji podjetja, pa takega elaborata nikoli ni predložil niti ne zanj računala...

Takih daril prav gotovo nihče ni upravičen sam določiti, organi delavskega upravljanja o tem niso nikdar razpravljali. Sodišče je ugotovilo, da so bila darila poslana z namenom, da bi se inženir izkazal s protidarili, kar je tudi storil: nekajkrat je v Mlekarno poslal steklenice zdravilnega olja in nekaj steklenic likerja.

Tretja stvar, zaradi katere se je moral Branko Ahčin zagovarjati, pa je v zvezi s sindikalnim poslovanjem podjetja. Leta 1958 in 1959 je odredil, da se neizplačani delovnega dohodka nekega delavca v znesku 76.397 din, izkupiček podjetja na priveditvi v Podstenicah (17.558 din) in 10.000 din od prodane živinske soli izroči sindikalni podružnici. Nasploš so imeli člani tega sindikata kup ugodnosti, ki jih drugje niso poznali.

V neurejeni sindikalni blagajni pa si je Vera Graberski, ki je imela nizke osebne dohodke, začela izposojati denar. Malo po malo, tako da je vsota dosegla 100 tisočakov. Obtožnica je dejanje odkrito priznala, ga obžalovala in je nastala škoda že v celoti povrnila.

Senat okrajnega sodišča pod predsedstvom sodnika Tonea Beleta je ugotovil, da je direktor Mlekarne čezmerno forsiral trgovino v podjetju, ki je začela dušiti proizvodnjo mlečnih izdelkov, in da se je dobro zavedal nezakonitosti svojega ravnanja. Obtoženec je trdil, da je bilo poslovanje v Mlekarni v redu, le izpeljane so bile nekatere stvari nekoliko narobe. Tak zagovor pa je spričo jasnih načel naše družbene ureditve in družbenih odnosov seveda zelo žalov.

Sodba: Branko Ahčin je bil obsojen na 7 mesecev zapora, Vera Graberski pa na 5 mesecev zapora, oba pogojno za dobo dveh let. Sklad skupnih rezerv občine Novo mesto pa ima pri tem 2.593.874 din izgube in ga je sodišče napotilo glede odškodnine na pot civilne pravde. Sodba še ni pravomočna.

S koso nad soseda

Petra Butalo, posestnika iz Dol. Radenc, je nedavno občinsko sodišče v Crnomlju obsodilo na 7.000 din denarne kazni, ker je lani 10. novembra ogrozil varnost Ivana Kobeta, s katerim sta v sporih že od leta 1957, kar sta postala soseda.

Tega dne je Butala s koso v roki tekel za Kobetom in vpil: »Zdaj te pa bom!«. Nato je pobral šest kamnov in jih zmetal za njim. Na srečo Kobe ni bil ranjen, ker so precej veliki kamni zgrešili cilj.

Tako so med seboj obračunavali naši predniki pred sto leti, danes pa imajo občani najrazličnejše možnosti, da spore drugače urejajo. Telesno obračunavanje z nepridnimi kmetovalci nima nič skupnega in res ne sodi v današnji čas.

Če piješ, ne vozi! Če voziš, ne pij alkohola!

SROMLJE: „Turizmu odpiramo vrata...“

Kakor velkanski valovi se razprostirajo sromeljski griči, obsajeni z žlahtno trto. Prelepa zemlja, pravi turist, ki zaide v te kraje. Če bi tu živel Voranc, bi lahko o sromeljskih krajih pisal prav

V Ribnici štirinajst „milijonarjev“

Na upravi za dohodke v Ribnici smo zvedeli, da je doslej prijavilo svoje dohodke 14 ljudi, ki so v preteklem letu preseglji mejo 900 tisoč in bodo morali plačati davek po posebni lestvici. Najmanjši prijavljeni dohodek je 910.612 din, največji pa 1.577.720. Največ „milijonarjev“ je med zdravstvenimi delavci.

Lansko leto je prijavilo dohodke za obdobje 22 državljanov (meja 700 tisoč), letos pa bodo verjetno še koga dobili, ko bodo malo bolj pobrskali po njihovih prejemkih.

MALI OGLASI V NAŠEM LISTU VAM PRINESEJO ZANESLJIV USPEHI

Delovna skupina prizadevnih prostovoljcev se je hotela fotografirati s predsednikom občinskega odbora Socialistične zveze tov. Deržičem in s tov. Volčanškom. »Da bō za spomin, ko smo delali ceste...« so nam še rekli

Pospešiti razvoj domačega turizma

Nedavna skupščinska razprava o osnovnih problemih ter o programu nadaljnega razvoja turizma in gostinstva v SR Sloveniji je močno poudarila družbeni in ekonomski pomen domačega turizma, ki ga nedvomno lahko smatramo za enega izmed indeksov stopnje življenjskega standarda in mu moramo zato posvetiti še prav posebno skrb.

Podatki o številu nočitev domačih gostov v zadnjih letih, ko smo začeli tudi na področju domačega turizma uveljavljati ekonomske odnose, nam kažejo po letu 1960, ko smo dosegli najvišje število nočitev domačih gostov, in sicer 2.348.881, postopno upadanje: šele lani je število nočitev domačih gostov spet poraslo za tri odstotke, vendar je bilo še vedno za devet odstotkov nižje kot v letu 1960.

Se zanimivejši so podatki o številu nočitev aktivnih prebivalcev naše republike na področju vse države; v letu 1962 je vsak aktivni prebivalec iz Slovenije prebil povprečno po 3,74 dni v raznih turističnih krajih na področju vse države, izven kraja svojega stalnega bivališča. Če odštejemo službene potnike (okrog 13 odstotkov), dalje potjevalce, ribiče in gozdarje — ki zaradi prirode svojega dela niso v večji meri zainteresirani za uporabljanje turističnih storitev — in razen tega upoštevamo še povprečno število vzdrževanih oseb (0,91 odstotka), izračunamo, da je le 26 odstotkov aktivnih prebivalcev Slovenije preživelo povprečno deset dni v turističnih krajih izven kraja stalnega bivališča (letni oddih). Ta statistični podatek se precej ujema z ugotovitvami mnogih naših gospodarskih organizacij, da le dobra četrtnina članov kolektiva preživi vsaj del letnega dopusta v počitniških domovih, v zasebnih turističnih sobah ali v komercialnih turističnih objektih.

Takšen obseg rekreacije naših delovnih ljudi prav gotovo ni zadosten spriču nagle urbanizacije naših naselij, čedalje ostrejšega tempa dela v proizvodnji, spriču enoličnejšega dela na tekočem traku itd. Zato bomo morali v prihodnje posvetiti rekreaciji naših delovnih ljudi v okvi-

ru domačega in izletniškega turizma večjo pozornost. Da bi pospešili v naslednjih sedmih letih razvoj domačega turizma, bo treba poleg boljšega izkoriščanja sedanjih kapacitet zgraditi še približno 3000 novih ležišč v počitniških domovih; sedanja kapaciteta 238 počitniških domov v Sloveniji znaša namreč 8840 ležišč, ki pa so bila lani zasedena povprečno samo 65 dni v letu. Zato bi prav gotovo kazalo v prihodnje nadaljevati z organiziranjem počitniških in letovinskih skupnosti, ki naj bi povezovali interese določenih področij, hkrati pa povezovali domove v receptivne skupnosti; tako bi najuspešneje odpravili dosedanjo ozkost in zaprtost počitniških domov, hkrati pa tudi dosegli pogoje za racionalnejše in cenejše poslovanje počitniških domov, za širše združevanje investicijskih sredstev za nadaljnjo gradnjo novih kapacitet itd. Seveda pa bi takšna integracija počitniških domov ne smela omejevati pravic kolektivov-ustanoviteljev in bi jim morala zagotoviti prednost pri izrabljanju kapacitet; to bi se dalo po mnenju nekaterih urediti tako, da bi pravico takšnih kolektivov do izrabljanja kapacitet počitniških domov v okviru receptivne skupnosti vezali na določen rok.

Skupščinska razprava pa je opozorila tudi na to, da bi bilo treba spremeniti dosedanje predpise glede regresov in dotacij počitniškim domovom. Predvsem bi bilo treba odpraviti dosedanje omejitve glede višine prispevka, ki ga lahko da podjetje članom kolektiva za letni oddih; razen tega naj bi kolektiv v prihodnje dajali regres direktno uporabnikom, in ne počitniškim domovom, ker bi tako omogočili svojim članom, da svobodneje izrabijo letni dopust in se razen kapacitet počitniških domov poslužujejo tudi razpoložljivih kapacitet komercialnega gostinstva — zlasti v času izven glavne sezone — ter zasebnih turističnih sob. S tem pa bi dosegli tudi smotrnejše načrtovanje in izrabljanje letnih dopustov, racionalnejše poslovanje počitniških domov in komercialnih turistično-gostinskih objektov zaradi podaljševanja sezone, uveljavljanja zimskega turizma itd.

Partizani so zamejnili puške s krampi in lopatami, mnogi so odšli drugam, partizanska pesem pa še vedno živi med ljudmi. Pojejo jo kopači v vinogradu ali orači na polju, zvečer pa fantje na vasi. Daleč je hrup, daleč vrveže, ko hodiš med temi krepkimi ljudmi in jim stiskaš žuljave roke. »Trdno zašlužen je naš kruh,« pravijo.

»Staramo se, mladi pa se hribov boje in beže v dolino.« Res, če bo šlo tako naprej, bo kmalu zamrla vaška idila, opusteli bodo vinogradi in tudi partizanska pesem bo zamrla. Kdor pride enkrat v sromeljske hribe, se bo še večkrat vrnil, le turistična dejavnost bi morala zaživeti. Prebivalci sromeljskih vasi so razmišljali, kako bi se najlaže prometno povezali s soseda kraji, z Zdolami in

s Pišecami. Na množičnem sestanku so sklenili, da bodo letos pričeli gradnjo ceste iz Zg. Pohance proti Sromljam. Stara cesta je zelo strma in kamenita, kjer se je vsako vozilo kmalu uničilo. K sodelovanju so povabili tudi dolince, ki imajo tu svoje vinograde. Zopet se je pokazala stara enotnost. Kakor mravljišče je oživela nova položna trasa, po kateri bo vsak mopedist lahko prišel med vinograde, avtu pa sploh ne bo treba menjati brzine. Na delo prihajajo moški in ženske, stari in mladi. Prihajajo od daleč, čez hribe in doline in delajo ves dan. Sodelovanje je obljubila tudi partiška šola, ki da lahko precej rok za prenašanje kamena.

Sromljani so se lotili tudi zbiranja denarnih sredstev in so v kratkem času zbrali 159.000 din prostovoljnih prispevkov. Do 12. februarja so ljudje opravili že 1800 prostovoljnih delovnih ur, z vpregom pa še 48 ur.

Za delovno akcijo se zanima tudi občinski odbor SZDL. Delo si je ogledal predsednik obč. odbora SZDL

tov. Vlado Deržič z bivšim sekretarjem tov. Janezom Volčanškom. Oba tovariša sta bila prav zadovoljna, ko sta videla delovni polet in enotnost članov socialistične zveze.

Sromljani želijo tudi gostilno, kjer bi se po trudu polnem delu povseli in kjer bi potujoči turisti lahko dobili res pristno domačo kapljico. Prostor že imajo, nisc se pa še zedinili, kdo naj bi prevzel vodstvo, da bo postrežba res solidna.

Martin Zupančič

Takole so zagrabili v Sromljah: človek ob človeku; pa bo kamen hitro priromal skozi vinograd na novo cesto

„Saj bo DOZ plačal...“

● 17. aprila 1963 se je na avtomobilski cesti pri Medvedjeku zaradi... vnel tovornjak podjetja SAP iz Ljubljane. Škode je za 3.800.000 dinarjev.

● 22. oktobra 1963 je na cesti pri Zameškem zgorelo osebno vozilo. Ogenj je povzročila okvara na električni napravi v vozilu. Škodo so ocenili na 1.000.000 dinarjev.

● 4. novembra 1963 je na avtomobilski cesti zgorel tovornjak — hladilnik podjetja »Centrosped« iz Beograda. V hladilniku je bila kava. Gmotne škode je bilo za 24.000.000 dinarjev.

Skupaj torej 28.800.000 dinarjev škode. Tolikšna vsota samo v treh nesrečah! Stevilka pa je že sama po sebi tako visoka, da osupnemo. Če bi začeli računati, bi gotovo prišlo na misel: z 29 milijoni bi lahko zgradili stolpč s... stanovanji — ali zgradili zdravstveni dom ali znatno pospešili zidanje šole.

Ali — za težke milijone gre, vržene tako rekoč stran. — Ali res vržena stran? Ne, kaj še, saj bo DOZ povrnil škodo! Seveda jo bo povrnil, ker so bila vozila zavarovana. Podjetje bo lahko kupilo nov tovornjak in... DOZ vedno plača.

Tako mislimo domala vsi, ki se vozimo z zavarovanimi avtomobili. Važno je le, da pri karambolu odnesemo zdravo kožo. Kaj nas briga, kaj se bo zgodilo! V vsakem primeru (?) lahko računamo na izplačilo DOZ in (to bolj na uho!) tudi na nov avtomobilček. Kupčija z DOZ je (tako »morat biti) taka, da ni izgube...

Tako mislimo in tako se dogaja.

In vendar: ali se kdaj vprašamo, kdo dejansko plača za nesrečo? Vemo li, kaj je DOZ? Da je to družbeni zavod in da se v njem stekajo družbena sredstva?

Zdi se, da vsi kaj radi preučišimo taka vprašanja, medtem ko se hočemo odgovorom dosledno izmakniti. In vendarle je odgovor, ob katerem bomo vsi osupnili. Po vsej verjetnosti ga je treba iskati v naslednjih podatkih:

Samo lani je medobčinska zavarovalnica v Novem mestu izplačala za poškodbe avtomobilov 126.273.593 dinarjev, od tega v 458 primerih 95.140.759 dinarjev družbenemu sektorju (podjetjem, zavodom, ustanovam in organizacijam), v 515 primerih pa zasebnikom 31.132.834 dinarjev. Le v 42 primerih je zavarovalnica izplačilo odškodnine zasebnikom in delovnim organizacijam zaradi pomanjkanja ustreznih dokazil oklopnika. V primerjavi z letom 1962, ko je bilo število motornih vozil manjše za okrog 100 odstotkov, je zavarovalnica izplačala lani 180 odstotkov odškodnin več kot leto dni prej. Porast izplačil ni v skladu s porastom motornih vozil, zato velja ugotoviti, kateri razlogi vplivajo na pojave neskladja.

Na ceste s preventivo!

Iz pregleda vzrokov prometnih nesreč je razvidno, da je prišlo do nesreč naj-

večkrat zaradi izsiljevanja prednosti na cestah, nepredvidnosti voznikov in nepredvidnosti na slabih cestah in podobnih razlogov, kjer so krivi predvsem vozniki. Druga vrsta vzrokov je objektivnega izvora in se pogosto omenja pri nesrečah, ko zgori vozilo zaradi trenja pliščev na kolesih, ko se preloži nosilna os, ko počijo vzmeti in se poškodujejo drugi avtomobilski deli. To so tako imenovane tehnične okvare vozil. Dejanskega krivca v nesreči je težko najti, razen takrat, ko gre za očitno malomarnost (ali vinjenost) voznikov. Zato podjetja, katerih vozniki so prizadeti v nesrečah, včasih preveč enostransko zvrčajo krivdo na posameznike. Premalokrat pa se vprašajo, ali je bil tehnični pregled vozila v redu, preden je vanj sedel voznik in se odpravil na pot, ali je material, vgrajen v vozilo, dovolj trpežen za napore dolgih transportov itd. Seveda je dostikrat očitno, da ne.

Premalo so podjetja do zdaj skrbela tudi za preventivo. Tu bi kazalo omeniti spodbuden primer podjetja »Gorjanci«, ki bo odlikovalo in nagradilo vse tiste svoje voznike, ki v daljšem času ne bodo imeli škode na vozilih. Nagrada in odlikovanje sta vselej mikavna, zato bodo vozniki nedvomno previdneje vozili, pregledovali vozila pred odhodom na potovanje in po prihodu domov ter se vseskozi izogibali prekrškom in nesrečam. K preventivni dejavnosti je treba šteti tudi ukrep medobčinske zavarovalnice, ki je regresiral pregleda oziroma testiranje poklicnih voznikov.

Prav gotovo so ti ukrepi še premalo učinkoviti. Med drugim bodo poostreni predvsem tehnični pregledi vozil ob registraciji, pri čemer bo izločeno iz prometa vsako vozilo, ki ne bo vsestransko ustrezalo predpisom za vožnjo po javnih cestah. V zvezi z vsem tem čakajo na reformo tudi pravilniki in predpisi, ki bodo posledje uredili odnose med zavarovalnici in zavarovalnicom tako, da bo vnaprej preprečeno nepotrebno izkoriščanje sredstev zavarovalnice.

Ne bo vedno DOZ plačeval za malomarnost!

Nedvomno bodo ti in podobni ukrepi naposled lastnikom in voznikom motornih vozil le dali vedeti, da tak zavod, kot je zavarovalnica, ni molzna krava, ki bi jo lahko izkoriščali, ampak družbeni zavod za pomoč tistim zavarovancem, ki imajo do izplačila odškodnine res pravico. Zaskrbljeni ob podatku, da je prišlo letos na zavarovalnico že 260 prijav za izplačilo odškodnine, pa pričakujemo, da bodo ukrepi čimprej obveljali tudi v praksi. Ob pomoči teh bo prebila ovire tudi nova miselnost, da DOZ le ni tisti, ki bo plačeval malomarnost.

Bo začela veljati uredba o ureditvi naselij?

Naglo se bliža čas, ko nas bodo spet obiskali turisti. Prav je, da že zdaj mislimo na olesnabo Novega mesta in okoljskih vasi. O Novem mestu radi s ponosom govorimo kot o centru Dolenjske. Kot tako pa bi moralo biti urejeno tudi v pogledu čistote. Vendar ni. Zal še vsepovsod vidimo kupe snega z umazanijami vseh vrst. Pločniki ob cesti na kolodvor in tisti ob Cesti herojev proti Ločni so še zasuti s snegom. Ta se počasi topi, voda pa se zbira v lužah. Pešci morajo na ceste, kjer se izpostavljajo nevarnosti zaradi avtomobilskega prometa.

Tudi jamica pred Dolenjskim muzejem je lahko nevarna, še bolj pa sam hidrant, ki štrli iz ceste kakšnih pet centimetrov. Prelepo ni niti pred zobno ambulanto. Na snegu v tej okolici so dobro vidni krvavi izpljunki, ki okolici gotovo niso v okras. Ulica Mej vrti je zaradi strmine in poledice zelo težko prehodna. Pred zdravstvenim domom in frančiškansko cer-

kvijsko je grše kot kjerkoli na kmetih. Blato, žaganje, podrti skladovnica drv in še marsikaj temu mestnemu predelu ni v ponos. Če pustimo ob strani, da je sosedja zdravstvenega doma starinska frančiškanska cerkev iz leta 1472, bi še sam prostor zaslužil, da bi bil bolj čist in urejen.

Enako je okrog kapiteljske cerkve. Močno zanemarjeni sta Trubarjeva in Hladničkova ulica. Ni pa pomanjkljiva le ureditev ulic in javnih prostorov. Po ureditvi ključje enakó glasno pročelja.

Brez izjeme se bo moralo mesto podrediti občinski ureditvi o ureditvi naselij. Ta uredba tudi ne dovoljuje, da bi bile v mestu na vidnih krajih zajčnice, kurnice, svinjaki in druga navlača. Neurejeni so še vrtovi okrog hiš, kar velja tudi za vasi. Mesto naj bo pometeno, na njegovih balkonih in oknih pa naj se pojavijo rože. Le tako bo Novo mesto bolj privlačno.

Želje odbornikov in njihovih cerkljanskih volivcev

Franc Marinček, Viki Račič in Vinko Lopatič zastopajo v občinski skupščini Brežice prebivalce Cerklj in okoliških vasi. Probleme svojih volivcev dobro poznajo in na sejah skupščine radi zastavijo besedo zanje. Iz razgovora z njimi povzemamo nekaj njihovih mnenj in izjav:

Najprej je stekla beseda o tem, kako dela občinska skupščina. Tovariš Marinček je povedal, da so z delom skupščine zadovoljni, saj se v njem kaže velika demokratičnost. Z nalogami odbornikov so se podrobneje seznanili na nedavnem seminarju za člane občinske skupščine. Seminar jim je veliko koristil, zvede-

li so marsikaj novega in koristnega.

»Ali se volivci večkrat obračajo na vas?«

»Kar pogosto,« je odgovoril tovariš Račič. »Zal vseh zadev ni moč rešiti ugodno in tudi ne tako hitro, kot bi želeli volivci. Največkrat je temu krivo pomanjkanje denarja. Potrebe niso samo pri nas, tudi odborniki iz drugih krajev jih naštevajo prav tako kot mi.«

»Kaj najbolj tare volivce v Cerkljah?«

»Predvsem bi imeli radi urejen zdravstveni dom,« je povedal Vinko Lopatič. »Eno leto že zbiramo krajevni samoprispevek. Skupno s sredstvi krajevnega odbora imamo za adaptacijo pripravile-

nihi blizu dva milijona dinarjev. Nekaj bo morala primatekni se občinska skupščina, od katere smo že prejeli zagotovilo za kritje razlike. Komaj čakamo, da bo zdravstvena služba urejena tudi pri nas. Zdjaj prihaja k nam splošni zdravnik, pozneje pa bi želeli imeti še zobozdravnika. Ljudje od hrvaške meje do Krškega prihajajo v tukajšnji zdravstveni dom. Razen tega imamo tri osnovne šole: v Skopcih, Cerkljah in Bušči vasi. Za zobozdravnika torej več kot dovolj dela.«

»Potrebujemo tudi sodobno trgovino,« sta pripomnila odbornika Račič in Marinček. »Sedanja je premajhna in treba je dolgo čakati na potrebo. Tudi prodajalne kru-

ha nimamo, niti trgovine s sadjem in zelenjavo.«

Potem so tovariši odborniki omenili turizem. Sezona kopanja v Krki se bliža, zato želijo, da bi na prostoru, ki je bil nekoč že odmerjen za kopalnico, zgradili kabine. Urediti bi bilo treba prodajo brezalkoholnih pijač in poskrbeti za parkiranje avtomobilov. Vsako poletje pride v te kraje ogromno kopalcev, ki bi jih morali sprejeti bolj organizirano kot doslej.

Velike preglavice si delajo domačini z mostom na Borštu, ki je v krajevni upravi. Lani so ga zasilno popravili, za kar je občinska skupščina prispevala 100.000 dinarjev. Približno toliko so prispevali ljudje sami. Zdjaj je delo spet zastalo, ker ni denarja. Občinsko skupščino so ponovno prosili za pomoč, da bi lahko nadaljevali s popravilom. Za prostovoljno akcijo med ljudmi je značilno to, da se mnogi, ki most uporabljajo, niso odzvali, oz. so zbiranje celo ovirali.

Volivci v Bušči vasi želijo pitno vodo, ki jo bodo letos napeljali. Tudi oni so se odločili za krajevni samoprispevek.

V razgovoru so odborniki nadalje potožili, da v Cerkljah ni pravega kulturno-prosvetnega in društvenega življenja. Pogrešajo prireditve, na katerih bi sodelovali člani domačega kulturno-prosvetnega društva. Menijo, da se prosvetni delavci premalo vključujejo v posamezna društva in organizacije, ki bi pod njihovim vodstvom laže zaživele. Računajo, da bo po zgraditvi stanovanj položaj boljši, ker se jih bo manj vozilo v Brežice.

Tovariši so našli še vrsto želja cerkljanskih volivcev, ki verjetno ne bodo takoj uresničene. Letos bi imeli radi telovadnico za šolo, a ne bodo prišli na vrsto, ker so drugod potrebe še nujnejše. Prebivalci bi se radi tudi doma zaposlovali, zato predlagajo ustanovitev obrtne podjetja, kakršnegakoli, samo da se ne bi bilo treba voziti na drugam.

JESENIČANI: »Premalo za obrt«

Najbolj pereča vprašanja: šola, avtobusne zveze, obrt in odkup zemlje

Zbori volivcev v Jesenicah na Dolenjskem slavijo po tem, da so dobro obiskani. Prejšnji tork pa se jih ni zbralo toliko kot običajno. Bilo je zvečer in močno je deževalo. Marsikoga je najbrž zadržalo slabo vreme. Pol ure po napovedanem začetku so posamezniki še prihajali v prijetno zakurjeno sobo družbenih organizacij, potem pa je tudi zamudnikov zmanjkalo. Odbornik je začel pojasnjevati, kakšni so letošnji gospodarski načrti občine, koliko sredstev je na razpolago, za koliko se povečuje proizvodnja, kakšne izboljšave so predvidene v šolstvu in zdravstvu ter kako se bo razvijal turizem v občini.

Volivci so poslušali razlago o planu v glavnem brez

BREŽIŠKE VESTI

pripomb, le ob številkah za investicijske izdatke je bilo slišati mimogrede kak komentar. Ko je prišla na vrsto razprava, je tišini najprej sledilo vprašanje o kmetijskih dokladah oz. o skupini, v katero so uvrščeni. Delovni predsednik je pojasnil, naj bi o davkih spregovorili po obravnavi plana, tako kot je na dnevnem redu. Prisotni so načeli več vprašanj, predvsem o potrebah v šolstvu in zdravstvu, o investicijski politiki v kmetijstvu, o zaposlovanju delovne sile in osebnih dohodkih.

Razprava se je razživila šele potem, ko so prišli na vrsto davki. Izkazalo se je, da so bili Jeseničani glede skupine napačno informirani in da njihova zemljišča niso

v prvem, najbolj obdavčenem okolišju. Kljub temu jim ni šlo v račun, zakaj so hribovci v četrtem, češ da jim gre v hribih bolje kot na ravnini. Nato je sledil razgovor o arondacijah in odkupu zemljišč. Šele tu so se odražali in beseda je dala besedo.

Predvsem želijo imeti avtobusno zvezo z Brežicami sredi dopoldneva in pa postajanje avtobusov Ljubljana-Zagreb na priključku pri Mokricah.

Med dolgoletne želje sodi tudi gradnja nove šole, ki bo stala na Veliki Dolini. V družbenem planu je za leto predvidena gradnja temeljev. Zbor volivcev na Veliki Dolini je za zidavo šole in prosvetnega doma predlagal in izglasoval 2 odstotka samoprispevka od katastrskega dohodka in od osebnih dohodkov delavcev in uslužbencev. Volivci na Obrežju so menili, da bi prispevali samo za šolo, ne pa tudi za prosvetni dom, ker ga oni ne bodo veliko uporabljali. O višini samoprispevka bodo odločili na enem izmed naslednjih zborov, ker tokrat niso bili sklepčni. Poudarili

so, da družbeni plan posveča premalo pozornosti uslužnostni obrti in da nekateri poklici izumirajo. Podpreti bi bilo treba zasebnike, da bi odprli svoje delavnice in krili vsaj najbolj pereče potrebe po storitvah.

Na zboru so tudi živahno razpravljali o zaposlovanju. Domačini se zaposlujejo v Bregani, Samoboru in Zagrebu. Radi bi imeli kako industrijo doma, vendar je pa vsaka vas ne more dobiti. Delavci iz brežiške okolice se tudi vozijo na delo, mnogi med njimi v Zagreb in v precej oddaljeno celozno tovarno v Krškem. Vožnja res ni najboljša rešitev, toda dokler ni drugih možnosti, se je s tem treba spriznati. »Mi vam damo zemljo, vi pa nam tovarno!« se je oglasil kmet, ki bo s podružbija-njem izgubil del svojih zemljišč. Najbrž bo še naprej ostal kmet in bo treba iskati rešitev v kooperacijski proizvodnji, tako kot ponekod že uspešno delajo. Potem ne bo treba sprejemati miloščino, ampak plačilo za delo.

-ey

VELIKA DOLINA: samoprispevek za šolo in prosvetni dom

Predzadnje nedeljo je bil zbor volivcev v Veliki Dolini zelo dobro obiskan. Občani so se srečali s svojimi odborniki in se z njimi pogovorili, kako bo letos gospodarstva občina. Zanimali so se za načrte gospodarskih organizacij, posebej za kmetijsko pagono, pa tudi za razvoj družbenih služb. O potrebi po novi šoli v Veliki Dolini že dolgo govorijo in letos bodo tudi oni prišli na vrsto. Na razpolago so sredstva za

gradnjo temeljev, prihodnje leto pa bo šola že pod streho. Na zboru so razpravljali o predlogu za zbiranje krajevnega samoprispevka za zidavo šole in dograditev prosvetnega doma. Vsi so glasovali zanj in na lastno pobudo zvišali odstotek od 1,5 na 2 odstotka. Samoprispevek bodo plačevali kmetje od katastrskega dohodka, delavci in uslužbenci pa od svojih osebnih dohodkov.

Na Bizeljskem želijo boljši izbor filmov

Obiskovalci kinopredstav na Bizeljskem so prikrajšani, ker z zastarelim projektorjem ni mogoče predvajati filmov s široko sliko. Letos bodo morda le prišli do nove kinoparature, če bo sklad za pospeševanje proizvodnje in predvajanja filmov dotiral nabavo projektorja. Obisk kinopredstav na Bizeljskem ni najboljši in za redno predvajanje filmov je na leto potrebno nekaj nad 270.000 dinarjev dotacije iz obč. sklada za kulturno dejavnost. Za prebivalce Bizeljskega je kino edini vir kulturnega razvedrila, a jim ob sedanjih tehničnih zmogljivostih ni mogoče nuditi vrste dobrih filmov.

Tečaj šivanja in krojenja na Bizeljskem

Na Bizeljskem je bil te dni zaključen tečaj šivanja in krojenja, ki ga je obiskovalo 35 žensk. Tečaj je priredilo predstavništvo trgovine. Singer v Ljubljani. Tečajnice so bile zelo vestne in pridne, in so se v razmeroma kratkem času veliko naučile. Predavateljica je bila z njihovim delom zelo zadovoljna, posebno še, ker so se s tako vneto lošile krojenja in šivanja in so zaradi tega tudi veliko napravile.

Komisija za pomoč pri sestavljanju statuta delovnih organizacij pri občinski skupščini Brežice je prejela na vpogled 7 statutu: 3 iz industrije, po enega pa od trgovine, obrti, šolstva in zdravstva. Vseh statutu bo 46; večina podjetij in zavodov jih še ni pripravila in jih zdaj mrzlično sestavljajo. Zadnji rok za oddajo na občinski skupščini bo potekel 16. marca.

V podjetjih jim sestavljanje ne dela toliko težav kot v družbenih službah, predvsem v šolstvu in zdravstvu. V statutih želijo imeti sestavljavci čimveč določil iz drugih predpisov, iz zakona o delovnih razmerjih in podobno. V bistvu je to le prepisovanje, in tega, kar je že določeno, ni vredno sprejemati. Morda je dobro v toliko, da bodo s prebiranjem statuta vsi člani kolektiva lahko pobliže spoznali svoje pravice in dolžnosti. Uradni listi so zanje precej odmaknjeni in redkokdaj si jih kak delavec sposodi z direktorjeve knjižne police.

Statutarne komisije se tudi ne znajdejo najbolje pri sistematiki. V podjetjih gre to laže, ker so delali povsod že več pravil in pravilnikov in je gradivo kolikor toliko urejeno. Pri zavodih nastajajo nejasnosti zaradi razmerne pristojnosti organov upravljanja, ker so mnenja zelo različna. Na eni strani naj bi bil upoštevan javni interes,

Pozna se, da še ni občinskega statuta!

na drugi strani pa ne bi smeli kratiiti samoupravnih pravic kolektivu. Pri vseh statutih je čutili pomanjkanje občinskega statuta, ki do zdaj še ni bil dan v razpravo.

Statuti družbenih služb predvidevajo, da o letnem finančnem planu, zaključnem računu in delitvi čistega dohodka na sklade odločajo sveti zavodov, eden izmed statutu pa daje to pravico upravnemu odboru. Občinska komisija meni, da to ni v skladu z ustavnimi načeli. O zgoraj omenjenih zadevah naj bi odločal zbor delovne skupnosti analognog delavskemu svetu, sveti zavodov pa naj bi dajali le svoje pripombe. Če se ta dva organa ne bi mogla zediniti, bi posegla vmes občinska skupščina kot ustanovitelj.

Sestavljanjem statutu tudi ni jasno, kdo naj odloča o pripojitvi, razdelitvi in združitvi delovne organizacije. Nekateri menijo, da delavski svet, drugi, da zbor delovne skupnosti z referendumom.

Pri Zavodu za komunalno dejavnost v Brežicah ni posebnih predpisov o organih upravljanja. Kolektiv šteje 46 članov. Predvideli so svet delovnega kolektiva, svet zavoda in upravni odbor. V svetu zavoda naj bi sodelovali zainteresirani državljani in organizacije ter predstavniki delovne skupnosti in reševali le zadeve širšega pomena. Svet delovne skupnosti naj bi imel enake pravice kot delavski svet.

Statute, ki so jih delovne organizacije predložile občinski skupščini, bo treba seveda še dopolniti. Ponekod je premalo obdelano odločanje celotnega kolektiva, poslovna tajnost, izumiteljska dejavnost, delitev dohodka na sklade, združevanje, letni plan, zaključni račun, HTZ, skrb za prehrano delavcev in prevoz ljudi na delo.

Občinska skupščina bo obravnavala statute po skupinah dejavnosti. Nakopičilo se bo veliko tega dela, ker večina komisij odlaga oddajo na zadnji rok.

Poslovalnico Trgovskega podjetja »Krka« v Veliki Dolini prebivalci nad vse pohvalijo, da je dobro založena in da vladno postrežejo. V objektiv smo ujeli vajenico Tončko Kvartuh pri strežbi in kuharico šolske mlečne kuhinje Marijo Žrlič, ki je bila tam po nakupih.

Letos preureditev pošte in ATC

Pošta v Brežicah postuje zdaj v neprimernih prostorih, zato bodo pričeli adaptirati. V načrtu imajo tudi avtomatizacijo telefonskega prometa. Za nabavo ATC (avtomatske telefonske centrale) so že vložili 5 milijonov dinarjev, celotna predračunska vrednost pa znaša 84 milijonov dinarjev. 60 odstotkov te vrednosti bo oskrbelo PTT podjetje, ostalo pa bo prispevala občinska skupščina. Če bodo vsa dela potekala po načrtu, bo v Brežicah telefonski promet avtomatiziran do konca tega leta.

SPODNJE

Kopitarna povečuje proizvodnjo in izvoz

Majhni osebni dohodki - Davek na zaostalost proizvodnje - Vsako leto: tisoč novih modelov kopit zaradi muhavosti mode po svetu - Neopravičeno odtegotvanje pravic do oprostitev pri plačevanju prispevka od dohodka

Kopitarna je za Sevnico pojem kot železarna za Jesenice. Seveda ni takšen gigant, mnogo manjša je in gospodarsko manj pomembna, pa vendarle krajevna značilnost, za katero ve vsak Slovenec, ki je kdaj koli kupil napačnega za čevlje. Tri četrt stoletja in nekaj let čez že obstaja. V Jugoslaviji je to največja tovarna kopit. Njeno proizvodnjo diktira moda, ki si celo za kopita izmišlja nove oblike. Za modne muhavosti hrani tovarna mnogo dokazov. V arhivu ima 76.000 različnih modelov kopit, za dobrih 50 let nazaj. Zadnje čase napravi vsako leto okoli 1000 novih modelov S svojimi izdelki oskrbuje Kopitarna tovarne obutve po vsej državi, pa tudi izvaža precej. Pa poglejmo, kako gospodarijo, kakšne uspehe in kakšne težave imajo v tem sevniškem

podjetju!

Lanski plan količinsko ni bil dosežen pri vseh vrstah izdelkov. Občuten padec je zaslediti pri izdelavi lesenih pet za ženske čevlje. Naročila zanj so bila skromnejša, ker se je čevljarska industrija preusmerila na uporabo plastičnih pet. Tudi kopit so lani napravili manj kot leta 1962. Zataknilo se je pri izvozu; imeli so težave na tržišču Severne Amerike.

Finančni uspeh zaradi tega ni bil zmanjšan in plan so celo presegli. Bruto proizvod je bil presežen za 18%. Vzporedno s tem so rasli tudi stroški in presežek znaša 22%. Čisti dohodek je bil zaradi tega za 3 odstotke manjši od planiranega. V sklade so lani vložili le 42 odstotkov od predvidene vsote, pri bruto osebnih dohodkih pa so presegli

plan za 3 odstotke. Razmerje med osebnimi dohodki in skladi je bilo torej povsem porušeno. Takšno stanje je spodbudilo kolektiv, da se je odločil za rekonstrukcijo tovarne. Podjetje ima izdelan investicijski program, po katerem naj bi investirali v osnovna sredstva 782 milijonov, v obratna sredstva 295 milijonov, skupaj torej 1 milijardo 77 milijonov. Toliko sredstev naenkrat ne morejo spraviti skupaj, zato so investicijski program razdelili na dva dela. V prvi fazi je predvidena strojna rekonstrukcija, s katero pričenjajo v tem letu, 200 milijonov bodo vložili v osnovna sredstva in 100 milijonov v obratna sredstva. Strojna oprema predstavlja 74 odstotkov celotne rekonstrukcije, gradnja pa samo 26. Opremo bodo po večini uvozili iz Italije in Švice.

IZREDNA AKTIVNOST BORCEV V SEVNICI

23. januarja je bila v Sevnici redna letna konferenca občinskega združenja borcev. Zabeležili so stoočstoten obisk članov in delegatov. Tudi gostje so se vsi odzvali povabilu.

Konferenca je potekala v delovnem vzdušju in sprejeti so bili številni napotki za bodoče delo. Organizacija ZB je v zadnjem letu pokazala izredno aktivnost. Vanjo je vključenih 867 članov. V organih družbenega upravljanja, v samoupravnih organih, v občinski skupščini in raznih družbenih organizacijah jih sodeluje kar 86 odstotkov. Če upoštevamo, da ti ljudje niso več mladi, je to njihovo delavnost treba še toliko bolj pozdraviti.

Na konferenci so veliko razpravljali o varstvu borcev, ki mu doslej niso namenili dovolj pozornosti. Raznih študijskih podpor so razdelili v vrednosti 1.340.000 dinarjev. Skupna vsota ni ni tako majhna, delži na posameznika pa so bili kaj skromni. Priznavalno je dobilo 21 upravičencev. Skupen znesek zanj je bil 1.273.000 dinarjev. Za letos so predlagali večje zneske v skladu za varstvo borcev in upajo, da bo predlog sprejet. Občinska skupščina naj bi sprejela tudi odlok o varstvu borcev.

V spredju so bile tudi razprave, kako urediti varstvo borcev, ki so ostali doma na kmetijah. Večina teh kmetov ne išče priznanja o posebni delovni dobi, ker smatra, da jim to ni potrebno. Med njimi

Opravičilo »POSAVJU« v Brežicah

Na zahtevo obrtno-servisnega podjetja »POSAVJE« v Brežicah smo dobili v soboto odgovor tržnega inšpektorja brežiške občinske skupščine, ki popravila netočno trditve v našem članku »Razne nepravilnosti pod drobnogledom inšpektorjeva«, objavljenem 31. januarja 1964 v našem časniku. Podatke za ta sestavek smo namreč črpali iz uradnih virov, šele zdaj pa je na našo željo tržni inšpektor naknadno ugotovil, da navedbe glede »Posavja« v omenjenem članku niso bile točne. Posoda za smeti (predelan sod) pri tem podjetju ne stane 5.000 din, temveč samo 2.500 din; pri omenjeni ceni 5.000 dinarjev sta bila mišljena torej dva sode za smeti. Kolektivno podjetje »POSAVJE« se zaradi neljube napake, ki ni nastala po naši krivdi, s tem opravičujemo.

Uredništvo lista

bodo zdaj napravili anketo in tako ugotovili, koliko je borcev, ki se s svojim delom zaradi ostarelosti ne morejo več preživljati. Lani je bilo rešenih 206 zahtevkov za posebno delovno dobo. Bil so tudi primeri, ko ljudje zahtevajo priznanje neupravičeno, največkrat za obdobje pred 9. septembrom 1943, ker bi radi izposlovali čim večje ugodnosti.

Stanovanjski problemi niso več tako pereči kot pred leti.

SEVNIŠKI VESTNIK

Občinska skupščina je lani zgradila dve stanovanji, a dve namerava zgraditi letos. Iz stanovanjskega sklada je do deljeno pet in pol milijona za nove gradnje in milijon 200 tisoč za adaptacije. Razen tega bodo gradila podjetja, ker so mnogi borci zaposleni. Konferenca je sprejela pripo-

Osebnopotrošnja se ne povečuje v skladu z narodnim dohodkom

Narodni dohodek v občini Sevnica se bo povečal za 11,2 odstotka v primerjavi s preteklim letom. Osebnopotrošnja bo nekoliko zaostajala za tem odstopkom, povečala se bo za 9,4 odstotka. Število zaposlenih se letos povečuje za 13 odstotkov, pri produktivnosti dela pa ni pričakovati bistvenega napredka, oz. je pričakovati celo zmanjšanje. To bo povzročila delno spremenjena kmetijska proizvodnja ter občuten izpad proizvodnje v Jugotanimu, Kopitarni in konfekciji »Lisca«. Ker narašča število zaposlenih, bo teže priti do povečanja osebnih dohodkov tako v industriji kot tudi v kmetijstvu. Ustavitve cen za sedaj še ne moremo pričakovati,

Razgibano delo AMD Sevnica

22. februarja je imelo občni zbor Avto-moto društvo Sevnica. V preteklem letu se je društvo posvetilo predvsem delu z mladino; organiziralo je enodnevnne seminarje o prometni vzgoji po šolah, priredilo več predavanj o prometni varnosti po občini, za šolsko mladino pa 12 predavanj z naslovom: Otok in cesta. Na osmih šolah so predvajali po dva filma, ki ju je gledalo nad 2000 otrok. Testirali so 682 otrok; rezultati so bili presenetljivo dobri. Testiranje avtomobilistov in mopedistov ni bilo uspešno, ker vozniki ne obnavljajo predpisov.

AMD je v Sevnici organiziralo kolesarsko tekmovalstvo za učence vseh šol, spretnostno tekmovalstvo s mopedi, motornimi kolesi in avtomobili ter lov na listico. Za vsa

ročila, naj bi se aktivi borcev pri podjetjih razširili in se ukvarjali predvsem v vprašanju članstva članov ZB. Njihova naloga bo, da vnesejo določila o varstvu v statute delovnih organizacij, v katerih bi morali kaj več napisati o dopustih, zdravljenju, štipendiranju otrok borcev ipd.

Udeleženci konference so izglasovali tudi predlog, naj se mladinski odred preimenuje v »Kozjanski bataljon« in da se imenuje štab bataljona. Občinska skupščina naj bi o tem izdala poseben odlok. Sprejeti so tudi predlog, naj bi se nova osnovna šola imenovala po narodnem heroju Maroku.

Komisija za zgodovinsko dejavnost in spomeniško gradstvo že vrsto let zbira gradivo za sestavo kronike NOB, o delovanju Komunistične partije in o najvažnejših dogodkih med drugo svetovno vojno na sevniškem območju. Vse to gradivo namerava dati šolam, ki naj bi prenašale

kajti proces usklajevanja cen kmetijskih pridelkov z industrijskimi proizvodi še ni končan.

Skoki v Šmarju pri Sevnici

Na 20-metrski skakalnici v Šmarju pri Sevnici je bilo 16. februarja tekmovalje v smučarskih skokih, ki so se ga udeležili naslednji pionirji: Joži Kelnarič, Drago Močič, Lado Kelnarič, Dušan Zupan, Peter Ivančič, Konrad Lošdorfer, Drago Lošdorfer, Elko Zeme, Tone Kragl, Ernest Šumelj, Rudi Prosenik in Darko Abram. Najboljši skakalec Abram je zasedel 6. mesto.

ta tekmovalja je bilo med člani veliko zanimanja.

Zelo je uspelo mladinsko tekmovalje »Pokaži, kaj znaš o prometu« Tekmovalja so se udeležili člani društev Ljubljana, Kranj, Ajdovščina, Celje, Krško, Kočevje, Brežice in Sevnica. Podmladek je imel vse leto redno pouk in praktične vožnje z avtomobilom in mopedom. Za pionirje je društvo organiziralo več izletov ter tekmovalje z gokardom in mopedom.

Lani so bili v Sevnici trije tečaj za voznike amatere ter trije za mopediste. Tečajniki so izpite dobro opravljali pred komisijo v Vidmu Krškem, od 146 jih je napravilo izpit 142. Tudi mopedisti so uspešno prestali izpitne preizkušnje.

borbene tradicije na mladino.

Konferenca je ugotovila, da so se borci z izredno živahnostjo vključili v družbeno življenje občine. Njihova aktivnost se je zlasti pokazala pri pripravi na volitve. V okviru proslave 20-letnice AVNOJ je združenje priredilo razstavo dokumentacije o razvoju NOB v občini Sevnica. Razstavili so nekaj nad 100 različnih fotografij in drugih dokumentov ter dali pobudo za nadaljnje zbiranje tega gradiva. Njihova želja je, da bi v gradu uredili krajevni muzej, del tega muzeja pa naj bi ponazarjal tudi narodnoosvobodilno borbo.

—ey

NA TUJA TRŽIŠČA ZA 749 MILIJONOV IZDELKOV

V sevniški občini pričakujejo, da se bo letos povečal izvoz za 35,8 odstotka. Lani je znašala vrednost celotnega izvoza 552 milijonov. To vso to bodo povečali na 749 milijonov dinarjev. Na tuja tržišča bodo prodali 13 odstotkov vse proizvodnje: kmetijske 51,1 odst., obrtne 18,2 odst. in industrijske 10,1 odstotka. Največ bo po sedanjih predvidevanjih izvozila Kopitarna. V mednarodno blagovno menjavo se letos uspešno vključuje Mizarska zadruga, ki povečuje svoj izvoz skoraj za 100 odstotkov.

Težnje za izvažanje izdelkov na zunanja tržišča na gospodarstvo zelo dobro vplivajo. Delovni kolektivi si prizadevajo za izboljšanje kakovosti in večjo izbiro proizvodov. Najbolj izpodbudno pa je to, da se nenehno trudijo za večjo delovno storilnost, modernizacijo in mehanizacijo proizvodnje.

Se bo prebiti led vendarle stalil?

Bo brežiška mladina le dobila svoj klub v prosvetnem domu?

O nedelavnosti brežiške mladine je bilo že veliko razprav. Govorili so, da ima malomeščanske nazore, da se izživlja ob taroku v kavarni in še marsikaj. Ugotovitve so bile pravilne. Da bi mladince spodbudili k koristnejšemu delu, je sekretar občinskega

komiteja ZMS Silvo Jeršič nedavno sklical sestanek z mladinci mestnega aktiva, na katerem so se pogovorili o bodočem delu.

Mladinci so načeli vprašanje klubskega življenja v Brežicah. Silvo Jeršič jih je seznanil z odločitvijo občinske

ga odbora SZDL, da mladina brežiškega aktiva ne bo prej dobila ustreznega prostora, dokler se ne bo izkazala za aktivnim delom.

Klub je v Brežicah zelo potreben. Predvidevajo, da bi ga lahko odprli v Prosvetnem domu. V njem bi imeli vse: televizor, dnevno in tedensko časopisje, revije in še kaj. Prostor bi bil odprt za vsakogar, vendar bi uvedli članarino. S to članarino, ki bi se počasi nabrala v večjo vsoto, bi klubsko sobo še izpopolnili in opremlili. Na sredstva bi lahko upali tudi pri Skladu za kulturno in prosvetno dejavnost ter Zavodu za razvoj kulture in prosvete.

Klubska dejavnost si brežiška mladina zamišlja na precej domiselni način. Poleg prebiranja časopisja, poslušanja gramofonskih plošč in podobne zabave bi bila v teh prostorih najrazličnejša razgovorna predavanja, ki bi jih pripravljali mladinci sami. Možno bi bilo ustanoviti tudi glasbeno sekcijo in plesno šolo, za kar so pogoji že zreli. S prireditvami, kot so literarni in drugi večeri, pa bi v klub pritegnili še več mladine in ostalih občanov.

Mladina ima program in tudi možnosti, da uresniči te zamisli. Za uresničitev pa bo treba visoko zavahati rokave in vsaj splošne trdo delati. Ob zavzetosti vseh bo dejavnost hitro stekla, mladinci ne bo več treba poslušati očitkov, da po nepotrebnem posega po kavarnah in se neprimerno izživlja.

Tml

V Sevnici primanjkuje vode

Preskrba z vodo v Sevnici le še začasno zadošča. Krajevna skupnost pripravlja za zagotovitev zadostnih količin pitne vode poseben program. Raziskave za novimi vodnimi viri so v načrtu že za leto 1964. Pomanjkanje vode bo občutiti prav kmalu in v obstoječe vodno omrežje bodo verjetno vključili železniški vodnjak pri sevniški postaji. Prej morajo strokovnjaki še raziskati, če je voda primerna za uporabo. Vse to je le začasna rešitev in bo pomanjkanje vode odpravila le za kratko obdobje.

Razveselite znanca in prijatelje z DOLENJSKIM LISTOM!

Jamarska sekcija bo tudi v Kostanjevici

Nedavno sta se predstavnikama Jamarskega kluba Vinka Padersišca-Batreje iz Novega mesta udeležila sestanka krajevne organizacije Socialistične zveze v Kostanjevici, kjer so med drugim razpravljali o ureditvi kapniške jame Studene. To bi bil velik prispevek k posploševanju turizma na Dolenjskem.

Ureditev Studene bo zahtevala velike napore vseh množičnih organizacij, zlasti pa bi lahko pri delu pomagali delavska in šolska mladina. V ta namen organizira Jamarski klub iz Novega mesta v Kostanjevici sekcijo jamarjev, ki bo lahko znatno prispevala pri ureditvi Studene in nadaljnjih raziskavah kraškega področja v okolici Kostanjevice. Ustanovni občni zbor sekcije bo 1. marca ob 8. uri v prostorih Doma TVD Partizan v Kostanjevici. Obč-

nemu zboru bo sledilo zanimivo predavanje, spremljano z barvnimi diapozitivi iz jam širom po Sloveniji.

Z ureditvijo bo treba pohiteti, kajti prav bi bilo, da bi si dolenski podzemeljske lepote ogledali tudi delegati IV. mednarodnega speleološkega kongresa, ki bo prihodnje leto v Ljubljani in Postojni. Zaradi afirmacije Jamarskega kluba v Novem mestu predlagamo, da bi ta klub prevzel pokroviteljstvo zbora jamarjev Jugoslavije, ki bo tudi v prihodnjem letu. Ob tej priložnosti bi bila klubu dobrodošla vsaka materialna pomoč iz ustanov, podjetij in drugih organizacij, kakor tudi od posameznikov, ker bo le tako možno dokončati akcije, ki so si 8. uri v prostorih Doma TVD Partizan v Kostanjevici. Obč-

S povečanjem proizvodnje bo narasel izvoz

Po končani rekonstrukciji se bo povečala proizvodnja finalnih kopit za 110 odstotkov, proizvodnja lesenih pet za 6 odstotkov, razen tega pa bodo izdelali letno tudi 600 tisoč parov plastičnih pet. Bruto produkt in skladi bodo enakomerno narasli, in sicer za 40 odstotkov. Z modernizacijo opreme se bo povečala tudi delovna storilnost. Veliko manj bo škarta. V sedanji zastareli sušilnici ga je kar za 7,14 odstotka, to je za 9.800.000 dinarjev vrednosti. V novo programirani sušilnici bo le za pol odstotka škartiranih izdelkov.

Z rekonstrukcijo tovarne se bo predvsem povečal izvoz. Doslej je podjetje izvažalo letno 60.000 polizdelanih kopit in 70.000 parov finalnih napenjačev. Po obnovitvi bo Kopitarna lahko prodala na tuja tržišča 120.000 polizdelanih kopit in 300.000 parov raznih napenjačev ter lesenih podplato. Njeni odjemalci so države zahodnega sveta.

V podjetju je trenutno zaposlenih 486 ljudi. V zadnjih treh mesecih so zmanjšali število zaposlenih za 12 odstotkov, kar je na produktiv-

nost samo ugodno vplivalo. Ostala je na enaki ravni, oz. se je celo povečevala. Med zaposlenimi delavci je 21 odstotkov nekvalificiranih, 49 odstotkov polkvalificiranih, 23 odstotkov kvalificiranih in 7 odstotkov visokokvalificiranih. Po rekonstrukciji se bo težišče pomaknilo v korist kvalificiranih (73 odstotkov), število visokokvalificiranih bo ostalo nespremenjeno, a polkvalificiranih delavcev bo samo še 15 odstotkov. Tudi izobrazbeni sestav uslužbencev ni najbolj ustrezen. Prevladujejo uslužbenci z nižjo strokovno izobrazbo (34), s srednjo šolo jih je 16, z visoko šolo pa 2.

Tehnologija proizvodnega procesa je zastarela, predvsem pa ni urejen notranji transport. V podjetju je nujno potrebna reorganizacija poslovanja in delovnega procesa. Študijo o tem pripravlja Zavod za produktivnost dela v Celju. Najnižji osebni dohodek je 19.000 dinarjev. Delavcev, ki zaslužijo manj kot 25 tisoč dinarjev, je še precej. Nova ekonomska analiza naj bi pripomogla, da bi se vsi čimprej približali meji 25.000 dinarjev. Ključ za to je v modernizaciji proizvodnje, ki zagotavlja večjo delovno storil-

nost in vzporedno s tem večje dohodke.

Težave pri gospodarjenju

V težke pogoje gospodarjenja je Kopitarna zašla, odkar ni več uvrščene v tisto skupino lesne industrije, ki ne plačuje prispevka od dohodka. Sem sodi proizvodnja plošč in pohištva, potrošnih izdelkov, medtem ko predstavljajo proizvodi Kopitarne orodje za izdelavo čevljev. V podjetju menijo, da bi morali biti prav zaradi tega še bolj upravičeni do oprostite. Lani je prispevek od dohodka znašal 47 milijonov 838 tisoč dinarjev. Za toliko bi se lahko povečali skladi in rekonstrukcija bi bila olajšana.

Tudi preskrba s surovinami ne gre gladko. Učinek v januarju bi bil lahko mnogo boljši, če bi gozdno gospodarstvo pravočasno zagotovilo dovolj hlodovine. V podjetju razmišljajo, kako bi v bodoče sami konzervirali bukovino in si tako zagotovili delo v medsezonskem času. Ob zadostnih zalozah surovin bi delovno silo racionalneje zaposlili, obe žagi pa bi namesto sedanjih 170 dni obratovali 300 dni v letu.

Jožica Teppey

POSAVJE

Niso pozabili Bele krajine

NISO POZABILI BELEKRA-
(Nadaljevanje s 1. str.)

ne so bile nove šole in za-
družno domovi, močno pa je
naraščala tudi gospodarska
dejavnost. Pred vojno je bilo
v Beli krajini zaposlenih iz-
ven doma le 500 ljudi, leta
1963 pa je imelo kruh samo
v družbenem sektorju gospo-
darstva brez družbenih služb
že nad 4000 ljudi. Čeprav je
za napredek Bele krajine
družba vložila znatna sred-
stva, so k tako velikim uspe-
hom mnogo pripomogli tudi
napori domačih kolektivov in
občanov.

Tovariš predsednik je med
drugim poudaril, da Beli kra-
jini v sedanjem času najbolj
manjkajo dobri strokovni
kadri in da bo treba v bodo-
če še bolj zainteresirati
kmetovalce za sodelovanje z
zadruhami. Razvoj družbenih
služb v zadnjih letih ni bil
tako uspešen, ker so potrebe
preraščale možnosti, kljub
temu pa je bil tudi na tem
področju dosežen velik na-
predek, saj se je število di-
jakov v primerjavi s pred-
vojnimi časom povečalo za
petnajstkrat. V bodoče, je
naglasil, bo treba več sred-
stev vlagati predvsem v šol-
stvo in socialno varstvo.

Ob koncu je poudaril, da
Bela krajina še menjala
svojo podobo in da je nadalj-
nji napredek odvisen pred-
vsem od lastnih naporov.

V Črnomlju bodo posta- vili spomenik Francu Rozmanu - Stanetu

V nadaljevanju slavnostne
seje so sprejeli odlok o po-
stavitvi spomenika koman-
dantu Glavnega štaba NOV in
POS narodnemu heroju Fran-
cu Rozmanu-Stanetu, pred-
tem po je o njegovi življenj-

ski poti in zaslugah govoril
Anton Dvojmoč.

Udeležencem tega zaseda-
nja so s seje poslali brzo-
javni pozdrav maršalu Titu,
ki se je glasil:

DRAGI TOVARIŠ TITO!

Danes je minilo 20 let,
odkar se je sestel sloven-
ski narodnoosvobodilni
svet na prvo zasedanje v
Črnomlju. Ob tem po-
membnem jubileju, ki je
hkrati praznik občine Čr-
nomelj, smo se zbrali v
istem prostoru člani slo-
venskega narodnoosvobo-
ditnega sveta ter pred-
stavniki delovnih in druž-
beno-političnih organizacij
na svečani seji skup-
ščine občine Črnomelj.

Ko obujamo spomine na
zgodo inške dogodke in
na težavne, a slavne in
zmagovite dneve ljudske
revolucije Jugoslavije, Ti
pošiljamo iskrene tovari-
ške pozdrave z željo, da
bi nas še dolgo vodil po
poti socialističnega razvo-
ja ter utrjeval koeksisten-
co med narodi in svetov-
ni mir.

Ko so delegati in gostje
odhajali iz dvorane v Dija-
ški dom, kjer je predsednik
skupščine priredil sprejem,
jih je pri izhodu spet čakala
mnogo Črnomeljčanov, zla-
sti mladine, ki so ves čas
zasedanja stali na dežju, da
bi lahko še enkrat pozdravili
drage goste.

Številni gostje so se začeli
v dvorani dijaškega doma zbi-
rati v večje in manjše sku-
pine, kjer so obujali spomi-
ne na težka vojna leta in pr-
vo zasedanje SNOS. Bilo je
nekaj prisrčnih snidenj med
starimi borci in aktivisti, ob
tej priložnosti pa so spet in

spet ugotavljali, da tega in
onega, ki se je udeležil zase-
danja SNOS pred dvajsetimi
leti, ni več med nami.

Med sprejemom si je pre-
težna večina udeležencev
ogledala razstavo belokranj-
ske domače obrti, ki je bila
v desnem krilu dijaškega do-
ma. Naenkrat pa je bučanje
glasov utihnilo, ko je v ste-
kleni dvorani pred snemal-
nimi kamerami spregovoril
najprej Marko Vujačić, ki se
je kot član delegacije AVNOJ
udeležil že I. zasedanja SNOS.
Za njim je povzel besedo še
predsednik zvezne skupščine
Edvard Kardelj.

Okoli njega so se takoj zgr-
nili ljudje, vendar je bila
steklena dvorana premajhna
za vse udeležence sprejema in
so morali mnogi loviti nje-
gove tople besede, ki so ve-
ljale partizanski Beli kraji-
ni in njenim ljudem, iz ve-
like sprejemne dvorane.

Kmalu zatem so se začeli
gostje razhajati. Tovariša
Kardelja in Miho Marinka s
soprogama so do avtomobi-
lov pospremili predstavniki
črnomaljske skupščine in po-
litičnih organizacij. Visoka
gosta sta se na poti domov
ustavila še v zdraviliškem ho-
telu v Dolenjskih Toplicah,
kmalu po 15. uri pa so se
odpeljali.

V Črnomlju so te dni
sneli številne zastave in
praznično vzdušje se bo
počasi poleglo. Tako viso-
kih in toliko uglednih go-
stov najbrže ne bo spet
kmalu v prestolnico Be-
le krajine, vendar bodo
le gostoljubni Belokranjci
prav tako prisrčno orga-
nizirali tudi manjše slo-
vesnosti v počastitev 20-
letnice institucij, ki so
delovale v sklopu SNOS.
V letošnjem letu se bo
zvrstilo še več praznov.

Delovno predsedstvo na slavnostni seji občinske skupščine v črnomaljskem
prosvetnem domu ob proslavi 20. obletnice I. zasedanja SNOS: predsednik
občinske skupščine inž. Rado Dvoržak, Anton Dvojmoč in France Stajdohar
(Foto: Marjan Zaplatil)

PLAN IN PRORAČUN STA SPREJETA

Odborniki obeh zborov občinske skupščine v Črnomlju so 15. februarja
na skupni seji sprejeli družbeni plan in proračun za 1964 ter nekaj
pomembnih odlokov

V sejni dvorani skupščine
so se že ob osmih zjutraj
zbrali odborniki občinskega
zborov in zborov delovnih skup-
nosti. Najprej so poslušali
poročilo o izvršenih sklepih,
sprejetih na prejšnjih sejah,
nato pa so razpravljali o 13
točkah dnevnega reda.

Družbeni načrt so odbor-
niki potrdili, dalj časa pa
so se pomudili pri sprejema-
nju občinskega proračuna, ki
predvideva 239 milijonov di-
narjev dohodkov in prav to-
liko izdatkov. S tem v zvezi
so zahtevali, naj bi skladu
za borbe dodelili več sred-
stev, in se niso strinjali sa-
mo s 3.600.000 dinarji, ki so
jih borcem namenili.

Za prosveto in kulturo je
namenjenih 6.570.000 din, za
socialno varstvo 15.320.000 din,
za zdravstveno zaščito
24.134.000 din, za državno u-
pravo in sodstvo 25.830.000 din,
za komunalno dejavnost
5.310.000 din, za intervencijo
je v gospodarstvu 1.800.000 din,
za dotacije zavodom, skladom
in družbenim organizacijam
ter za skupno financiranje
119.968.000 din. Obveznosti iz
posojil in garancije bodo za-
htevale 13.950.000 din, razne
proračunske obveznosti in
proračunska rezerva, kakor
tudi nepredvideni izdatki pa
preostalih 26.566.548 din.

Odlok o komunalni uredit-
vi in zunanosti naselij je
zlasti Črnomelj močno pogre-
šal. Prav gotovo bo zdaj, ko
je ta odlok sprejet, kmalu
opaziti občuten napredek v
estetski podobi mesta. Razen
tega so odborniki določili
vplivna območja v občini ter
predvideli roke za izdelavo
urbanističnih načrtov.

Pri šesti točki dnevnega re-
da, predlogu odloka o ob-
činskem prometnem davku,
pa se je zataknilo. Odborniki
so predlog zavrnili in bo-
do o njem ponovno razprav-
ljali na prihodnji seji.

Precej je bilo govora tudi
o 1 odst. krajevem samo-
prispisku za Semič in neka-
tere okoliške vasi, ki ga bo-
do plačevali delavci, usluž-
benci, obrtniki in kmetijski
proizvajalci, da bi tako do-
bili sredstva za zgraditev
stopnic pri Stefanu, za ure-
ditev semiških pločnikov in
popravilo doma TVD Partiz-
an Tud; ta odlok sta oba
zborov potrdila.

Na seji so soglasno skleni-
li, da bodo odstopili od

Bela krajina dobi radioservis

V prihodnjih dneh bo pri-
šel v prostorih rajonskega
nadzorstva Elektro v Črnom-
lju poslovali radioservis. Po-
dobno obrtno delavnico so
zlasti zadnji dve leti prebi-
valci v Beli krajini močno
pogrešali, saj so bili prisilje-
ni nositi radijske sprejemni-
ke v popravilo bodisi v Ljub-
ljano in v Novo mesto, bodi-
si se zatekali k sušmarjem.
Radioservis je opremila no-
vomeška enota Elektro Ljub-
ljana. Za radiomehanika, ki
so ga z velikimi težavami le
dobili, so imeli leto dni pri-
pravljeno stanovanje. Takoj,
ko bo mogoče, bodo zaposlili
tudi TV mehanika ali pa te-
ga, ki ga imajo, poslali na
specializacijo. Nato bodo
prebivalci Bele krajine lahko
tudi televizorje popravljali v
Črnomlju.

Semič potrebuje dobre avtobusne zveze

Lani so ustvarila semiška
podjetja za poldruge milijar-
do brutoprodukta, letos pa
sta predvideni že dve milij-
ardi. Napredek je v tem
kraju znaten, le avtobusna
zveza je še vedno ena, kakor
je bila. Do konca preteklega
leta je avtobusno progno vzdr-
ževalo podjetje SAP Turist
iz Ljubljane, nedavno jo je
prevzelo podjetje »Gorjanci«
iz Novega mesta. Kot je sli-
šati, bodo še to progno ukini-
li, ali pa bo voznik čas tak, da
se bodo Semičani lahko pe-
ljali le do Novega mesta, kjer
bodo za smer proti Ljubljani
moral prestopiti. To gotovo

ne bi bilo nikomur pogodu.
Razmisliti bi morali tudi o
spremembi proge, ker je se-
danja speljana tako, da se
potniki vozijo v Ljubljano tri
ure. Morda bi smer proge
spremenili, da bi šli avtobu-
si iz Žužemberka direktno
skozí Zagradec do Ivančne
gorice, kjer bi se vključili v
promet na avtomobilski ce-
sti. Iz Ljubljane naj bi šel
avtobus pol ure kasneje, to
je ob 14 popoldne. S spre-
membo proge bi znatno skraj-
šali čas potovanja. Dobro bi
bilo, če bi tudi podjetje »Gor-
janci« povedalo, kaj misli o
tem. FRANC DERGANČ

Potrebujemo združene čebelarke vrste!

Čebelarstvo v Beli krajini
je imelo 28. januarja
1964 svoj redni letni občni
zbor. Kljub temu, da je bil
dan zelo mrzel, je bila ude-
ležba kar dobra.

Predsednik društva Ivan Bi-
ček je poročal o delu društva
v preteklem letu. Vsi sklepi,
sprejeti lansko leto, so izpol-
njeni.

Društvo ima tri modele za
izdelovanje satnic. Vsi člani,
ki so prinesli vosek, so zanj
prejeli kvalitativne satnice in
so bili s tem delom zado-
voljni.

Čebelarstvo v Beli krajini
je v zimni 1962-63 doživelo hu-
do katastrofo. Uničenih je bi-

ročniki Slovenskega čebelarja.
Tajnik društva tov. Mirko
Kramarič je poročal, da je v
Beli krajini organiziranih v
društvu le 76 čebelarjev, vsi
ostali pa stoje križem rok ob
naši organizaciji.

Društvo je imelo v prete-
klem letu 5 rednih sej, kate-
rih so se vsi člani upravnega
odбора redno udeleževali.

Lani smo priredili dve stro-
kovni predavanji, in to v Br-
čevah pri Metliki pri čebelarju
tudi v Sencu ter na Vinici pri
Črnomlju ob izletu ljubljans-
kih čebelarjev na Vinico. Tu
so nam predvajali film o živ-
ljenju čebel. Dvorana je bila
do kraja polna, vsi navzoči pa
so spremljali film in razlago
z izrednim zanimanjem. V
lanskem letu so prišli k nam
na obisk tudi čebelarji iz
Celja.

V preteklem letu so se po-
javile na področju našega č-
ebelarstva društva tudi tatvi-
ne čebelarkega inventarja in
satja. S pomočjo LM smo ta-
tu odkrili in je prejel za stor-
jena kazniva dejanja pri
okrožnem sodišču v Novem
mestu zaslužen kazni: 5 me-
secev zapora. Vsi ukradeni
predmeti so bili vrnjeni.
Stroga kazni naj bo opomin,
da so prav ta dejanja zelo
težka in je treba za nje da-
jati strog odgovor.

Tov. tajnik je še poudaril,
da je treba v Dragatušu ob-
noviti čebelarstvo društvo.
Tudi na tem področju je do-
volj čebelarjev, ki ne bi sme-
li ostati izven organizacije.
Prijava za to delo je prevzel
tov. Evgen Cestnik. Ta je
omelil, da se v minulem letu
niso pojavile na področju dru-
štva nobene čebelje bolezni.

Zastopnica občinske skup-
ščine Črnomelj inž. Golobova
je poudarila, da bi se morali
čebelarji v Beli krajini orga-
nizirati v močno društvo, kaj-
ti le močna organizacija bo
imela uspehe in bo tudi na
zunaj lahko kaj dosegla. Vse-

kakor bi se morala ta orga-
nizacija tesneje povezati z od-
delkom za kmetijstvo pri ob-
činski skupščini. Za intenziv-
no skupno delo pa je potreb-
no najprej dostaviti občinski
skupščini poročilo o številu
čebeljih družin na področju
naše občine. V ta namen je
treba naložiti pašni kataster,
da se bo lahko preprečilo ko-
pičenje čebeljih družin na po-
edinih mestih. Večkrat se
namreč zgodi, da tuji čebe-
larji pripeljejo svoje čebele
prav pod nos našim čebelar-
jem in tako nastaja huda kri-
ko pa bo izdelan pašni kata-
ster, bo oddelek za kmetij-
stvo mogel te probleme uspeš-
no reševati. Nadalje predlaga
tudi, naj bi se v letošnji po-
mladi opravil zdravstveni pre-
gled vseh čebeljih družin na
območju naše občine. Ta pre-
gled naj bi opravil živino-
zdravnik ob sodelovanju č-
ebelarskih preglednikov.

Ob koncu se je oglasil k be-
sedi tudi delegat Zveze čebe-
larskih društev Slovenije tov.
Benedičič. Dal nam je pri-
merna navodila za izboljšanje
dela v čebelarstvu, pa tudi
delo pri naših čebe-
lah. Posebno je poudaril po-
men vzgoje čebelarstva ka-
dra, zlasti čebelarskih pre-
glednikov. Pregledi po stro-
kovnjakih so namreč nujno
potrebni za ugotavljanje in
zatiranje čebeljih bolezni.
Razložil nam je tudi postop-
ek ob zastrupitvi čebel ob
škropljenju sadnega drevja in
prevoz čebel na bodoče plan-
taže, ki jih gojijo kmetijske
organizacije. Omenil je, da
čebela veliko več prispeva
družbi z opravevanjem sad-
nega drevja in drugih rastlin
kakor pa z medom.

Po razrešitvi starega odbo-
ra je bil izvoljen nov odbor,
ki je pa sestavljen iz vseh
dosežanih članov. Tako je
bila staremu odboru izrečena
topla zaupnica.

Matija Weiss

NOVICE ČRNMALJSKE KOMUNE

lo 60-70 odst. čebeljih dru-
žin. Vendar čebelarji niso klo-
nili. Ze v letu 1963 so obnovili
svoja čebelarstva tako, da
smo v tej zimni zazimili že zo-
pet 80 odst. čebeljih družin
po stanju iz leta 1962, ostalih
20 odst. izgub pa bomo, tako
upamo, obnovili v letošnjem
letu in tako dosegli zopet sta-
nje, kakor smo ga imeli pred
katastrofo v letu 1962. S to
obnovo je bilo opravljenega
veliko dela, saj so morali pri-
zadeti čebelarji prekuhati vse
ponesnaženo satje, razkužiti
vse panje in čebelarstvo orod-
je. Med, ki so ga iztočili iz
posameznih satov, ni bil užite-
n, nekateri čebelarji so ga
dobro prekuhali in nato zo-
pet pokrmili, drugi so iz nje-
ga napravili medene pogače
za krmljenje čebel.

Čebelarstvo društvo na Vini-
ci je bilo v preteklem letu
zelo delavno, saj je pridobilo
lepo število novih članov,
med njimi pa so skoro vsi na-

Preločani v Adlešičih

Igralska družina iz Preloke
je 23. februarja uprizorila v
Adlešičih veseligr v treh
dejanjih »MOČ UNIFORME«.
Igralci so si veliko prizade-
vali in kljub utrujenemu o-
dru svojo nalogo zelo uspeš-
no izvršili. Posebno prizna-
nje za to gre učiteljici in re-
žiserki tov. Mariji Staresini-
čevi, ki je kljub temu da je
sama učiteljica na preloški
šoli, našla toliko časa zraven
svojega tekočega dela, da je
režirala in usposobila igralce,
od katerih so nekateri prvi-
krat nastopili. Gledalci so na-
stopajoče nagradili z burnim
aplavzom.

Skoda, da nimamo v Adle-
šičih večje dvorane!

Obstoječa je mnogo premaj-
hna, da bi sprejela vse, ki
želijo kulturnega razvedrila.

ALOJZ CVITKOVIČ

Spominska plošča padlim
kurirjem in vezistom
NOV na poštnem poslop-
ju v Črnomlju (odkrita
ob otvoritvi nove-ATC)

Tokrat o negospodarskih dejavnostih

V eni izmed prejšnjih števil smo že poročali o tem, kaj nalaga družbeni plan občine Metlika občanom s področja razvijanja gospodarstva. Lotimo se zdaj še negospodarskih dejavnosti in komunalnih del, ki so tesno povezana z gospodarstvom in proizvodnjo, saj dajejo osnovne življenjske pogoje za prebivalce. Razen tega so zlasti komunalna dela pomembna za razvoj turizma, kateremu posveča metliška občina vedno več skrbi. V zadevnih načrtih je našlo odmev tudi dejstvo, da se bodo (deloma so se že) letos na področju metliške občine zvrstile obletnice pomembnih dogodkov iz dni revolucije. Naj omenimo samo tri: dvajseto obletnico pohoda XIV. divizije, 20. obletnico ustanovitve KNOJ in 20. obletnico ustanovitve RK Slovenije.

Trideset stanovanj za 117 milijonov dinarjev

Nerešen stanovanjski problem povzroča vedno več težav tako v gospodarstvu kot tudi v razvoju družbenih služb. Strokovnjake bomo vedno bolj potrebovali, v Belo krajino pa bodo vsekakor raje prišli, če jim bomo nudili stanovanja. Stanovanjski sklad občine ima premalo sredstev, da bi zadoščal velikim potrebam, pa tudi gospodarske organizacije se težka namenjujejo sredstvom za gradnjo stanovanj, ker so še vedno v investicijski izgradnji. Pri vsem tem dobro vemo, da je razvoj gospodarstva nepo-

sredno odvisen od tega, s koliko stanovanji bomo razpolagali. Vsled tega smo dolžni do skrajnosti stisniti vse sile za združevanje lastnih sredstev, razen tega pa iskati pomožila iz republiškega stanovanjskega sklada.

Z zahtevki pri republiškem stanovanjskem skladu nekaj let nazaj nismo uspevali, ker

METLIŠKI TEDNIK

v primerjavi z ostalimi ponudniki nismo bili konkurenčni. Letos bi morali zgraditi skupno 30 stanovanj, namenjenih potrebam proizvodnih organizacij in družbenih služb. Zato bomo potrebovali 117 milijonov dinarjev. Gospodarske organizacije in občinski stanovanjski sklad bi morali zbrati 52 milijonov di-

Velika zdravstvena akcija

Za 20-letnico RK Slovenije, ki jo bodo proslavili v Gradcu pri Metliki, pripravljajo glavni odbor RK in sodelovanju z okrajnim in občinskim odborom RK v metliški občini okrog 30 zdravstvenoprosvetnih predavanj. Akcija bo dejansko zajela vso Belo krajino. Na predavanjih bodo obdelane teme iz zdravstva in socialnega varstva. Predavanja bodo že ta mesec.

Li

narjev. Tovarna Betl predvideva gradnjo 16 stanovanj, za kar ima pripravljenih 35 milijonov dinarjev, ostalih 30 milijonov dinarjev pa bi morala prispevati v občinski in republiški stanovanjski sklad.

Vodovodi - pomembna naloga skupščine

Prebivalci v občini zelo dobro vedo, koliko težav imajo z vodo, bodisi v sušnih poletnih dneh ali v hudih zimah. Letos bi morali dograditi skupni vodovod za Metliko. Gradnja je bila začeta že pred vojno, za dograditev v povojnem času pa je potrebnih 100 milijonov dinarjev. 60 milijonov je že zagotovljenih, in sicer: po 15 milijonov je prispevala republika v letih 1962 in 1963, po 15 milijonov pa sta prispevala občina in okraj. Za dograditev potrebujemo še 40 milijonov. Od tega naj bi po dogovoru z republiko in bivšim OLO Novo mesto občina in okraj prispevala po 25 odst., ostalih 50 odst. pa republika. Republiški sklad smo že zaprosili za odobritev 20 milijonov, okrajno skupščino pa za 10 milijonov.

Prav tako je zelo pereče vprašanje vodovoda v Gradcu, kjer uporabljajo vodo iz Lahinje, ki je zaradi razvoja industrije v Črnomlju polna odplak. Za izgradnjo tega vodovoda bi bilo potrebnih 30 do 35 milijonov dinarjev, žal pa še ni znano, od kod dobiti sredstva, čeprav je program že v izdelavi.

Ureditev Metlike, Suhorja in Gradca ter metliškega gradu in muzeja

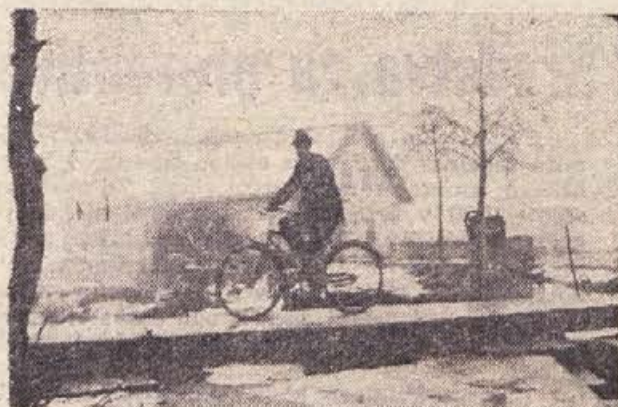
Letos bi nadaljevali s preurejanjem in tlakovanjem trga v Metliki, za kar bo potrebnih 20 milijonov dinarjev. Prav tako bo treba začeti z urejanjem Gradca in Suhorja, za kar bi potrebovali 20 milijonov dinarjev. K uresničenju teh komunalnih del bodo prispevali občani 8 milijonov dinarjev z razpisom krajevnega samoprispevka.

Za ureditev metliškega gradu, v katerem domuje Belokranjski muzej, bo letos namenjenih 5 milijonov dinarjev. Muzej je pomemben tudi zato, ker ga obiskuje vedno več turistov. Del sredstev bo prispeval Zavod za spomeniško varstvo SRS, preostanek pa bo treba najti iz drugih virov.

Še letos bo na vrsti metliško kopališče

Kopališče ob Kolpi v Metliki bodo začeli urejati še v tem letu. V ta namen so že izdelali idejni projekt, ki med drugim predvideva podrobno ureditev kopališkega prostora in prostor za weekend hišice. Letos bodo bržčas uredili kopališče z garderobo in bifejem, prihodnje leto pa bodo uredili še prostor za avtokamp in opravili druga potrebna dela.

DOLENJSKI LIST v vsako hišo Bele krajine, Spod Posavja in Dolenjske!

Prehod čez most s poškodovano ograjo je nevaren zlasti ponoči. Na sliki je del poškodovanega mostu za pešce in kolesarje čez nekaj vodnih rokavov rečice Mirne na Mirni

Vrhtrebnje bo živinorejski predel

Z nedeljskim zborom občanov na Vrhtrebnjem se je v trebanjski občini začela organizirana obravnava osnutka statuta občine ter proračuna in glavnih smernic gospodarskega pospeševanja v letu 1964. Z osnutkom statuta so se Vrhtrebnjci strinjali, ker menijo, da je upošteval tudi njihove predloge in hotenja. K splošnim smernicam gospodarskega pospeševanja pa so imeli nekaj bistvenih pripomb. Tako so se na primer strinjali s tem, da bi njihov predel v prihodnje pospeševal samo živinorejo, manj donosne panoge pa opustil. Vendar so poudarili, da bo treba urediti pogodbeno sodelovanje s kmetijsko zadrugo. Ker leži Vrhtrebnje na precej odročnem in težko pristopnem predelu, ga moreta živinozdravnik in osemenjevalec iz Trebnjega kaj pored-

koma obiskovati. Pot kliče po popravilu. Treba jo bo urediti, da bo možen tudi pristop za motorna vozila. Bolnike nosijo v Trebnje na nosilih, kar vsekakor ni napredno. Pogrešajo tudi servisno delavnico za popravilo poljedelskih in drugih kmečkih orodij. To ponovno narekuje rešitev vprašanja uslužnostnih dejavnosti, ki jih manjka v občini na splošno.

● Sarajevska tovarna »Vaso, Miškin Crni« in mariborska tovarna »Boris Kidrič« bosta dobavili železnice DR Nemčije do konca leta po posebni pogodbi: 304 vagoni, od katerih bo imel vsak 69 ton nosilnosti. Vrednost tega naročila je 3 milijone dolarjev.

● Številna konfekcijska podjetja v Slavoniji so upoštevala analize strokovnjakov osiškega inštituta ter sprejela medsebojno poslovno sodelovanje. Računajo, da bo po pravilni delitvi dela v podjetjih kvaliteta izdelkov boljša in obseg proizvodnje večji.

»Ploh« so vozili

Tudi v Sentrupertu smo praznovali pusto. Ko sem šla v sredo po pusto zjutraj v šolo, sem videla nekaj nenavadnega. Bilo je veliko konj, ki so bili lepo okrašeni, zraven je bil voz in maskare, predstavljal so kaplana, ženina in nevesto, priče, zraven so bili tudi harmonikar, bobnar in ministranti. Na konjih je jahalo pet jezdecev, zadnji konj je vlekel »ploho«.

Peljali so se okoli Sentruperta. Zavili so k Blažetovi leti. Tam so izkopali majhno jamico, odžagali malo ploha in ga zakopali pred vrati. To so storili zato, ker je rekla, da se bo pred pustom poročila. Ker se ni, so ji storili tako.

Se enkrat so šli okoli Sentruperta, nato so šli v gostilno in nekaj časa bili tam. Kmalu so zafahali konje in poseđili na voz ter se odpeljali k tistemu stricu, ki se je nameraval z Blažetovo teto poročiti. Med jezdeci sem spo-

znala tudi svojega brata. Začela sem se mu smejati, ker je bil tako smešno oblečen.

Ura je bila že osem, morala sem iti v šolo. Brat mi je potem povedal, kako je bilo pri ženinu Blažetove tete. Tistim, ki so pripeljali ploho, je dal piti in jesti.

»Plohariji« so imeli tudi slamnatega ženina in nevesto. Pri cerkvi na Okrogu so ju poseđili. Ko so vse to storili, so prišli zopet v Sentrupert in tam zažgali slamnatega ženina in nevesto.

Tako se je končalo pusto vanje v Sentrupertu. Vsi vaščani in okolčani so gledali to zanimivost, tudi krožkov zjutraj v šoli ni bilo, ker smo vsi učenci tekli gledat veseli sprejod.

Brat mi je še povedal, da so v Sentrupertu nazadnje vozili »ploho« pred petnajstimi leti.

MARIJA BRČAR, šola Sentrupert

Občani radi preskakujejo stopnice

Kako dela občinska komisija za prošnje in pritožbe v Trebnjem

■ Občan B. M. iz Mokronoga bi rad uveljavil pravico do povračila vojne škode. Napisal je prošnjo in jo poslal uradu za prošnje in pritožbe pri izvršnem svetu SRS. Prošnja pa je bila zavrnjena, ker se v jugoslovanskem obsegu ni rešeno vprašanje, kdo naj izplača vojno odškodnino, ocenjeno že v letu 1945. Nihče ne ve, kdaj in kdo bo začel reševati take zadeve, ki jih je v trebanjski občini kar precej.

■ Občan V. V. iz Marilne vasi bi se rad zaposlil pri organih DSNZ. Svojo prošnjo je naslovil na kabinet predsednika republike, ker je mislil, da bo prej dosegel »pravico«. Prošnja je bila poslana komisiji za prošnje in pritožbe v Trebnjem, ta pa jo je zavrnila, ker prosilec ni izpolnjeval pogojev za želeno delovno mesto.

■ Občan (ka) N. N. je poslal (a) v mesecu... leta 196... pritožbo komisiji za prošnje in pritožbe OLO... ker se mu je zdela krivična odločitev občinske komisije, ki je njegovo prošnjo obravnavala in zavrnila dne... 196...

■ In koliko nepotrebnega papirja in tuhtanja, da bo ta in ta »prelislčila« tega in tega! Tada občan se ne da, ker se mu zdi, da ima v vsakem primeru samo on prav. Čeprav ima večkrat res prav in bi ta svoj prav lahko uveljavil, vendar ne izbere vedno prave poti.

Po podatkih komisije za prošnje in pritožbe v Trebnjem se v trebanjski občini 70 odstotkov občanov, ki jih kaj žuli, pritoži, ne da jih pri tem izčrpali redno pravno pot. Sodeč po tem, kam vse romajo prošnje in pritožbe (samo tja ne, kjer jih je treba začeti reševati), občani zelo slabo poznajo ustrezne občinske komisije in njihovo delovanje.

S PROTEKCIJO NE BO NIO Nadaljnji podatek pove, da je 25 odstotkov občanov takih, ki poskušajo svoje pravice uveljaviti s protekcijo. Se pravi da računajo na poznanstva v višjih organih ali na kakšne druge zveze. 75 odstotkov vlagateljev prošenj in pritožb dvomi, da bi jim občinska komisija lahko olajšala breme. Taki dvomi so se jih oprijeli zato, ker so začeli bolj verjeti raznim zakotnim pisarjem - »ljudskim notarjem«, ki služijo s pisarjenjem in razpečevanjem prošenj in pritožb na nastove višjih organov oziroma posameznikov. Uradno so celo ugotovili, da so bile v nekem predelu trebanjske občine vse prošnje in pritožbe napisane z isto pisavo.

Vsebina aktov za uveljavljanje pravic občanov je različna, vendar so največ papirja porabili zaradi materialnih obveznosti. Veliko črnila so pretočili zlasti v prošnjah za odpis oziroma znižanje davčnih obveznosti. Tu so tudi kaj vrednega dosegli, če so znali poklicati na pomoč pravi naslov in prošnjo (pritožbo) prepričljivo utemeljiti.

V letu 1963 se je število prošenj in pritožb v trebanjski občini povečalo za 164

TREBANJSKE NOVICE

odstotkov v primerjavi z letom 1962. To povečanje je seveda čisto naravno, posebno če upoštevamo, da so občani vedno bolj seznanjeni ne samo z dolžnostmi, ampak tudi s pravicami. Se vedno pa ne vedo, da morajo tedaj, kadar nastavljajo prošnje in pritožbe, najprej potrkati na vrata ustrezne občinske komisije. Odtod tudi prej-

šnji podatki o nepotrebnem tratenju papirja in črnila tedaj, ko se občanu zazdi, da mu bo zadevo rešil ko drug brez vednosti domače komisije. Odslej, zlasti ko bo začel veljati občinski statut, bo doživel spremembo tudi sam sestav občinske komisije za prošnje in pritožbe. Če so bili do zdaj v njej samo odbor-

niki skupščine, bo poslej teh manj, na novo pa bodo v komisijo vključeni socialni delavci, zastopniki SZDL, sindikata in drugi, torej javni delavci v občini. Prošnja ali pritožba, naslovljena na organ tako pestre sestave, bo potem temeljito in vsestransko obravnavana, občani pa se bodo navadili na to, da jo bodo obiskovali bolj pogosto.

Mirna čaka na regulacijo

Vsakokrat, kadar močno dežuje ali se naglo stali sneg, prestopi Mirna bregove in poplavlja. Precej veliko področje poplavi v kraju Mirni, kjer se rečica razcepi v več rokavov. Voda se čisto razlije do prvih stanovanjskih hiš in drugih poslopij, ob največjih poplavih pa zalije tudi njihove spodnje prostore. Tako bo voda nagajala in delala škodo vse dotlej, dokler ji tega ne bodo preprečili. Poslopja na levem bregu Mirne bodo obvarovali pred poplavi le z ureditvijo struge, če bodo hkrati tudi zalpali vse stranske vodne rokave. Regulirati je treba le kakšnih 150 metrov vodnega toka od mostu, kjer prečka rečico cesta iz Trebnjega, pa navzdol. Pričakujejo, da se bo dela lotila Dolenjska vodna skupnost, ki skrbi za urejanje vodnih tokov in poplavnih površin tudi v tem koncu trebanjske občine.

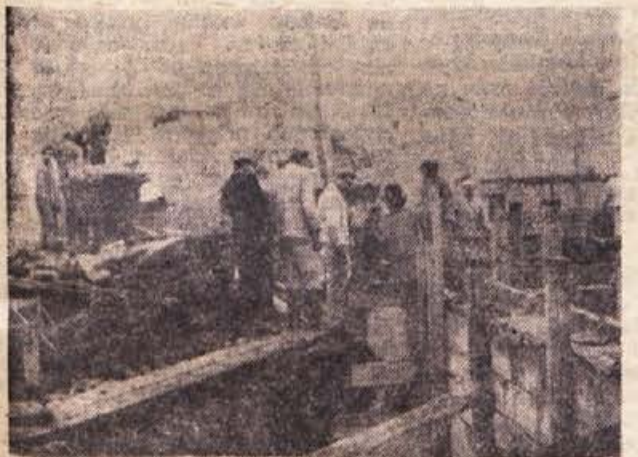
»Pisani oči« na Trebelnem

16. februarja so okolinski prebivalci napolnili dvorano na Trebelnem, kjer je domača prosvetno društvo uprizo-

Na Mirni pogrešajo postajno skladišče

Blagovno skladišče na mirnenski železniški postaji je bilo med drugo svetovno vojno požgano, odtlej pa še niso mogli narediti novega. Pogovori o gradnji so že tekli, potem pa so se ustavili. Vendar se je treba vprašati, dokler bo Mirna, ki iz leta v leto pospešuje industrijo, uskladiščevala svoje izdelke v vagonih, ki zdaj služijo kot skladišče.

R. B.

Sneg še ni odlezel, na Mirni pa so že krepko zavihal rokave in nadaljujejo z zidanjem zdravstvene postaje. Delavci gradbenega podjetja iz Grosupljega so povedali, da bo stavba kmalu pod streho, zidarska dela pa bodo opravili do julija. Prebivalstvo Mirenske doline pa že nestrpno pričakuje, da mu ne bi bilo treba obiskovati zdravnikov v Sevnici, Trebnjem in Novem mestu, kjer so morali posamezniki do zdaj iskati zdravniško pomoč

Sredstva za preventivo niso proč vržen denar!

Tokrat sem obiskal drugega poslanca, Vladimira Planinca, ki zastopa občino Kočevje v republiškem socialno-zdravstvenem zboru. Zdravstveno stanje ljudi v kočevski občini namreč ni kdo ve kako zadovoljivo, delo zdravstvene službe pa je oteženo, posebno še, če k temu prištejemo razsežnost občine. V Kočevju prav zdaj grade nov zdravstveni dom, ki naj bi združil pod eno streho vso zdravstveno službo in omogočil lažje in kvalitetnejše delo.

Tovarišu Planincu, ki je obenem tudi predsednik komunalne skupnosti socialnega zavarovanja občine Kočevje in Ribnica, sem zastavil štiri vprašanja in dobil naslednje odgovore:

— Preventivni dejavnosti smo doslej, kakor mi je znano, posvečali vse premajhno skrb; zanjo je navadno vedno zmanjkalo denarja. Tudi v letošnjem občinskem proračunu je za preventivo odmerjenih v primerjavi s potrebami malo sredstev, le pet in pol milijona din. Kaj bi bilo treba storiti in kaj bo letos storjenega, da se bo to stanje obrnilo na bolje?

tudi doma niso najboljše živeli.

V letih po vojni je bilo vloženih premalo sredstev v zdravstveno varstvo, zdravstvena služba je bila slabo razvita, teren pa obsežen. Razširjenost terena je tudi eden od vzrokov drage zdravstvene službe, kar je popolnoma razumljivo. Uspeh bomo dosegli le, če bomo vlagali več sredstev v zdravstveno preventivo, več kakor doslej. Od štirinajstih občin ljubljanskega okraja je bilo v naši občini vloženi v preventivo s strani skupnosti socialnega zavarovanja najmanj sredstev, komaj 429 din na enega zavarovanca! Povprečje vloženi sredstev v teh občinah je 755 din, največ pa so vložili v občini Litija — 1152 din.

Ne kaže drugega kakor nameniti več sredstev za preventivno dejavnost. Če bomo namreč investirali več sred-

»Vzoren soprog« v Sušju

Kulturno društvo »Dr. Ivan Prijatelj« deluje v Sušju pri Ribnici že vrsto let. Vsako zimo naštudira eno ali dve dramski deli, v letnem času pa počiva, ker mladina ni doma. Tako je preteklo nedeljo uprizorilo na odru domačega združnega doma igro »Vzoren soprog«. Mladi igralci so si prizadevali čim bolj verno podati vlogo, razen tega so vložili nemalega truda v studij igre, zato zaslužijo priznanje!

Iz Predgrada nam pišejo

● Zene in dekleta iz vasi Čepelje, Vimolj, Kralji, Brezovica in Nemška Loka so imele pri šivilji Angele Rade v Čepeljah šiviljski tečaj. Za zaključek so tečajnice preteklo nedeljo priredile v šoli na Vimolju zabavo, kjer je bilo tudi jedi in pižče, fantje pa so poskrbeli za godbo.

● Tudi v Čepeljah so si ljudje privoščili letošnjega pusta. Obiskali so Predgrad, kjer so maškare iz Čepelj s harmoniko vzbudile precej zanimanja.

● Ze več kot leto dni ne deluje hidrant sredi Predgrada. Vodovodna skupnost Kočevje se doslej zanj ni pobrijala, čeravno so »Novice« o tem že pisale. Kaj bo, če nastane požar? J. S.

Matični urad Kočevje

Od 8. do 21. februarja sta rodili: Marija Glavič iz Gorenjega — Marijo, Ljudmila Lavrič iz Mahovnika — Brigito.

V Ljubljani so rodile: Marija Trope iz Kočevja, Ljubljanska cesta 16a — Antona, Anica Zagar iz Kočevja, Tomšičeva 1 — Metko, Zinka Kač iz Salke vasi — Franca. Poročila sta se: Jožef Košir, poljedelec, in Franciška Križ, učiteljica, oba iz Knežje Lipe.

Umrli so: Miran Vidic iz Poloma, otrok, 11 mesecev.

KOČEVJSKE NOVICE

»Ne kaže drugače, kakor nameniti več sredstev za preventivno dejavnost!« je med drugim poudaril poslanec Vladimir Planinc

stev v zdravje ljudi, bo njihovo zdravje boljše, manj bo potrebnih kurativnih posegov.

Letos bo treba pregledati vse šoloobvezne otroke v občini. 95 odst. otrok v občini, šolskih in predšolskih, ima gnile zobe. Potujoča ambulanta šolske poliklinike iz Ljubljane bo letos pregledala in popravila vse otroško zobovje. Tudi okrevanju otrok je skupnost socialnega zavarovanja namenila letos več sredstev kot doslej, na preventivno okrevanje pa bodo poslali več mladih delavcev in vajencev, predvsem tistih, ki delajo na zdravju škodljivih delovnih mestih. Razen tega je treba posvetiti vso skrb, če hočemo doseči uspeh, nosečnicam in materam z otroki, zdravstveni prosveti in preprečevanju delovnih nesreč.

Organj socialnega zavarovanja in sveta za zdravstvo občine Kočevje in Ribnica so sklenili združiti preventivni namenjena sredstva. Oba

Največ 2.150.000 din

Na upravi za dohodke v Kočevju smo povprašali, koliko ljudi je do konca januarja prijavilo osebne dohodke nad 900 tisoč din. V preteklem letu je v kočevski občini prejelo nad 900.000 din 73 ljudi, najvišje pa se je »povzpela« tisti z dvema milijonoma 150 tisoč din. Predlanskim, ko je bila gornja meja 700 tisoč, je bilo prijavitelcev 150.

zdravstvena domova bosta sklenila s komunalnim zavodom enotno pogodbo za preventivno dejavnost, s čimer bo zagotovljen enoten program dela in kontrola izvajanja te doslej zapostavljene službe. Kljub temu pa so tudi ta sredstva še vedno premajhna, posebno del obeh občin.

— Bo zdravstveni dom, ki ga sedaj grade v Kočevju, zadostil vsem potrebam in kako naj bi bila organizirana zdravstvena služba?

Skraini čas je že, da Kočevje dobi sodoben zdravstveni dom, v katerem bo vsa zdravstvena dejavnost združena pod eno streho in vodena iz enega centra, zdravstveni kader pa racionalneje izkoriščen. Nekateri si sicer napačno razlagajo združitev zdravstvene službe, češ da to pomeni ukinitve dosedanjih obratnih ambulant. Nasprotno, v zdravstvenem domu bo zagotovljen

Seminar za vodstva SZDL

Do 15. marca bo občinski odbor SZDL Ribnica organiziral dva seminarja (v Ribnici in v Sodražici) za člane odborov krajevnih organizacij Socialistične zveze. Na seminarju bodo predavali predavatelji iz večerne politične šole, in sicer o mestu, vlogi in metodah dela družbeno-političnih organizacij, o pravicah, dolžnostih in vlogi občana v naši družbi, o osnovah naše zunanje politike ter o značilnostih našega razvoja v prihodnjih sedmih letih. Seminar bo koristil članom odborov pri nadaljnjem delu v organizaciji.

Nova direktorja Gradbenika in Opekarne

Občinska skupščina Ribnica je na zadnji seji razrešila dosedanjega v. d. direktorja Gradbenika J. Goršeta in direktorja Opekarne A. Šobarja in imenovala za direktorja Gradbenika Antona Dejakca, dosedanjega uslužbenca investicijskega biroja Luke Koper, za direktorja Opekarne pa Franceta Zbačnika, dosedanjega obratovodjo na Opekarni. Razen tega so na seji potrdili več novih članov svetov in odborov.

stalen zdravstveni kader, s čimer bodo dali boljše pogoje za preventivno delo. Po mojem bi bilo potrebno ustanoviti celo nove obratne ambulante, toda vse pod eno streho, v okviru zdravstvenega doma.

Zaskrblijujoče je dejstvo, da sredstva za zdravstveni dom še niso v celoti zagotovljena, občinski organi pa se trudijo, da bi bil dom dograjen v predvidenem času. Zdravstveni dom je namreč stvar vseh občanov, prav tako delovnih organizacij, ki bi lahko, po mojem, tudi nekaj prispevale...

— Se bo z novim zdravstvenim domom izboljšala zdravstvena dejavnost tudi v drugih krajih občine, recimo tam, kjer že imajo zdravstvene postaje?

Zdravstveni dom bo nudil kvalitetnejše usluge, kot jih je lahko doslej. Predvsem bodo lahko v Kočevju opravili marsikaj, za kar mora sedaj pacient v bolnišnico v Ljubljano ali Novo mesto. Zdravstvena služba se bo torej znatno izboljšala predvsem v Kočevju (in s tem posredno tudi v ostalih krajih), na podeželju pa bomo to dejansko dosegli šele takrat, ko bodo na zdravstvenih postajah nameščeni zdravniki. Zdravnik v Fari npr. ne bi le izboljšal zdravstvene službe v Kolpski dolini, ampak bi jo tudi pocenil. V Fari je lepo urejena zdravstvena postaja, je tudi udobno stanovanje za zdravnika, toda...

— V ambulanti v Kočevju delajo le dopoldan. Bi ne bilo morda dobro uvesti tudi popoldansko ordinacijo, kar bi prišlo prav predvsem delavcem, ki delajo dopoldan?

To je res še nerešeno vprašanje. Delavec, recimo, ki mora v ambulanto le po naveset ali recept, ki torej ni bolan in v bolniškem staležu, mora to opraviti med delovnim časom. Jasno je, da je tako zgubljenih veliko delovnih ur. Če pa bi bila ordinacija odprta tudi popoldan, bi lahko ljudje skočili k zdravniku, ne da bi puščali delo. Upajmo, da bo to urejeno vsaj v novem zdravstvenem domu, če že ne prej...

(vec)

»PRIVLAČI ME VSE LEPO V ČLOVEKU«

Skoraj vsak dan se sreča. Njegove pripovedke niso nava. Samo čez hodnik stopim vladna pravljica, gola zgodba, in sem pri njem. Sediva in se prijetna za branje. V njen pogovarjava. Najini pogovori so nekaj svojevrstnega, vse misli ljubezen do človeka stranskega. Besedujeva o in njegovih prizadevanj. vsem mogočem: o avtomobilih, zdravstvu, partizanih, Med ljudmi ohranjeni drobci stare pravljice mu služi kot skupnih znancih, novem pokojninskem sistemu in o raznjost, v tej sedanjosti pa je ku in podražiti cigaret, naj-že zajeta ideja prihodnosti, večkrat pa o človeku, o njeg-življenja, ki si ga zamišlja. govih dobrih lastnostih, o pi-»S pripovedkami« pravi, »bi sanju, literaturi in najpomem-rad vzbudil v ljudeh čut za skupnosti in za humanost. v svetovni in domači književ- Mislim, da so vsa naša prizadevanja namenjena temu. Sovražim nasilje, nasilje nad človekom in stvarjo. To me odbija. Čutim pa, da se pravnost (kar naj seveda ne bo v nasilju rojeva čut za skup-pravilo!). To sem povedal v nekaterih pripovedkah, v katerih si lahko zasledil motive iz našega osvobodilnega boja...«

RUDOLF MOHAR, moj sobesednik, je upravniki podružnice socialnega zavarovanja v Kočevju. Pogovor z njim je prijeten, osvežujoč. Sprosti misli in odpočije duha.

Počasi prihajajo besede iz njega, dejal bi, da se trgajo. Dolgo oblikuje misel v sebi, jo valja po glavi, preobrača in ji išče prave oblike, tako da v njegovih očeh kar zasledu-

jevemu rojevanje misli, ki potem počasi prihaja na dan, beseda za besedo. »Veš, rad imam ljudi; posebno me privlači vse dobro v človeku. Kljub vsem slabostim ima človek le nekaj dobrega v sebi. Skušam prodreti vanj, se dokopati do njegovega notranjega bogastva in mu najti pravo obliko...«

Tokrat se najine besede vrte le okrog literature, okrog človeka, njegovih vrednot in srčnega bogastva.

Lahko bi mu dejal: pesniška duša. V bistvu tudi je, kljub zrežim letom idealist, poln fantazije in načrtov. Literarnih načrtov.

Piše pripovedke. Takole zase, včasih tudi kaj objavi.

Izredno rad bere Cankarja. Vedno najde v njem kaj novega. Pravi, da je neizmerno bogat, globok in human. Iz zakladnice svetovne literature je napravil nanj najmočnejši vtis Homer, rad pa prebira tudi Tolstoja.

Tudi sam bi rad pisal, več kot doslej. Nekaj v njegovi notranjosti ga silí k temu, vendar ga služba priklepja k drugemu delu. Snuje načrte, za katere ve, da jih ne bo mogel nikdar uresničiti. Vseh ne, nekaj pa, kadar bo utegnil.

Privlačí ga Loški potok, od kođer je doma, s svojo bogatoto preteklostjo in s svojim nemajhnim deležem v narodnoosvobodilnem boju. Razmišlja o kroniki Loškega potovala, o krajih in ljudeh v vojni. Marsikaj je, kar bi velja človek le nekaj dobrega v sebi. Skušam zapisati, oteti pozabi in ohraniti poznejšim rodovom. Skušal bo, kolikor bo le mogel pravo obliko...«

Besedovanje se zavleče, pogled mu postane zasanjan, svetel, misli se iskre, načrti, ki jih nosi globoko v sebi, le zase, za katere morda komaj ve, prihajajo na dan. Nekje v globini njegovega pogleda pa le začetim tiho žalost, da bo lahko le majhen del tega zapisal, spravlil na papir, da je že veliko zamudil.

FRANCE GRIVEC

OBČINSKI KOMITE ZK KOČEVJE O DELU KOMUNISTOV V SAMOUPRAVNIH ORGANIH

Le razgledan proizvajalec bo skrben gospodar

Prejšnjo sredo je občinski komite Zveze komunistov Kočevje razpravljajal o delu komunistov v samoupravnih organih gospodarskih organizacij in o delu samoupravnih organov nasploh. Organizacijska komisija je napravila obširno analizo o tem, zbrala zgovorne podatke iz osmih največjih kočevskih podjetij in jih posredovala članom komiteja. Le-ti so v razpravi v celoti potrdili ugotovitve komisije, ki so v precejšnji meri zaskrblijujoče. V prihodnje bodo morale osnovne organizacije ZK posvetiti večjo skrb delu svojih članov v samoupravnih organih; število komunistov v delavskem svetu namreč ni vedno merilo za kvaliteto dela in za aktivno poseganje v reševanje konkretnih problemov gospodarske organizacije. O tem bodo obširneje spregovorili še komunisti — člani samoupravnih organov na konferenci, ki bo danes, 27. februarja.

Razvoj notranjih odnosov v delovnih organizacijah kaže, da delavsko samoupravljanje v kočevski občini vse bolj postaja stvaren okvir razčiščevanje notranjih protislovij. Vedno več je tudi vprašanj, ki spričo svojega pomena in v bistvu idejnega značaja terjajo splošno pozornost komunistov.

Preden preidemo na delo komunistov v samoupravnih organih, pogledjmo, koliko članov ZK je v njih. V osmih podjetjih, ki jih je zajela analiza, je od 242 članov delavskih svetov kar 64 komunistov, to je 26,5 odst. Se pravi, da lahko močno vplivajo na njihovo delo in pozitivno usmerjajo

ekonomske procese. Večje število članov ZK v delavskih svetih in njihovih organih seveda ne pomeni, da ti organi aktivno delajo in dobro gospodarijo. Resnična aktivnost DS je v marsičem odvisna od osebnega prizadevanja komunistov, ki so v delavskih svetih, komunistov, ki imajo neposreden stik z delavskimi svetli, in od komunistov, ki so na vodilnih mestih v gospodarskih organizacijah.

Ena od glavnih slabosti je v tem, da so komunisti v DS premalo aktivni, saj je komisija ugotovila, da v vseh osmih podjetjih komunisti-delavci na sejah delavskih svetov zelo malo posegajo v raz-

pravo. Slabo aktivnost je čutiti tudi pri ostalih članih.

Iz zapisnika se je razvidno, da imajo na sejah še vedno glavno besedo vodilni ljudje; proizvajalci se na sejah oglašajo v glavnem takrat, ko je govor o vprašanjih, ki so jim blizu, ki jih razumejo in so pri tem morda neposredno prizadeti. Komisija je tudi ugotovila, da je število sej DS premajhno, ponekod pa so dnevni redi prenatrpani, zaradi česar se v nekaterih podjetjih trajajo predolgo, so utrujajoče. Na sejah, kjer ima dnevni red po 10 ali več točk, navadno rešujejo tudi stvari, ki bi jih prav lahko rešili upravni odbor ali kaka komisija. V poplavi nepomembnih podrobnosti pa se izgublja važna, težja vprašanja.

Še vedno velja stara praksa, da dnevni red se pripravljajo direktorji ali sekretarji s predsednikom DS, nekaj dni pred sejo pa ga pošljejo članom, tako da kolektiv sploh ne ve, kaj bo razpravljajal DS. Čas bi že bil, da nastajajo dnevni redi drugače, da predlagajo točke sami proizvajalci ali da vsaj vedo, o čem bo njihov samoupravni organ govoril.

Razprava o statutu: do 15. marca

Osnutek statuta ribniške občine je narejen in te dni bodo dobili občani tudi natisnjena. Pred prehodom na široko javno razpravo o tej pomembni družbeni listini smo zastavili predsedniku občinske statutarne komisije Bogu Abrahamsbergu nekaj vprašanih:

— Kakšne naloge čaka jo v prihodnosti občina na področju industrijskega razvoja in pospeševanja kmetijstva in gozdarstva, upoštevajoč, da je ribniška občina pretežno kmetijska, in kaj pravi o tem osnutek statuta?

Industriji bo treba dati v prihodnje še večji poudarek kot doslej, in to z racionalnim vlaganjem sredstev, uvajanjem novih proizvodnih postopkov z mehanizacijo, avtomatizacijo in specializacijo. Eden izmed naših ciljev je tudi odpiranje novih proizvodnih kapacitet v sodelovanju z gospodarskimi organizacijami iz drugih občin, ti

ljene v širšo družbeno kmetijsko proizvodnjo in kako ustvariti pogoje zanjo? Zaradi neprimernih površin za družbeno proizvodnjo bo treba pač razvijati druge oblike pogodbenega sodelovanja. Kmetijska organizacija bo morala način in pogoje sodelovanja planirati za daljše obdobje, pri tem pa skupno z organi občinske skupščine zagotoviti kmetovalcu take proizvodne, odkupne in davčne pogoje, ki bodo vplivali nanje spodbudno za delo na določenem območju, kjer je kmetijstvo osnovni gospodarski čimtelj. Kmetijske in gozdarske organizacije so dolžne skrbeti ne le za strokovno pomoč kooperantom, ampak tudi za strokovno izobraževanje kmetijskih proizvajalcev.

— Kaj pravi osnutek statuta o razvoju družbenih služb in s tem v zvezi o dvigu družbenega standarda ter kaj o nalogah samoupravnih organov v družbenih službah?

Družbene službe se bodo morale čim tesneje povezati s proizvodnjo, občani in standardom delovnih ljudi. Medsebojna odvisnost zahteva namreč tako ureditve odnosov, da bodo čim več prispevali k razvoju občine kot celote. Razvoj družbenih dejavnosti mora dobiti konkreten odraz predvsem v večjem obsegu in kvaliteti uslug, akcij, analiz in storitev, ki jih družbene dejavnosti nudijo občanom.

Občina Ribnica bo skrbela za pridobivanje maksimalnih možnih sredstev za dvig življenjske ravni. To se ne omejuje samo na zadovoljevanje posebnih materialnih potreb, ampak na vse materialne in nematerialne dobrine, ki jih družbene dejavnosti posredujejo občanom kot del standarda. K temu mora predvsem prispevati svobodna in neposredna delitev dohodka v delovnih organizacijah družbenih dejavnosti. Sistem delitve dohodka mora prispevati k temu, da se ustanove družbenih dejavnosti s svojimi organi družbenega in delavskega samoupravljanja spreminjajo v ekonomsko in družbeno čim bolj samostojne organizacije, ki se bodo zaradi tega čutile tudi bolj odgovorne za svoje delo. S tem se bo razvila iniciativa in ustvarjalnost delavcev družbenih dejavnosti, tako da se bo materialni položaj in standard zaposlenih v teh dejavnostih dvigal v pravilnem sorazmerju z razvojem in produktivnostjo v gospodarstvu.

Organi delavskega in družbenega samoupravljanja v družbenih dejavnostih bodo morali skrbeti za njihov pravi razvoj. Organi delavskega samoupravljanja naj torej skrbijo predvsem za urejanje notranjih odnosov, za organizacijo dela, notranjo delitev dohodka itd., medtem ko naj se delo družbenih organov upravljanja kaže v širokem družbeno-političnem usmerjanju družbenih dejavnosti.

— Do kdaj bo trajala javna razprava in kaj pričakujete od nje?

Javna razprava o osnutku statuta bo trajala predvidoma do 15. marca, pričela pa se je pravzaprav že 14. februarja, ko je o osnutku razpravljala občinska skupščina. Občani naj bi razpravljali na zborih volivcev o vseh naštetih vprašanih, se pravi o gospodarskem in družbenem razvoju občine, predvsem pa naj bi razčistili nejasnosti okrog območij in posebnosti krajevnih skupnosti. Govorili naj bi tudi o sedemletnem razvoju določenih dejavnosti (najbolj aktualna sta kmetijstvo in gozdarstvo). Le če se bodo statutarne razprave naslanjale na izkušnje iz prakse, lahko pričakujemo največji uspeh, le tako bodo občani najlažje razumeli to našo družbeno listino.

Z zborovanja ribniške čebelarke družine (Foto: Mohar, Ribnica)

INLES RIBNICA: lanskih težav ni več

Ceprav je januarja proizvodnja za nekaj odstotkov manjša od lanske decembrske, ocenjujejo pri Inlesu, kombinatu, ki posluje v dveh občinah, start v novo poslovno leto ugodno. Predvsem nimajo takih težav s surovina- mi kakor v lanskem januarju, ko je redno dobavo lesa ovirala huda zima. Tako jim je uspelo doseči že 8,3 odstotka letne proizvodnje (ki znaša 3,4 milijarde) in je realizacija v januarju v primerjavi z istim mesecem presežena za 30 odstotkov. Letos bo skušal kombinat izdelati čim več končnih izdelkov; zdaj že 53 odstotkov proizvodnje zavzemajo končni izdelki, izvoz pa dosega 37 odstotkov proizvo-

dnje (lani 32 odstotkov). Inles je tudi edino podjetje v občini, ki izvaja. Letos bodo izvozili za nad 1,4 milijona dolarjev, januarski izvoz pa je bil večji od istega meseca lani za 20 odstotkov.

Z doseženimi uspehi v preteklem mesecu je podjetje lahko zadovoljno, posebno še, ker je to zimski čas in je dovoz lesa iz gozdov težji.

Zdaj zasledujejo plan analitsko-kalkulativno. S tem bodo ugotovili rentabilnost proizvodnje. Na podlagi ugotovitev bodo poskrbeli za povečanje proizvodnje. Ugotovili bodo, katero proizvodnjo naj opuste in kakšne nove izdelke bi veljalo vpeljati. Vse to bo ugodno vplivalo na finan-

čni položaj podjetja, s tem pa neposredno tudi na povečanje osebnih dohodkov, predvsem nižjih, in na uvedbo skrajšanega delovnega časa. (vec)

Seminar Počitniške zveze v Velikih Poljanah

Počitniška zveza ribniške občine je imela nedavno koristen seminar za svoje člane in vodstva družen na Velikih Poljanah. Predavali so predavatelji iz Ljubljane. Udeležba je bila dobra, mladi pa bodo ponesli geslo organizacije še v tiste predele, kamor Počitniška zveza še ni segla. Zelo pohvalno je, da sodeluje ta organizacija s turističnimi društvi.

OBISK V OBRATU »ŽIČNICE« V RIBNICI

Prerahle vezi med obratom in podjetjem

V zadnjih treh letih so bili v ribniški občini odprti trije obrati, katerih matično podjetje je v drugi občini. To so obrat Sukna iz Zapuž v Jurjeviči, obrat Torbice (Ljubljana) v Sodražici in obrat Žičnice v Ribnici. Kako pomembno mesto imajo ti obrati v občinskem gospodarstvu, govori podatek, da bodo po letošnjem družbenem planu ustvarili že 600 milijonov din bruto proizvoda.

Slednjega, obrat Žičnice, smo obiskali te dni. Obrat je star komaj poltretje leto, uspehi pa kažejo, da se je sedaj osemnajstčlanski kolektiv dobro znašel. Seveda

ima pri delu težave, teh niti ni malo, vendar z žilavo vztrajnostjo le napredujejo.

V ribniškem obratu ljubljanske Žičnice izdelujejo v glavnem sušilnice za potrebe lesne industrije. Lanski plan 86 milijonov je obrat prekoračil za 19 milij., letošnji pa bo, čeprav dokončnega od podjetja še niso dobili, okrog 100 milijonov. Sušilnice skoraj v celoti izdelajo v Ribnici, razen tega pa delajo nekaj tudi za matično podjetje. Letos bo sodelovanje s podjetjem tesnejše, izdelali pa bodo manj sušilnic. Vseeno pa bodo ribniški »žičničarji« izdelali 20 sušilnic ter delno odpremo za 40 betonskih sušilnic, v sklopu podjetja pa bodo še sodelovali pri izdelavi sušilnice za furnir in izdelavi strojev za preizkušanje avtomobilskih zavor.

Zanimal me je položaj obrata v podjetju, v čemer pa ima kolektiv precej težav. Ze stari pravilniki podjetja so z oddaljenimi obrati opravili na kratko, mimogrede, nihče se ni spuščal v podrobne analize odnosov med podjetjem in obratom. Kolektiv obrata se v tem upravičeno čuti prikrajšanega, posebno, kadar je govora o delitvi čistega dohodka. Čeprav so instrumenti delitve taki, da je v zadnjih dveh letih šlo precej sredstev

na sklade, je ostalo nekaj denarja tudi za »dobiček«. Kolektiv ve, da je ta sredstva sodeloval skupno s celotnim podjetjem, ni jih pa še videl. Če bi ne mogli dobiti tega denarja kot osebni dohodek, naj bi ga dali na sklade, v uporabo obratu. S temi sredstvi bi lahko še bolj razširili osebno zaščito ali jih kako drugače investirali. V vsakem primeru pa bi kolektiv videl sredstva, ki jih je ustvaril, in razpolagal z njimi.

V drugih ekonomskih enotah podjetja imajo tudi večje osebne prejemke. Čeprav se v ribniškem obratu ne morejo preveč pritoževati, saj imajo, upoštevajoč nadure, vsi nad 30.000 din, in tudi če upoštevajo nižji kvalifikacijski sestav, menijo, bi morali osnovne osebne prejemke približati ostalim obratom.

Vse pomanjkljivosti, ki jih čuti ribniški obrat Žičnice, pa najsi bo to v odnosih med ekonomskimi enotami, v delitvi dohodka ali kje drugje, bo moral urediti in uskladiti statut podjetja. Zal, pravijo, pa v podjetju doslej, čeprav je že skrajni čas, še vse premalo govore o statutu, niti ga, če je morda že govora o delitvi čistega dohodka, predvsem ne med

REŠETO

obrat pa naj si prizadevajo razširiti dejavnost ob neznanjšanem sodelovanju z matičnimi podjetji ter skrbijo za samostojnost in kvaliteten dvig samoupravnih organov. Več pozornosti naj delovne organizacije in s tem občina dajejo tudi zaposlovanju strokovnih delavcev, saj je to eden od pogojev za kvaliteten in cenejšo proizvodnjo.

Zmotno je mnenje, da je materialna baza občin le v industriji, ne pa tudi v kmetijski proizvodnji, turizmu in drugih dejavnostih. Prav na področju kmetijstva nas čaka še veliko nalog. Kakšen bo naš primer prehod iz razdrob-

Za krajevno skupnost v Ortneku

Prebivalci Velikih Poljan so že precejkrat razpravljali o tem, katere vasi bi prišle v poštev za krajevno skupnost, ki naj bi bila v Ortneku. Krajevno skupnost naj bi tvorile naslednje vasi: Ortnek, Velike Poljane, Praproče, Gornje in Dolnje Podpoljane, Zukovo, Vrh, Bukovec. Združitev teh krajev je vsestransko utemeljena. Za sedež krajevne skupnosti v Ortneku pa je največ predlogov zagadelj ker ima ta kraj med drugim že pošto, avtobusno in železniško postajališče, cestno tehtnico in trgovino. Ra-

zen tega pa peljejo skozi Ortnek vse važne poti proti Ljubljani in Kočevju.

Interniranci bi radi obiskali taborišča

Tudi iz ribniške občine je bilo interniranih precej ljudi. Interniranci bi radi ponovno videli kraje, v katerih so prestajali najtežje trenutke svojega življenja. Več internirancev želi v Gonars, Udine in Viseco, kjer so spoznali vse grozote fašističnih taborišč. V ta namen pripravljajo izlet. »mle

Ze na zadnji seji naj se okvirno dogovore, o čem bodo razpravljali na prihodnjem sestanku, operativna pa naj pripravi potrebno gradivo. Člani DS bi tako redno dobivali gradivo že pred sejo in bi se lahko dobro pripravili na razpravo. Le v štirih od osmih podjetij pošiljajo članom DS gradivo vnaprej, sicer pa ne, in v tem je eden glavnih vzrokov slabih, dolgočasnih in neplodnih razprav.

Slaba je tudi povezava delavskih svetov s člani kolektivov, informiranje kolektivov o sklepih DS in iskanje pobud pri proizvajalcih za boljše gospodarjenje. Ponekod imajo oglasne deske, drugod interne časopise ali pa pošiljajo vsem ekonomskim enotam izvlečke zapisnikov. V podjetjih, kjer so zanemarljivi obveščanje, si proizvajalci ustvarjajo lastne podobe o delu samoupravnih organov, ki so čisto lahko zmotne in vodijo v negotovanje in upravičene ali neupravičene kritike. Uvesti bi veljalo čim več delovnih razgovorov s proizvajalci, kar v nekaterih manjših gospodarskih organizacijah že imajo, večinoma pa menijo, da je tak način obveščanja nemogoč. Ne bi morda poskali tudi drugih načinov obveščanja, če taki načini niso uspešni ali primerni? To seveda ni splošen pojav, je pa le.

Komisija je tudi ugotovila, da ponekod še ni rešen odnos do ekonomskih enot, predvsem ne med

delovno organizacijo in delovno enoto in delitvijo dohodka znotraj delovne organizacije. Tu gre predvsem za razumevanje bistva decentralizacije, ki ne more potekati mimo usklajevanja interesov proizvajalca kot člana delovne enote in člana kolektiva. Kakršnokoli drugo izhodišče nujno vodi namesto k reševanju notranjih protislovij k njihovem zaostrovanju. Decentralizacija je v nekaterih podjetjih še vedno zgolj formalnost, ker nismo dovolj poskrbeli za približanje samoupravljanja proizvajalcem, niti v skladu z možnostmi, za resnično decentralizacijo sredstev. Če bomo uspeli v tem, ne bomo v proizvajalcu vzbudili zanimanja samo za delitev, ampak se bo z večjim veseljem poglobil tudi v ostala vprašanja, kot so proizvodnja, večja produktivnost, štednja itd.

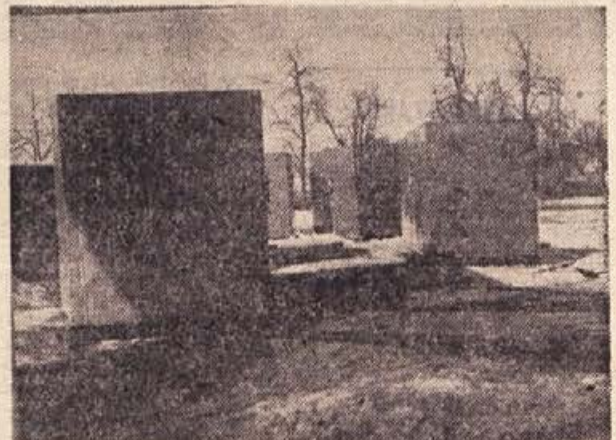
Med vzroki težav v podjetjih je tudi slaba razgledanost članov DS, tudi komunistov, ne ravno posrečen pa je tudi sestav DS po socialni plati in splošni ekonomski razgledanosti. Od 242 članov DS v osmih podjetjih so le štirje z višjo oz. visoko izobrazbo, 30 jih je s srednjo, z nižjo pa 19 članov. Visokokvalificiranih delavcev je v DS 61, kvalificiranih 103, polkvalificiranih 18 in sedem nekvalificiranih. V tem je tudi odgovor, zakaj na sejah govore vedno isti ljudje, navadno vodilni. V prihod-

nje bo treba pri kadrovanju v DS bolj paziti, poskrbeti pa tudi za širšo družbeno in ekonomsko razgledanost delavcev. Le ekonomsko, politično in strokovno izobraženi proizvajalci bodo postali skrbnejši gospodarji, le s tem nam bo uspelo doseči višjo, strokovno in rentabilnejšo proizvodnjo. Zaradi tega bo treba v prihodnje tudi bolj poskrbeti za vsestransko izobraževanje proizvajalcev, v čemer bodo morale gospodarske organizacije nuditi delavski univerzi vso pomoč.

Osnovne organizacije ZK v gospodarskih organizacijah v teh prizadevanjih niso storile vsega; vse premalo so, razpravljale o delu samoupravnih organov in o delu svojih članov v njih. V preteklem letu je npr. le pet osnovnih organizacij razpravljalo o delu komunistov v organih samoupravljanja, vse ostale pa so to pustile vne- mar. In v tem bodo morale spremeniti metode svojega dela.

Na seji komiteja so ugotovili tudi, da so se komunisti vse premalo angažirali pri sestavljanju oziroma razpravah o statutih. O tem jasno govore dosedanje teze nekaterih statutarov; v njih je zelo malo ali pa nič govora o informiranosti kolektiva, o rotaciji, perspektivnosti podjetja, planiranju, kadrih (štipendiranje), skrajšanem delovnem času ipd.

(vec)

Tri- in šestkubične lesne sušilnice — izdelek obrata Žičnice v Ribnici

ČERVAN: „Moj cilj je Tokio“

Ste prebrali rezultate ankete o najboljšem športniku Dolenjske v letu 1963? Če ste, potem se gotovo še spominjate, komu so bralci našega lista namenili laskavi naslov najboljšega in pokal našega lista. To je FRANC ČERVAN, vitki, plavalasi 27-letni atlet — tekač iz vasice Podgora pri Prečni, v neposredni bližini Novega mesta.

Nekaterim sicer ni bilo všeč, da je bil za najboljšega izbran atlet, ki sedaj živi v Mariboru, kjer obiskuje višjo agronomsko šolo. Okusi so različni, toda če smo kolikor toliko objektivni, bomo priznali, da bralci našega lista niso pogrešili. Enake pripombe padajo tudi na račun tretjeplasiiranega atleta, Tineta Zaletija, ki je član celjskega Kladivarja, obiskuje pa ljubljansko visoko šolo za telesno kulturo. Res je, da oba tekmujeta za klube izven območja Dolenjske, vendar pa je tu vzrok šolanje. Nihče ne more oporekati, da sta oba dokazala, da se čutita Dolenjska, saj sta oba nastopila v atletski reprezentanci Dolenjske. Če pa utegneta, pa se odzoveta vsakemu vabilu za nastop na atletskih prireditvah Novega mesta in drugih krajev Dolenjske.

Danes predstavljamo bralcem našega lista Franca Červana, najboljšega športnika Dolenjske v lanskem letu. Zaradi velike oddaljenosti sem mu pisмено zastavil pet vprašanj, na katera sem kmalu dobil odgovore. Najprej pa se pomudimo pri njem in njegovi športni karieri.

Pred 15 leti, ko smo še skupaj gulihi klopi novomeške gimnazije, Červana kot atleta ni še nihče odkril. Tudi prof. Jože Glonar, njegov profesor telesne vzgoje, ga ni odkril, čeprav je splošno znano, da ima nos za odkrivanje tekaških talentov. Červan je prišel do izraza šele v Mariboru, kjer je nadaljeval šolanje na srednji agronomski šoli.

Prof. Kabaj, ki mu je še sedaj glavni svetovalec in trener, mu je pomagal, da je Červanovo ime zaslovelo širom po Jugoslaviji. Po skromnih začetkih se je Červan na evropskem prvenstvu v Beogradu uvrstil med elite jugoslovanske atletike. Njegovo ime se je omenjalo v družbi slavnih imen Mihalića, Segedina, Cerarja, Mugoše in ostalih tekačev, ki so ponesli ime Jugoslavije po vseh kontinentih sveta.

še niso pozabili. Ker pa mi Dolenjski list le redko pride v roke, sem za rezultat ankete svedel iz noveletne čestitke našega sodelavca — pisca tega intervjuja.

Drugo vprašanje: — Kakšni so Tvoji načrti za letošnje olimpijsko leto in kako tečejo priprave za Tokio?

Odgovor: Moram »pojammrat«, da letos za olimpijske kandidate slabše skrbi, kot so n.p.r. pred PEA. Študent sem, imam slabo stanovanje, štipendijo zveze in hranarino klnba, toda to komaj zadostuje za skromno življenje. Ob sedanjih dohodkih je težko ostro trenirati, ker je za to potrebna res dobra prehrana, dobro stanovanje itd. Priprave doslej niso bile najboljše, zadnje tedne pa sem še zelo ostro treniral. In načrti? Za plasma na olimpijadi ne bi vedel odgovoriti, toliko pa sem prepričan, da se upam truditi, da bi ob dobrih pogojih na 10.000 metrov lahko dosegel rezultat med 28:40,0 in 28:45,0! Sicer pa so napovedi dvomljiva stvar. Če bom imel pogoje za to, se bom potrudil, da ta rezultata dosegem.

Tudi za Dolenjsko bo še nastopal

Tretje vprašanje: — Boš tudi letos startal za barve Dolenjske na teboju s Primorsko in Gorenjsko in kaj te je oviralo, da lani nisi mogel nastopiti v Novem mestu?

Odgovor: Seveda bom rade volje startal za Dolenjsko, če takrat ne bom vezan na kako tekmovalno zveznega merila. Lani bi bil nastopal.

Brzopotezni turnir v Kočevju

18. februarja je bil brzopotezni šahovski turnir šahovskega društva Kočevje. Udeležilo se ga je večje število šahistov. Turnir je pokazal, da vključuje društvo vrsto mladih talentiranih šahistov, od katerih upravičeno pričakujemo nadaljnji napredek.

Prvo mesto je preprčljivo osvojil z 12 točkami Stefan Cimer, sledje Franc Mastek, Rudolf Osterman, Matija Lisac, Rudolf Šafar, vsi z devetimi točkami.

Na turnirju so se dogovorili, da bodo odslej prirejali redne brzopotezne turnirje. Dv

Mednarodno srečanje v Kranjski gori

Od 28. februarja do 1. marca bo v Kranjski gori III. mednarodno tekmovalno v veslalomu in slalomu za moške, katerega se bodo udeležile vse najmočnejše evropske smučarske reprezentance (Francija, Avstrija, Italija, Švica, Nemčija, Poljska in druge), prišla pa bo tudi kompletna ameriška olimpijska ekipa. Razen znamenitih skakalnih tekmov na veliki planiški skakalnici, ki so vsako tretje leto, je FIS — I. A. mednarodno smučarsko tekmovalno v slalomu in veslalomu za moške vsakoraj najvitalnejše smučarsko tekmovalno pri nas. Prireditelj vabijo v Kranjsko goro!

Pokal in plaketa v spomin Franca Rozmana-Staneta

Občinska zveza za telesno kulturo je skupno z občinsko skupščino Črnomelj, občinskim komitejem ZMS, občinskim odborom SZDL in sindikalnim svetom Črnomelj dne 18. februarja na slavnostni seji občinske zveze za telesno kulturo Črnomelj sprejela odločitev in razglasila tradicionalno tekmovalno za pokal Franca Rozmana-Staneta, legendarnega borca in heroja ter komandanta NOV in POS, in plaketo za najboljši telesnovzgojno društvo in posameznika. Za pokal Staneta Rozmana bo lahko tekmovalo vsako društvo, sekcija, aktiv, delovne organizacije. V tem tekmovalstvu se ne bodo ocenjevali vrhunski dosežki društev, temveč bo osnova število članstva, disciplina, tekmovalna v občinskem merilu (udeležba). Za plaketo Franca Rozmana-Staneta pa se bodo lahko potegovali posamezniki — športniki s svojimi vrhunskimi dosežki. Za posameznika je obvezno, da tisto koledarsko leto živi in nastopa za društvo v komuni Črnomelj. Pokal in plaketa se bo podelila vsako leto na občinski praznik občine Črnomelj. M-K

pih. Toda moral sem startati isti dan v Beogradu.

Četrto vprašanje: — Slušalo se je, da nameravaš premenjati klub. Kaj je s selitvijo k celjskemu Kladivarju?

Odgovor: Besede so besede, ostalo pa je brez dejanj. Vse kaže, da bom ostal v stari sredini.

Peto vprašanje: — Navedi najbolj vesel in nato najtežji trenutek v dosedanji karieri.

Odgovor: Najbolj vesel in srečen sem bil po uspehu na PEA v Beogradu. Takrat sem se počutil, kot da bi bil prvi in ne sedmi. Vesel sem bil, da je slavju prisostvovala tudi moja mati.

Najtežje mi je bilo po lanskim vrtnitvi iz brazilskega mesta Sao Paulo, kjer sem nastopil na »Silvestrovem polnočnem tekmu. Po mojem nezaluzena kritika in »iskanje dlake v jajcu« sta me močno prizadela. Nisem si mislil, da nekateri ljudje tako hitro spreminjajo mnenje o človeku.

Tako je odgovoril Červan, ki se mu v imenu vseh bralcev Dolenjskega lista zahvalujemo za odgovore in mu tudi v letošnjem letu želimo veliko lepih uspehov, predvsem pa dober rezultat in visoko uvrstitev na olimpijadi. FRANC MIKEC

Eleganten tek našega rojaka Červana (na sliki s št. 53) in njegovi mednarodni uspehi so ga dvignili v vrh najboljših, kar smo jih kdaj imeli — ob Mihalića, Segedina, Cerarja, Mugošo in druge. — Posnetek je s Hanžekovičevega memoriala 1963, prispeval pa nam ga je Červan sam iz svojega albuma)

472 tekmovalcev v Črnomlju

V okviru proslave 20-letnice I. zasedanja Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta in 10. obletnice občinskega praznika komune Črnomelj je občinska zveza za telesno kulturo Črnomelj skupno s svojimi osnovnimi organizacijami izvedla vrsto tekmovalnih in naslednjih panogah: smučanje, skoki, namizni tenis, odbojki, streljanju, kegljanju in šahu (ekipno in posamezno). Na vseh teh tekmah je sodelovalo 472 športnikov. Prvo-plasirane ekipe in posamezniki so prejeli pokale, drugo- in tretjeplasiirane ekipe — posamezniki plakete, prvih deset plasiranih pa je dobilo lanske diplome.

Rezultati: Streljanje — mladinci ekipno (11 ekip): 1. aktiv ZMS Zora, 2. aktiv ZMS Talaži vrh, 3. aktiv ZMS osnove šole Črnomelj, 4. aktiv ZMS Begrad, 5. aktiv ZMS (mestni) Črnomelj, 6. aktiv ZMS Butorja.

Clani — ekipno (20 ekip): 1. Belt, 2. Mestni arhiv, 3. Dragatuš, Drobnoj VP 1016 (Črnomelj); 5. SD Črnomelj 6.5.3.5. Zmagovalci srečanja za VP 1016: Peša, Ničfar, Klaič, Beronja, Kuverija, Milutinović; za SD Črnomelj: Maierič, Papež, Plut.

Kegljanje (16 ekip): 1. Rudar, 2. Mesariji, 3. Belt, 4. Gozdarji, 5. Občinska skupščina, 6. Zora.

Namizni tenis — posamezno (10 tekmovalcev): 1. Mile Kristič, 2. Bela Korpa (brat reprezentanta SFRJ), 3. Božidar Lukac.

Odbojka: 1. TVD Partizan Črnomelj, 2. VP 1016., Črnomelj, 3. Bel-sad, Črnomelj.

Sah — mladinci (12 ekip): 1. Belt, 2. Mestni arhiv, 3. Dragatuš, Drobnoj VP 1016 (Črnomelj); 5. SD Črnomelj 6.5.3.5. Zmagovalci srečanja za VP 1016: Peša, Ničfar, Klaič, Beronja, Kuverija, Milutinović; za SD Črnomelj: Maierič, Papež, Plut.

Kegljanje (16 ekip): 1. Rudar, 2. Mesariji, 3. Belt, 4. Gozdarji, 5. Občinska skupščina, 6. Zora.

Več kot mesec dni je trajalo dolenjsko prvenstvo v kegljanju za ekipe na 8x200 lučajev. Kot vsa prejšnja leta je tudi letos zmagal Pionir iz Novega mesta. V dveh nastopih je podrl 12.682 kegljev. Za presenečenje je poskrbel Rudar iz Kanjižarice, ki je prehitel Zeleničarja ter z rezultatom 12.177 zasedel drugo mesto. Novomeški Zeleničar je bil z 11.808 keglji tretji, zadnja pa Metlika z 10.478 keglji.

Ekipo so imele po en nastop v Novem mestu pri Pionirju, drugič pa so nastopile v Kanjižarici. Rezultati v Kanjižarici: PIONIR 6430 (Hren 857, Junter 821, Vesel 819, Romih 807, Krušič 803, Vuk-

vič—Dukadinovski 3:1, Hrvat—Zidaneč I : Stalcer—Leben 3:1, Hren —Legiša : Marjanović—Stamparija 3:0, Mrzлак—Krušič : Lutnar—Požar 3:0, Seničar—Zelnik : Todič—Ivankovič 3:2. Neodigrana je tekma med dvojicima Pionirja Venta —Plantan : Vukšinič—Zidaneč.

Zmagovalci se bodo ta teden pomerili med seboj, tako da bomo za zmagovalca izvedeli v petek zvečer na kegljišču Pionirja. To tekmovalno je med kegljači zbudilo mnogo zanimanja ter kaže, da bi ga bilo potrebno vsako leto ponoviti, morda pa bi pripravili tudi tekmovalno posameznikov v borbenih igrah na tri dobljene partije. (en)

Košarkarsko prvenstvo gimnazije

V telovadnici osnovne šole je bil v nedeljo dopoldne končan prvi del gimnazijskega prvenstva v košarki. Prvenstvo je bilo namenjeno predvsem sestavi ekip za srednješkolsko prvenstvo. Tako je nastopilo kar osem ekip, ki so bile razdeljene v tri skupine.

V prvi skupini sta bili le dve ekipi. III.c je premagala II.b z največjim rezultatom dneva 73:42 (31:24) ter se tako uvrstila v finale. Po igri sodeč bodo Knoll, Polensek, Piric in Blažnik tudi v finalu premagali vse nasprotnike in tako postali gimnazijski prvaki za letošnje leto.

V drugi skupini smo bili priče ostri borbi treh precej izenačenih ekip. Sreča se je nasmehnila ekipi II.a, ki je premagala oba nasprotnika: Rezultati: III.a : I.c 34:25 (14:11), III.a : II.a 19:40 (12:15) in II.a : I.c 49:26 (29:12). Nosilci skupine III.a so izpadli že v predtekmovalju, Berger, Spilhal II, Belvič, Breščak in Trelec pa bodo v finalu skušali dokazati, da njihova zmaga ni bila naključje.

Najbolj izenačeno so bile borbe v tretji skupini, kjer vse do konca nismo vedeli, kakšen bo vrtni red. Na papirju naj bi prvo mesto odločila tekma I.a : I.d, toda ženska ekipa šole je obema nasprotnikoma krepko zmešala štrne. Rezultati: I.a : dekleta 27:31 (15:17), I.d : dekleta 30:38 (20:23) in I.a : I.d 28:39 (16:10). Vrtni red je bil torej obrnjen, postel I.a so zadnji, v finalu pa pojdajo Dobovškova, Bohtetov, Somrakova, Pezljeva, Markljeva in trener Spilhal.

V nedeljo bodo na sporedu finalne borbe. V borbi od prvega do tretjega mesta se bodo pomerili III.c, II.a in dekleta, drugoplasirani v skupinah se bodo razvrstili od četrtega do šestega mesta, zadnjeplasiirana pa se bosta borila za sedmo in osmo mesto.

Kot strelci so se najbolj izkazali predvsem igralci članskega in mladinskega moštva novomeškega Partizana: Spilhal I 47, Spilhal II 41,

mejl, 2. VP 1016., Črnomelj, 3. Bel-sad, Črnomelj.

Clani — ekipno (20 ekip): 1. Belt, 2. Mestni arhiv, 3. JLA I, 4. Strelci, 5. JLA II, 6. JLA III.

Mladinci — posamezno (36 tekmovalcev): 1. Stane Hutar, 2. Jovan Ducič, 3. Andrej Kramaric, 4. Jože Jakovič, 5. Peter Vipavec, 6. Franc Butala.

Clani — posamezno (102 tekmovalci): 1. Jože Macele, 2. Franc Črnič, 3. Mile Vrga, 4. Branko Murn, 5. Stane Hutar, 6. Stane Petric.

Namizni tenis — posamezno (10 tekmovalcev): 1. Mile Kristič, 2. Bela Korpa (brat reprezentanta SFRJ), 3. Božidar Lukac.

Odbojka: 1. TVD Partizan Črnomelj, 2. VP 1016., Črnomelj, 3. Bel-sad, Črnomelj.

Sah — mladinci (12 ekip): 1. Belt, 2. Mestni arhiv, 3. Dragatuš, Drobnoj VP 1016 (Črnomelj); 5. SD Črnomelj 6.5.3.5. Zmagovalci srečanja za VP 1016: Peša, Ničfar, Klaič, Beronja, Kuverija, Milutinović; za SD Črnomelj: Maierič, Papež, Plut.

Kegljanje (16 ekip): 1. Rudar, 2. Mesariji, 3. Belt, 4. Gozdarji, 5. Občinska skupščina, 6. Zora.

Več kot mesec dni je trajalo dolenjsko prvenstvo v kegljanju za ekipe na 8x200 lučajev. Kot vsa prejšnja leta je tudi letos zmagal Pionir iz Novega mesta. V dveh nastopih je podrl 12.682 kegljev. Za presenečenje je poskrbel Rudar iz Kanjižarice, ki je prehitel Zeleničarja ter z rezultatom 12.177 zasedel drugo mesto. Novomeški Zeleničar je bil z 11.808 keglji tretji, zadnja pa Metlika z 10.478 keglji.

Ekipo so imele po en nastop v Novem mestu pri Pionirju, drugič pa so nastopile v Kanjižarici. Rezultati v Kanjižarici: PIONIR 6430 (Hren 857, Junter 821, Vesel 819, Romih 807, Krušič 803, Vuk-

vič—Dukadinovski 3:1, Hrvat—Zidaneč I : Stalcer—Leben 3:1, Hren —Legiša : Marjanović—Stamparija 3:0, Mrzлак—Krušič : Lutnar—Požar 3:0, Seničar—Zelnik : Todič—Ivankovič 3:2. Neodigrana je tekma med dvojicima Pionirja Venta —Plantan : Vukšinič—Zidaneč.

Zmagovalci se bodo ta teden pomerili med seboj, tako da bomo za zmagovalca izvedeli v petek zvečer na kegljišču Pionirja. To tekmovalno je med kegljači zbudilo mnogo zanimanja ter kaže, da bi ga bilo potrebno vsako leto ponoviti, morda pa bi pripravili tudi tekmovalno posameznikov v borbenih igrah na tri dobljene partije. (en)

Košarkarsko prvenstvo gimnazije

V telovadnici osnovne šole je bil v nedeljo dopoldne končan prvi del gimnazijskega prvenstva v košarki. Prvenstvo je bilo namenjeno predvsem sestavi ekip za srednješkolsko prvenstvo. Tako je nastopilo kar osem ekip, ki so bile razdeljene v tri skupine.

V prvi skupini sta bili le dve ekipi. III.c je premagala II.b z največjim rezultatom dneva 73:42 (31:24) ter se tako uvrstila v finale. Po igri sodeč bodo Knoll, Polensek, Piric in Blažnik tudi v finalu premagali vse nasprotnike in tako postali gimnazijski prvaki za letošnje leto.

V drugi skupini smo bili priče ostri borbi treh precej izenačenih ekip. Sreča se je nasmehnila ekipi II.a, ki je premagala oba nasprotnika: Rezultati: III.a : I.c 34:25 (14:11), III.a : II.a 19:40 (12:15) in II.a : I.c 49:26 (29:12). Nosilci skupine III.a so izpadli že v predtekmovalju, Berger, Spilhal II, Belvič, Breščak in Trelec pa bodo v finalu skušali dokazati, da njihova zmaga ni bila naključje.

Najbolj izenačeno so bile borbe v tretji skupini, kjer vse do konca nismo vedeli, kakšen bo vrtni red. Na papirju naj bi prvo mesto odločila tekma I.a : I.d, toda ženska ekipa šole je obema nasprotnikoma krepko zmešala štrne. Rezultati: I.a : dekleta 27:31 (15:17), I.d : dekleta 30:38 (20:23) in I.a : I.d 28:39 (16:10). Vrtni red je bil torej obrnjen, postel I.a so zadnji, v finalu pa pojdajo Dobovškova, Bohtetov, Somrakova, Pezljeva, Markljeva in trener Spilhal.

V nedeljo bodo na sporedu finalne borbe. V borbi od prvega do tretjega mesta se bodo pomerili III.c, II.a in dekleta, drugoplasirani v skupinah se bodo razvrstili od četrtega do šestega mesta, zadnjeplasiirana pa se bosta borila za sedmo in osmo mesto.

Kot strelci so se najbolj izkazali predvsem igralci članskega in mladinskega moštva novomeškega Partizana: Spilhal I 47, Spilhal II 41,

mejl, 2. VP 1016., Črnomelj, 3. Bel-sad, Črnomelj.

Clani — ekipno (20 ekip): 1. Belt, 2. Mestni arhiv, 3. JLA I, 4. Strelci, 5. JLA II, 6. JLA III.

Mladinci — posamezno (36 tekmovalcev): 1. Stane Hutar, 2. Jovan Ducič, 3. Andrej Kramaric, 4. Jože Jakovič, 5. Peter Vipavec, 6. Franc Butala.

Clani — posamezno (102 tekmovalci): 1. Jože Macele, 2. Franc Črnič, 3. Mile Vrga, 4. Branko Murn, 5. Stane Hutar, 6. Stane Petric.

Namizni tenis — posamezno (10 tekmovalcev): 1. Mile Kristič, 2. Bela Korpa (brat reprezentanta SFRJ), 3. Božidar Lukac.

Odbojka: 1. TVD Partizan Črnomelj, 2. VP 1016., Črnomelj, 3. Bel-sad, Črnomelj.

Sah — mladinci (12 ekip): 1. Belt, 2. Mestni arhiv, 3. Dragatuš, Drobnoj VP 1016 (Črnomelj); 5. SD Črnomelj 6.5.3.5. Zmagovalci srečanja za VP 1016: Peša, Ničfar, Klaič, Beronja, Kuverija, Milutinović; za SD Črnomelj: Maierič, Papež, Plut.

Kegljanje (16 ekip): 1. Rudar, 2. Mesariji, 3. Belt, 4. Gozdarji, 5. Občinska skupščina, 6. Zora.

Več kot mesec dni je trajalo dolenjsko prvenstvo v kegljanju za ekipe na 8x200 lučajev. Kot vsa prejšnja leta je tudi letos zmagal Pionir iz Novega mesta. V dveh nastopih je podrl 12.682 kegljev. Za presenečenje je poskrbel Rudar iz Kanjižarice, ki je prehitel Zeleničarja ter z rezultatom 12.177 zasedel drugo mesto. Novomeški Zeleničar je bil z 11.808 keglji tretji, zadnja pa Metlika z 10.478 keglji.

Ekipo so imele po en nastop v Novem mestu pri Pionirju, drugič pa so nastopile v Kanjižarici. Rezultati v Kanjižarici: PIONIR 6430 (Hren 857, Junter 821, Vesel 819, Romih 807, Krušič 803, Vuk-

vič—Dukadinovski 3:1, Hrvat—Zidaneč I : Stalcer—Leben 3:1, Hren —Legiša : Marjanović—Stamparija 3:0, Mrzлак—Krušič : Lutnar—Požar 3:0, Seničar—Zelnik : Todič—Ivankovič 3:2. Neodigrana je tekma med dvojicima Pionirja Venta —Plantan : Vukšinič—Zidaneč.

Zmagovalci se bodo ta teden pomerili med seboj, tako da bomo za zmagovalca izvedeli v petek zvečer na kegljišču Pionirja. To tekmovalno je med kegljači zbudilo mnogo zanimanja ter kaže, da bi ga bilo potrebno vsako leto ponoviti, morda pa bi pripravili tudi tekmovalno posameznikov v borbenih igrah na tri dobljene partije. (en)

Košarkarsko prvenstvo gimnazije

V telovadnici osnovne šole je bil v nedeljo dopoldne končan prvi del gimnazijskega prvenstva v košarki. Prvenstvo je bilo namenjeno predvsem sestavi ekip za srednješkolsko prvenstvo. Tako je nastopilo kar osem ekip, ki so bile razdeljene v tri skupine.

V prvi skupini sta bili le dve ekipi. III.c je premagala II.b z največjim rezultatom dneva 73:42 (31:24) ter se tako uvrstila v finale. Po igri sodeč bodo Knoll, Polensek, Piric in Blažnik tudi v finalu premagali vse nasprotnike in tako postali gimnazijski prvaki za letošnje leto.

V drugi skupini smo bili priče ostri borbi treh precej izenačenih ekip. Sreča se je nasmehnila ekipi II.a, ki je premagala oba nasprotnika: Rezultati: III.a : I.c 34:25 (14:11), III.a : II.a 19:40 (12:15) in II.a : I.c 49:26 (29:12). Nosilci skupine III.a so izpadli že v predtekmovalju, Berger, Spilhal II, Belvič, Breščak in Trelec pa bodo v finalu skušali dokazati, da njihova zmaga ni bila naključje.

Najbolj izenačeno so bile borbe v tretji skupini, kjer vse do konca nismo vedeli, kakšen bo vrtni red. Na papirju naj bi prvo mesto odločila tekma I.a : I.d, toda ženska ekipa šole je obema nasprotnikoma krepko zmešala štrne. Rezultati: I.a : dekleta 27:31 (15:17), I.d : dekleta 30:38 (20:23) in I.a : I.d 28:39 (16:10). Vrtni red je bil torej obrnjen, postel I.a so zadnji, v finalu pa pojdajo Dobovškova, Bohtetov, Somrakova, Pezljeva, Markljeva in trener Spilhal.

V nedeljo bodo na sporedu finalne borbe. V borbi od prvega do tretjega mesta se bodo pomerili III.c, II.a in dekleta, drugoplasirani v skupinah se bodo razvrstili od četrtega do šestega mesta, zadnjeplasiirana pa se bosta borila za sedmo in osmo mesto.

Kot strelci so se najbolj izkazali predvsem igralci članskega in mladinskega moštva novomeškega Partizana: Spilhal I 47, Spilhal II 41,

mejl, 2. VP 1016., Črnomelj, 3. Bel-sad, Črnomelj.

Clani — ekipno (20 ekip): 1. Belt, 2. Mestni arhiv, 3. JLA I, 4. Strelci, 5. JLA II, 6. JLA III.

Mladinci — posamezno (36 tekmovalcev): 1. Stane Hutar, 2. Jovan Ducič, 3. Andrej Kramaric, 4. Jože Jakovič, 5. Peter Vipavec, 6. Franc Butala.

Clani — posamezno (102 tekmovalci): 1. Jože Macele, 2. Franc Črnič, 3. Mile Vrga, 4. Branko Murn, 5. Stane Hutar, 6. Stane Petric.

Namizni tenis — posamezno (10 tekmovalcev): 1. Mile Kristič, 2. Bela Korpa (brat reprezentanta SFRJ), 3. Božidar Lukac.

Odbojka: 1. TVD Partizan Črnomelj, 2. VP 1016., Črnomelj, 3. Bel-sad, Črnomelj.

Sah — mladinci (12 ekip): 1. Belt, 2. Mestni arhiv, 3. Dragatuš, Drobnoj VP 1016 (Črnomelj); 5. SD Črnomelj 6.5.3.5. Zmagovalci srečanja za VP 1016: Peša, Ničfar, Klaič, Beronja, Kuverija, Milutinović; za SD Črnomelj: Maierič, Papež, Plut.

Kegljanje (16 ekip): 1. Rudar, 2. Mesariji, 3. Belt, 4. Gozdarji, 5. Občinska skupščina, 6. Zora.

Več kot mesec dni je trajalo dolenjsko prvenstvo v kegljanju za ekipe na 8x200 lučajev. Kot vsa prejšnja leta je tudi letos zmagal Pionir iz Novega mesta. V dveh nastopih je podrl 12.682 kegljev. Za presenečenje je poskrbel Rudar iz Kanjižarice, ki je prehitel Zeleničarja ter z rezultatom 12.177 zasedel drugo mesto. Novomeški Zeleničar je bil z 11.808 keglji tretji, zadnja pa Metlika z 10.478 keglji.

Ekipo so imele po en nastop v Novem mestu pri Pionirju, drugič pa so nastopile v Kanjižarici. Rezultati v Kanjižarici: PIONIR 6430 (Hren 857, Junter 821, Vesel 819, Romih 807, Krušič 803, Vuk-

vič—Dukadinovski 3:1, Hrvat—Zidaneč I : Stalcer—Leben 3:1, Hren —Legiša : Marjanović—Stamparija 3:0, Mrzлак—Krušič : Lutnar—Požar 3:0, Seničar—Zelnik : Todič—Ivankovič 3:2. Neodigrana je tekma med dvojicima Pionirja Venta —Plantan : Vukšinič—Zidaneč.

Zmagovalci se bodo ta teden pomerili med seboj, tako da bomo za zmagovalca izvedeli v petek zvečer na kegljišču Pionirja. To tekmovalno je med kegljači zbudilo mnogo zanimanja ter kaže, da bi ga bilo potrebno vsako leto ponoviti, morda pa bi pripravili tudi tekmovalno posameznikov v borbenih igrah na tri dobljene partije. (en)

Skakalnica na Mirni že drugič preizkušena

Na 45-metrski skakalnici na Mirni so bili v nedeljo, 16. februarja, zopet skoki za mladše in starejše mladince ter člane. To je bilo tekmovalno za pokal Dolenjske. Prvenstvo je bilo hkrati tekmovalje med osnovnimi šolami. Na Mirni je bil tudi tečaj za sodnike.

Nedeljska prireditev se je začela ob 14. uri in je bila prav tako zanimiva kot ob otvoritvi.

V nedeljo je bilo pod skakalnico okoli 1500 ljudi. Po skakalnici se je najprej spustil predskakač: prireditev je bila odprta. Št. 6 (Lozje Podobnik) je branil barve Šole v Sentividu. Vendar je Podobnik padel in zlomil smučko. Navdušil je Logačan Marko Mlakar. Star je 9 let in hodi v 3. razred; skočil je 26 m. Logačani so za vsako ceno hoteli osvojiti rekord skakalnice. To jim je uspelo. Vendar je Edo v zadnjem skoku popravil svoj rekord od 32 m na celih 37 m. Vidovič je bil vesel, da je ostal prvak in rekorder na mirnski skakalnici. Branke Obramovič.

O rezultatih v zimskem športu smo poročali že v eni prejšnjih števil.

Letošnje tekmovalje je potekalo

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

Tedenski koledar

Petek, 28. februarja — Roman Sobota, 29. februarja — Leander Nedelja, 1. marca — Albin Ponedeljek, 2. marca — Radoš Torek, 3. marca — Milena Sreda, 4. marca — Kazimir Četrtek, 5. marca — Janez

Preklica

Anton in Ivana Lozar iz Semiča 79 preklicujeta vse, kar sta govorila o Jožetu Turku iz Semiča.

Jože Frankovič iz Hrasta 5 prvinici preklicujeta vse žaljivke, izgovorjena zoper čast Ane Mihelčič iz Hrasta 17 pri Vinici, ki sem jih izrekal 24. januarja 1964.

Čestitki

Ljubi mami Ani Podpadeč iz Praproč pri Trebnjem za njen petindevdeseti rojstni dan želimo še mnogo let, predvsem pa zdravja. — Mož Viljem, hčerki Just in Ljilka z družino.

Mariji Dermastja želi vso srečo na novi življenjski poti kolektivne uradništva in uprave Dolenjskega lista.

ZAHVALE

Na mesto venca na grob pokojni Mariji Čekada je poklonila semiška organizacija ZB 5000 din za socialno šibko. Najlepša hvala!

Ob izgubi nepozabnega moša in očeta

FRANCETA ROZICA iz Praproč pri Trebnjem

so zahvaljujemo sorodnikom, sedem občinjski skupščini, OO ZB, KO ZB, ZK, OK in vsem množičnim organizacijam.

Posebna zahvala tov. Jožetu Piškurju za ves trud in poštvalnost.

Zaljubljeni: žena Gabrijela, sin Franci, hčerke Majda, Fani, Joži in Jelka.

Za vse dobre želje in voščila, ob moji devetdesetletnici se vsem prav prično zahvaljujem. France Vodnik, kipar in konservator, Novo mesto.

MALOGLASJE

10.000 kg SENA proda inž. Tone Jenšterle, Sremlje 32, p. Videm-Krško.

STAVBNO PARCELO s sadnim drevjem v Dol. Maharovcu proda Jože Mojstrovčič, Dol. Maharovec 17, Sentjernej.

PRODAM 4000 kg odličnega sene oz. detelje iz leta 1963. Naslov v upravi lista. (90-94)

KLAVIR poceni proda Ivan Marinkič, Kino Krka, Novo mesto.

PRODAM motor NSU Prima 150 ccm. — Naslov v upravi lista. (87-84)

ENONADSTROPNA HISA s prostim trosobnim stanovanjem in lokalom naprodati v Crnomlju. Naslov v upravi lista. (90-64)

DRUŽINSKO STANOVANJE z vsemi pritlikinami in vrto, oddaljeno 10 minut od avtobusne postaje prodam. Naslov v upravi lista. (98-64)

DOBRO SENO, otavo, prodam. — Travniki dam v najem, Povke, Baka 49.

SADNI VRT prodam v Metliki; del vrta primeren tudi za zidavo stanovanjske hiše. Poljanca: Grašič, Metlika, Cankarjeva 12.

SOBO iščem za pomoč o gospodinjstvu. Naslov v upravi lista. (86-64)

GOSPODINJSKO POMOČNICO k štirim odraslim osebam iščem. Plača po dogovoru. Inž. Mokrovčič, Dobova pri Brežicah.

GOSPODINJSKO POMOČNICO do 40 let išče zdravniška družina. Lastna soba, plača dobra. Nastop po 1. marca. Ponudbe: inž. Povačič, Ljubljana, Goce Delčeva 68.

MIZARSKEGA POMOČNIKA sprejemam takoj ali pozneje (plača do 170 din) ter vajenca, zasilno stanovanje priskrbijeno. Jurkovič, Ljubljana, Gradaška ul. 12.

FRIZERSKO VAJENKO sprejemam v Novem mestu. Naslov v upravi lista. (88-64)

ENOSOBNO STANOVANJE dam za deset let v najem. Naslov v upravi lista. (92-64)

OBLACILA očisti hitro in solidno Kemična čistilnica, Novo mesto, Germova ulica 5.

SINGER prireja ponovno začetni in nadaljevalni šivski tečaj v Novem mestu. Informacije dobite v ponedeljek, 2., in torek, 3. marca, od 14. do 18. ure na Cesti komandanta Staneta 23.

ZDRAVILISCE ROGASKA SLATINA — Zelo odlični katar, čir na želodcu in dvanajsterniku ter debelga črevesa zdravite z uspehom s prirodnim zdravilom rogaskim »Donate vrelcem«. Zahtevajte ga v svoji trgovini; le-te ga dobe v Novem mestu pri trgovskem obratu »ZADRUŽNIK«, — telefon 129 (KGPK).

KINO

Crnomelj: 28. II. in 1. III. amer. film »Serifov sin«. 3. in 4. III. francoski film »Streljaj na pianistale Dol. Toplice: 29. II. in 1. III. ital. film »Maščevanje Vikingov«.

Kočevje — Jadran: 28. II. in 1. III. italijanski barvni film »Osvajač Marakaiba«. 2. in 3. III. angleški film »Krog varanjas«. 4. in 5. III. italijanski barvni film »David in Goljata«.

Kočevje — Rudnik: 28. II. in 1. III. franc. ital. barvni film »Obleganje Sirakuz«. 4. in 5. III. angleški barvni film »Uporniki«.

Kostanjevica: 1. III. ameriški film »Povest z naslovne strani«. Mokrnoog: 29. II. in 1. III. ameriško-italijanski barvni film »Gola Majas«. 4. III. jugoslovanski film »Srečno, Kekel«.

Novo mesto — Krka: Od 29. II. do 2. III. ameriški film »Rimsko

poletje gospe Stones«.

Ošilnica: 1. III. ital.-franc. barvni film »Noči Lukrecije Borgie«. Predgrad: 1. III. amer. barvni film »Dve ljubezni Edija Duchinasa«. Ribnica: 29. II. in 1. III. italijanski film »Mrka«.

Sodražica: 29. III. in 1. III. jugoslovanski film »Ljubezen in moda«.

Sevnica: 29. II. in 1. III. francoski film »Ljubezen pod nadzorstvom«. 4. III. angleški film »Tigrov zalive«.

Stara cerkev: 29. II. in 1. III. švedski film »Poletje z Moniko«. Straža: 29. II. in 1. III. ameriški film »Groba sila«.

Trebnje: 29. II. in 1. III. franc. film »Zgoči asfalta«.

Novo mesto — Krka: od 28. februarja do 2. marca ameriški barvni film »Rimska pomlad gospe Stone«. 3. marca italijanski film »Tahir in Zahras«. 4. in 5. marca italijanski film »Italijanka in ljubezen«. 4. in 5. marca sovjetski film »Med dobrimi ljudmi«.

Artič — Romana, Marija Brodnik iz Sonuš — Jožeta, Erika Lapuh iz Dol. Piročice — Radomirja, Ljudmila Zelezen iz Prešnje Loke — Vilfrida, Justina Kuhar iz Zaboršta — Jožeta, Ana Unetič iz Rušeče vasi — Jolanda, Olga Lah iz Sromelj — Olgo, Marija Volčanšek iz Pišec — Stanislava, Neža Kostanjšek iz Dednje vasi — Mihaelo, Antonija Zaletel iz Grčeče vasi — Jožeta, Stefica Šoštarč iz Drenja — Branka, Jožeta Skofljanc iz Brežic — Olgo.

KRONIKA + NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoč v novomeški bolnišnici: Avgust Zore, vnuk posestnika iz Zdinje vasi, je na ledu padel in si poškodoval levo nogo; Fani Grdešič, natakarica iz Crnomolja, si je pri avtomobilski nesreči poškodovala glavo; Janeza Janežiča, kovača iz Zavinka, je nekdo z nožem sunil v prsi; Jože Kuček, kretnik iz Tržišča, je padel s kolesa in si poškodoval prsni koš; Stane Legan, delavec iz Dol. Kota, je na ledu padel in si poškodoval levo nogo.

BREŽIŠKA KRONIKA NESREČ

Pretekli teden se je ponesrečil in iskal pomoč v brežiški bolnišnici Juraj Pretršič, mizar iz Klanjca, ki se je s steklom porezal po desni nogi.

GIBANJE PREBIVALSTVA

MATICNI URAD NOVO MESTO

Od 17. do 24. februarja je bilo rojenih 20 dečkov in 22 deklic.

Zlato poroko sta praznovala: Mihael in Franciška Sašek, učitelja iz Pangerč grma.

Umrli so: Franc Jamnik, sin kmeta iz Sušice pri Grosupljem, 25; Franc Markovič, upokojenec z Vel. Cirknika pri Sentjanžu, 64; Mato Umolac iz Umola pri Dugi Reši, 63; Angela Setina, kmetovalka iz Dol. Lakovnic, 33.

lena Fajdiga iz Gotne vasi — dečka, Martina Rohž iz Smaičje vasi — deklico, Jelka Kolenc iz Hemeljčiča — deklico.

iz brežiške porodnišnice

Pretekli teden so v brežiški porodnišnici rodile: Neža Matjašič iz

OBJAVE — RAZPISI —

RAZPIS DELOVNEGA MESTA

Zavod za kulturno dejavnost, Novo mesto razpisuje stalno delovno mesto

pomožnega delavca (bilijeterja) Nastop službe s 1. aprilom ali po dogovoru. V poštev pride tudi mlajši upokojenec. Osebnih dohodkov po pravilniku. Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

Razpis za strojnega ključavničarja-mehanika

Industrija obutve, Novo mesto, razpisuje prosto delovno mesto strojnega ključavničarja-mehanika Nastop je možen takoj ali po dogovoru. Prednost imajo interesi s nekaj leti prakse.

Razpis komunalne uprave občinske skupščine v Metliki

Komunalna uprava občinske skupščine Metlika razpisuje prosto delovno mesto pomožnega finančnega knjigovodje

Pogoj: ekonomska srednja ali njej sorodna šola z nekaj prakse. Osebnih dohodkov po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov. Nastop službe po dogovoru.

Pismene ali ustne ponudbe sprejema uprava Komunalne uprave, Metlika.

Hotel »Grad Otočec«, Otočec ob Krki

razpisuje javno licitacijo za prodajo osnovnega sredstva — rabljen kombi DKW. Javna licitacija bo 2. marca 1964 ob 10. uri na upravi podjetja.

Planinsko društvo razpisuje

Planinsko društvo Novo mesto razpisuje za svoj planinski dom pri Gospodini na Gornjanjih mesto

oskrbnika Zaželen je zakonski par, ki je sposoben sprejeti gostom ter ima po možnosti lastno prometno sredstvo. Stanovanje mu nudi društvo.

Prijave sprejema do 31. marca 1964 Planinsko društvo Novo mesto.

Ne jezite se, če ga v trafiki zmanjka: DOLENJSKI LIST si naročite na svoj naslov!

Komisija za sprejem in odpust delavcev podjetja

»KOVINAR«, KOČEVJE

razpisuje za takojšen nastop

1. delovno mesto POSLOVODJE ključavničarskega obrata
2. več delovnih mest KVALIFICIRANIH KLJUČAVNICARJEV
3. več delovnih mest KVALIFICIRANIH VOĐOVODNIH INSTALATERJEV in instalaterjev centralne kurjave
4. več delovnih mest KVALIFICIRANIH KLEPARJEV

POGOJI: za delovno mesto poslovodje: VK ali K ključavničar z večletno prakso na vodilnem mestu za splošno in stavbeno ključavničarstvo. — Družinsko stanovanje zajamčeno takoj, osebni dohodki po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov. — Za delovna mesta pod 2., 3. in 4.: ustrezná kvalifikacija oziroma sposobnost opravljanja takih del. — Osebnih dohodkov po pravilniku.

Razpis traja do zasedbe delovnih mest.

»KOVINAR«, Kočevje

KMETIJSKO POSESTVO — NOVO MESTO GUBČEVA 15

razpisuje

JAVNO LICITACIJO

za razprodajo raznih kmetijskih strojev (vprežni vozovi, sanke, sejalnice, škroplilnice, izruvače za krompir itd.).

Licitacija bo za socialistični sektor v ponedeljek, 2. marca 1964, od 9. do 12. ure na Grabnu. Po 12. uri imajo možnost nakupa vseh strojev zasebni interesi.

Uprava KP — Novo mesto

PRODAMO skoraj nov

ELEKTRIČNI RAČUNSKI STROJ »RHEINMETALL«

za 4 računske operacije (brez kontrolnega traku).

Ta računski stroj tudi ZAMENJAMO za nov ali skoraj nov električni računski stroj s kontrolnim trakom.

Ponudbe in naslove pošljite na upravo Dolenjskega lista, Novo mesto, p. p. 33 (telefon 21-227).

Obvestilo

o cepljenju psov

Za vasj Prečna, Češča vas, Suhor, Kal nad Prečno, Muhanber, Hudo, Potočna vas, Gornje in Dolnje Kamence, Daljni vrh ter Veliko Bučno vas bo cepljenje psov v petek, 28. februarja ob 9.30 v Novem mestu.

Veterinarska inšpekcija občinske skupščine Novo mesto

Ne tarnajte, da iz vaše občine ni dovolj članov v komunskem glasilu! Raje se odločite in napišite primeren prispevek, ki bo koristil vsem

(Nadaljevanje s 1. str.)

delj, ker je lani ostalo precej krompirja neodkupljenega in se je kmetom zdaj ponujala priložnost, da ta krompir uporabijo in vnovčijo kot meso. Nobena zadruga se ni oglasila, ko so rejci prašiče prevzemali.

Ko je KP Novo mesto 12. februarja letos razpisalo prvi prevzem v Dobrnju, kjer je v pogodbeni reji približno 250 prašičkov, se je zadeva začela zapletati. Rejci so pri-

Mali oglasi v domačem listu: zanesljiv uspeh!

peljali 50 spitanih prašičev. Prisotni predstavniki KZ Trebnje pa so, ko se je prevzem začel, izjavili, da KP Novo mesto ne more na njihovem področju odkupovati prašičev, ne da bi kmetijski zadrugi Trebnje priznalo 15 dinarjev marže za kilogram.

Nato so se sporazumeli, da odide predstavnik KP Novo mesto v KZ Trebnje. Tam so predstavniki KZ Trebnje vztrajali, da KP Novo mesto ne more odkupovati prašičev (šlo je samo za prevzem in ne za odkup!) na njihovem območju. Nazadnje so se sporazumeli, da KP lahko prignane prašiče prevzame, vendar pa jih mora 30 prodati kmetijski zadrugi Trebnje. Čeprav ima KP Novo mesto pogodbe za dobavo prašičev interesentom v Sloveniji že sklenjene in čeprav je približno dve tretjini prašičev iz pitališča in pogodbene reje namenjenih Izvozu, je na takšne pogoje hočeš nočeš pristalo. 17. februarja so se ponovno zglasili pri KZ Trebnje. Predstavniki KZ Trebnje so vztrajali, da KP Novo mesto lahko nadaljuje s takšno kooperacijo na njihovem področju, vendar samo s pogojem, da vse prašiče prodá kmetijski zadrugi Trebnje...

Nato so se sporazumeli, da bo s takšno pogodbeno rejo odslej nadaljevala KZ Trebnje, glede 200 prašičev, ki so

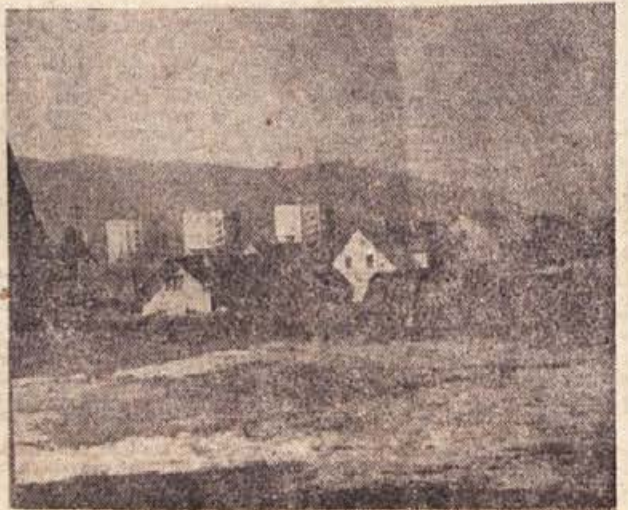
še v reji na področju KZ Trebnje, pa se bodo o načinu in pogojih prevzema sproti dogovarjali...

Tako se je ob lokalni zaprtosti ustavila ena najbolj kvalitetnih kooperacij v reji prašičev, kar jih je bilo načetih na našem področju. Prav gotovo ima KZ Trebnje delež pri razvoju kmetijske proizvodnje na svojem področju in ji tega deleža ne gre zanikati. Malce čudno pa je to, da so na predlog KP Novo mesto, naj bi s takšno kooperacijo začeli oni, odvrnili, »da to ne bo šlo, zdaj, ko vidijo, da je KP Novo mesto prebilo led in uspelo, pa se sklicujejo na meje in področje zadruge, zahtevajo maržo za de-

lo, ki ga niso opravili, in se vsiljujejo kot skrbnik. Na dobrišem področju je ostalo po kleteh precej neodkupljenega krompirja, in prav prašiči, ki jih je dalo KP Novo mesto v pogodbeno pitanje, so pripomogli, da bo vnovčen.

Ob tem primeru pa bo treba rešiti tudi vprašanje: kako in na kakšnem področju naj začnemo družbeno posesiva s kooperacijo, ki postaja nujni sestavni del družbene proizvodnje? Če bomo to pomembno vprašanje načelnjali z lokalističnimi stališči »našes« ali »vašes« in pozabili, da porast standarda terjá vedno več živil, potem prav gotovo ne bomo prišli daleč.

Miloš Jakopce

Se bo trem stolpnicam ob Rinži v Kočevju letos pridružila še četrta?

DOLENJSKI LIST

LASTNIKI IN IZDAJATELJI: občinski odbori SZDL Brežice, Crnomelj, Kočevje, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR: Tone Gošnjak (glavni in odgovorni urednik), Rja Bačar, France Grivec, Miloš Jakopce, Jožica Tepey in Ivan Zoran

IZHAJA vsak četrtek — Posamezna številka 30 din — Letna naročnina 900 din, polletna 450 din; plačljiva je vnaprej. Za izdajstvo: 1800 din — Tekoči račun pri podr. NB v Novem mestu: 608-11-608-9 — NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Glavni trg 3 — Poštni predal 33 — Telefon 21-227 — Rokopisov in fotografij ne vračamo — TISKA: Casopisno podjetje DELO v Ljubljani.